

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 9.—, inozemstvo
Din 64.—. — Poštno-čkovni
račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5

Telefon interurban 113.

Cena inseratom: cela
stran Din 2000.—, pol stra-
ni Din 1000.—, četrt strani
Din 500.—, 1/2 strani Din 250.—,
1/10 str. Din 125.—, Mali oglasi
vsaka beseda Din 1.20.

Novi zakon o osnovnih šolah.

Večkrat napovedani in dolgo časa pretresani zakon o ljudskih šolah je izšel. Pri njegovi sestavi je sodelovala široka komisija strokovnjakov iz proforskih in učiteljskih vrst. Njegovo Veličanstvo kralj je 5. decembra ta zakon podpisal in »Službene Novine kraljevine Jugoslavije« so ga objavile v ponedeljek, 9. decembra. S tem dnem je stopil v veljavo ter je prenehala veljaba dosedanjih zakonov, zakonskih naredb, uredb in predpisov, ki so se nanašali na narodne šole.

Iz zakona, ki obsega 183 členov, povzemamo najvažnejše odredbe.

Namen, vrsta in otvarjanje narodnih šol.

Narodne šole so državne ustanove, katerih naloga je:

da s poukom in vzgojo v duhu državne in narodnega edinstva ter verske strpnosti pripravljajo učence za pravstvene, udane in aktivne člane državne, narodne in družabne skupnosti;

da razširjajo prosveto v narodu neposredno in posredno s sodelovanjem s kulturnimi institucijami za narodno prosveto.

Pouk je v narodnih šolah splošen in obvezen v vsej kraljevini Jugoslaviji.

Država skrbi za ustanavljanje narodnih šol, nastavlja in plačuje učitelje po odredbah tega zakona.

Pouk je v narodnih šolah brezplačen v mejah tega zakona. Učenci ne plačujejo niti vpisnine niti šolnine niti kakšnih drugih davkov.

Narodne šole so: osnovne in višje narodne šole.

Narodne šole so tudi zabavišča, šole za nezadostno razvito in pohabljenot deco ter ustanove, ki služijo splošni narodni prosveti, tako analfabetški tečajji, gospodinjke šole in tečajji, kmetijski tečajji, higijenski in slično.

Osnovna šola traja štiri leta (prvi do četrty razred), višja narodna šola za otroke, ki so dovršili osnovno šolo, pa traja tudi štiri leta (1. do 4. razred) do izvršenega 14. leta. Za vseh teh 8 razredov je šolski obisk obvezen.

Otroci, ki po dovršenem četrtem razredu osnovne šole nadaljujejo študij v meščanski, srednji ali strokovni šoli, se oproščajo od nadaljnjega obiska na narodnih šolah. To velja tudi za učence, ki pred dovršitvijo 14. leta odidejo

v obrt ali trgovino, ali obiskujejo obrtno ali trgovsko šolo. Kdor izstopi iz omenjenih šol ali obrtov pred dovršitvijo obveznega šolskega roka v narodni šoli, se mora vrniti v njo, da dovrši predpisano šolsko dobo.

V osnovni šoli se vrši samo redni pouk, na višji narodni šoli pa redni ali skrajšani pouk. Kjer so staršem neobhodno potrebni otroci iz višjih narodnih šol za pomoč za časa poljskih del, more prosvetni minister ni predlog krajevn. šolskega odbora uvesti reden pouk v petih zimskih mesecih od novembra do marca in skrajšan pouk v ostali dobi šolskega leta.

Ljudska šola se ustanovi tam, kjer je v okolici z radijem 4 km najmanj 30 šoloobveznih otrok. Kjer vladajo zelo slabe prometne razmere v sosedne šole, zadostuje 20 otrok. Zakon predvideva tudi takozvane šolske postaje (stanice), kjer traja pouk od 1. septembra do konca januarja.

Dolžnosti šolskih in upravnih občin.

Šolska občina je upravna edinica, ki jo tvorijo ena ali več upravnih občin ali njenih delov. Dolžnost šolske občine je, da vzdržuje eno ali več šol. Vsaka vas mora biti v sestavi ene šolske občine. Vsaka šolska občina ima svoj krajevni šolski odbor.

Kjer mora biti v smislu tega zakona v eni upravni občini več šol, določa občinski odbor kraj in področje za posamezne šole. Določitev zemljišča in dodelitev področja določa končno veljavno ban. Dolžnosti upravne občine za šolo so te: Dati potrebno zemljišče za šolo, šolsko dvorišče, igrišče, zemljišče za praktičen kmetijski pouk, učiteljski vrt (v vaseh obvezno, v mestih po možnosti), za učiteljska stanovanja, po možnosti v bližini šole, skrbeti, da bodo vsa pota, ki vodijo v šolo, dobra.

Dolžnosti šolske občine so te: 1. Zgraditi in v dobrem stanju vzdrževati šolska poslopja, kjer morajo biti: potrebne učilnice in delavnice, opremljene po higijenskih in pedagoških pravilih, po možnosti dvorana za šolske svečanosti, ki služi tudi za sobno gimnastiko, potrebne pisarne in posvetovalnica, stanovanja za učitelje in slugo. 2. Nabaviti pohištvo in učila za šolo, siromašnim otrokom pa knjige in šolske potrebščine. 3. Dajati kurjavo

za šolo, upravitelja in šolskega slugo, če stanujejo v šolskem poslopiju. 4. Skrbeti za otvarjanje novih šol, oddelkov in tečajev v zmislu določb tega zakona. 5. Skrbeti po možnosti za šolske kuhinje, kakor tudi za deška oskrbovališča. 6. Kjer je le mogoče, ustanoviti in urediti šolska kopališča in otroške poliklinike za specialno zdravljenje. 7. Plačati vse dejanske potrebe za vzdrževanje šol (oprava šolskih poslopij, plačanje slugo, razsvetljava, orodja za zabavišča in drugo). 8. Pomagati podpirati prosvetne ustanove, s katerimi se širi prosveta v narodu.

Industrijska podjetja so dolžna pomagati šolski občini pri zgradbi šolskih poslopij in učiteljskih stanovanj, če ne plačujejo v razmerju z velikostjo podjetja v tem kraju občinskih bremen, ali če nimajo lastnih šolskih poslopij. Vsaka šola mora poleg stanovanja upravitelja imeti v bližini šole toliko predpisanih stanovanj za učitelje, kolikor ima šola posebnih oddelkov. Brez predpisanega števila takih stanovanj se ne more otvoriti ljudska šola. V mestih in trgih lahko občine plačajo stanarino, na mesto, da bi dale stanovanje. Ta stanarina znaša za vsacega učitelja mesečno v Beogradu in Zagrebu 500 Din, v mestih preko 50.000 prebivalcev 400 Din, v mestih od 30.000 do 50.000 prebivalcev 350 Din, v mestih pod 30.000 prebivalcev 300 Din, v trgih 200 Din.

Verouk in veroučitelj.

Verouk je obvezen za vse priznane veroizpovedi. Verouk predavajo duhovniki ali učitelji dotične veroizpovedi po želji staršev. Duhovnik-veroučitelj mora biti državljan kraljevine Jugoslavije.

Kjer se starši odločijo, da predava verouk učitelj, pa ni učitelja iste veroizpovedi, kakršne so učenci, predava verouk duhovnik, kjer pa ni niti enega niti drugega, predavajo verouk druge primerne osebe.

Veroučitelje-duhovnike postavlja minister prosvete iz vrst kandidatov, predlaganih od pristojne oblasti dotične veroizpovedi, nagrade pa jim odreja in plačujejo krajevne verske občine ali starši sami. Isto velja tudi za druge osebe, ki v pomanjkanju duhovnikov in učiteljev predavajo verouk.

Veroučitelji-duhovniki polagajo zaradi pridobitve potrebne usposobljenosti poseben veroučiteljski izpit.

Veroučitelje-duhovnike in druge osebe izven učiteljskih in duhovniških krogov, ki predavajo verouk, bo minister prosvete na predlog banske uprave razrešil dolžnosti, ako njihovo delo v šoli ne odgovarja pedagoškim načelom in ako njihovo zadržanje v šoli in izven nje ni v skladu s splošnimi cilji narodnih šol.

Učni načrt in program verouka predpisuje minister prosvete po zaslišanju ministrstva pravde.

Učenci.

Vsi vpisani učenci morajo redno obiskovati šolo, za kar so odgovorni starši ali varuhi. Izostanek opravičujejo ti slučajji: bolezen otroka, smrt v družini, elementarne nezgode (povoden, nevihta, vihar, snežni zameti). O neupravičenih izostankih vodi učitelj pregled ter poročilo o tem pošilja vsakega 1. in 15. dne v mesecu preko šolskega upravitelja krajevniemu šolskemu odboru. Ta odbor pokliče preko občinskega poglavarstva starše najdalje v roku 14 dni ter izreče kazen, in sicer: 1. opomin, 2. denarno kazen od 10 do 20 Din za eden izostali dan. Denarne kazni gredo v državni šolski fond. Telesna kazen učencev je prepovedana. Druge kazni se morejo uporabljati samo v toliko, kolikor ne ubijajo volje ali samozavesti učencev. Učenci ne morejo biti člani društva na verski podlagi ali društva, ki bi v kakršnemkoli oziru oviralo versko strpnost ali bilo proti narodnemu edinstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Šolski odbori.

Krajevni šolski odbor tvorijo predsednik upravne občine, upravitelj narodne šole, ki je obenem poslovodja odbora, upravitelj meščanske šole, občinski okoliški zdravnik, pet uglednih oseb naših državljanov, ki jih za vsako šolsko občino izvoli občinski odbor. Kjer šolska občina obsega več upravnih občin, voli vsaka enega člana v krajevni šolski odbor. Po možnosti naj bodo šolski odborniki oni, ki imajo dečo v šolah in so obenem občinski odborniki, in ki so iz raznih krajev, če tvorijo šolsko občino razni kraji.

Dolžnosti njegove so med drugim: brigati se mora, da upravna občina natančno izpolnjuje vse dolžnosti, ki so v zakonu predpisane; vsako leto sestavlja proračun za vzdrževanje šole; paziti mora, da se vsa šola dorasla deča vpiše v šolo ter da redno zahaja v šolo; brigati se mora za obleko, zdravila in hrano ubogih otrok, za izlete učencev ter pomagati šolskemu upravitelju o priliki šolskih prireditvev.

Vsaka banska uprava ima svoj banovinski šolski odbor, kojega predsednik je banov pomočnik in ki se deli na širši in ožji odbor.

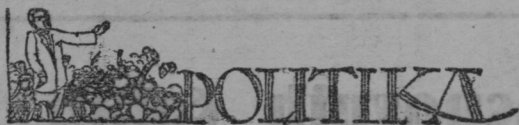
Manjšinske in zasebne šole.

V krajih, kjer v značni meri stanujejo državljani drugega jezika, se odprejo posebni oddelki osnovne šole za njihovo dečo. V teh oddelkih ne sme

biti manj kakor po 30 učencev. Izjemo se more otvoriti tak oddelok tudi s 25 učenci, o čemer odloča minister prosvete.

Program in učni načrt je isti kakor v ostalih osnovnih šolah v državi. Pouk v teh odelkih se izvaja v materinskem jeziku učenca, državni jezik pa se predava kot obvezen predmet.

Kjer je v kraju več oddelkov iste narodne manjšine, morejo imeti svojega posebnega upravitelja.

V NAŠI DRŽAVI.

Novi zakoni. Izdan je zakon o organizaciji finančne uprave. Finančna ravnanja so razdeljena po banovinah. Nadalje je podpisal kralj zakon o upravi vojaškega gospodarstva. Za kmeta sta važna naslednja zakona:

Zakon o zatiranju rastlinskih bolezni in škodljivcev. Zakon ima 24 členov. Predvsem predpisuje, da je vsak lastnik ali zakupnik zemlje dolžan obvarovati rastline pred rastlinskimi boleznimi in škodljivci in se ravnati po predpisih vladnih organov in ustanov. Dalje govori zakon o dolžnosti državnih strokovnjaških organov in državnih poljedelskih oglednih in kontrolnih postaj, glede uničevanja rastlinskih bolezni in škodljivcev. Občinska oblastva so dolžna ukreniti vse potrebno za pobijanje bolezni na rastlinah. — Za zbiranje gotovih škodljivcev se smejo deliti nagrade iz občinskega poljedelskega zaklada. Ban je dolžan za pobijanje rastlinskih škodljivcev in bolezni predpisati načine in potrebne ukrepe. V dolžnost bana spada tudi zatiranje kobilic. Stroške nosi polovico država, četrtino banovina, četrtino pa zainteresirana občina.

Vinski zakon je že objavljen. Poleg zakona je sestavljen tudi obsežen pravilnik, ki tolmači in dopolnjuje razne določbe zakona samega. Ni dvoma, da se bo vpliv novega zakona čutil že v najbližnji bodočnosti in to v raznih smereh. Zakon ima namen, da pospeši in dvigne naše vinogradništvo, da pobija ponarejanje vina in da se dvigne izvoz našega vinskega pridelka v inozemstvo. Zakon dovoljuje uporabo raznih sredstev za izboljšanje kvalitete in trpežnosti vin, ki se dajo doseči z modernimi tehničnimi pripomočki. Istočasno, ko regulira uporabo teh sredstev, tudi najstrožje zabranjuje njihovo zlorabo, ki bi bila škodljiva zdravju in slovesu naših vin. Določbe zakona so tako stroge, da se lahko pričakuje, da bo v bodoče ponarejanje vin docela izključeno. S tem pa bo tudi podano jamstvo, da bomo imeli izključno — zdrava in dobra vina, ki si bodo lažje krčila pot v inozemstvo kakor doslej. Na producentih in vinskih trgovcih samih pa je največ ležeče, da bo novi zakon rodil uspehe, ki jih pričakujemo. Novi zakon jim nudi pota in sredstva, da se dvigne naše vinarstvo na ono stopnjo, ki ga po kvaliteti svojih

Kar se tiče zasebnih šol, določa člen 164 v prehodnih določbah, da tiste zasebne šole, ki obstojajo na dan, ko je ta zakon stopil v veljavo, morejo dalje obstojati, ako se najdalje v teku 4 mesecev popolnoma prilagodijo predpisom tega zakona. Postavljanje učiteljev zasebnih narodnih šol je podvrženo odobrenju prosvetnega ministra. Nove zasebne šole se ne morejo otvoriti niti obstoječe premestiti iz kraja v kraj.

vin zasluži in ki bo zares lahko postalo vir narodnega blagostanja.

Banovinska denarna zavoda v Sloveniji. Oblastna hranilnica v Mariboru s podružnico v Celju in Kranjska hranilnica v Ljubljani sta postali last Dravske banovine in jamči banovina za vse uloge in obveznosti teh denarnih zavodov. Zavoda poslujeta do nadaljne odredbe kot samostojna naprej.

V DRUGIH DRŽAVAH.

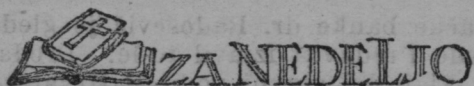
Prvo sklicanje čehoslovaške zbornice. Dne 12. decembra sta se sestali novoizvoljena čehoslovaška zbornica in senat. Šlo je pri tokratni seji le za prisego poslancev in vendar so porabili komunisti to priliko, da so zahtevali izpustitev dveh aretiranih komunističnih poslancev. Prišlo je do hrupnih nastopov med socijalnimi demokrati ki so v vladi, in komunisti. Za predsednika parlamenta je bil izvoljen agrarec Malypetr, za senatnega predsednika socijalni demokrat dr. Soukup.

Draga vojno-odškodninska posvetovanja v Haagu bodo pričela 3. januarja 1930. Priprave za konferenco so v Parizu, Londonu, Rimu in Bruslju v polnem teku. Države male atante bodo ob tej priliki obnovile pogajanja o vprašanju vzhodnih vojnih odškodnin. Upati je, da bodo na drugi haaški konferenci tudi Bolgarija in Madžarska se odločili za odplačilo vojne odškodnine državam, kojim jo dolgujeta.

Francoska zbornica obravnava vojni proračun, ki je zmanjšan od lanskega za 10 odstotkov in istotako je znižana vojaška službena doba.

Predsednik grške republike odstopil. Predsednik grške republike admiral Konduriotis je odstopil iz zdravstvenih vzrokov. Novim predsednikom je bil izvoljen 74 letni Zaimis.

Rusi in Kitajci. Pogajanja med ruski in Kitajci radi vojne za železnico v Mandžuriji niso prav uspela. Vzrok tiči v tem, ker je Kitajska zapletena v nevarno državljansko vojno. Kitajski generali so se zopet pobunili, se koljejo med seboj in rešujejo vsak po svoje domovino. Kitajske severne čete se bojujejo proti južnim in narodna vlada v Nankingu je obkoljena in skrajno ogrožena. K upornikom proti nankinški vladi je prestopilo pet pokrajin. Uporniki plenijo ter požigajo, roparske tolpe so se strahovito pomnožile na suhem in na morju. Amerika in Angleška sta že poslali v Kitajska morja vojne ladje. Za divjanjem z ognjem in mečem po Kitajskem so boljševiki, ki kujejo iz državljanske vojne kapital zasé in sovjetsko politiko.

Janez Robert de Laménais.

Rodil se je Janez Robert 8. septembra leta 1780 v kraju Saint-Malo na Francoskem iz ugledne rodbine. Po zgodnji materini smrti je prišel nadarjeni deček v hišo škofa svojega rojstnega kraja in ko je moral škof radi francoske revolucije bežati, je vodil vzgojo Janeza Roberta nek pobožen duhovnik. Nepokvarjenega mladeniča je njegovo srce vodilo v duhovni poklic. Še ko je bil bogoslovec, je otvoril v Saint-Malo z dvema duhovnikoma šolo za uboge otroke. Ko je postal duhovnik, je ustanovil še tudi srednjo šolo, da bi v njej vzgajal za domačo škofijo zadostno število duhovnikov, ki jih je takrat zelo primanjkovalo. — Eden najlepših sadov njegove duhovniške gorečnosti pa je bil, da je spreobrnil svojega mlajšega brata Felicita, ki je že z 12 letom izgubil vero in zašel v razuzdano življenje. Mlademu duhovniku se je posrečilo, da je iztrgal brata iz tega življenja in da je ta, star že 22 let, prejel prvo sveto obhajilo.

Z vso vnemo je vodil Janez Robert srednjo šolo v Saint-Malo. A bolehnost ga je prisilila, da je moral pustiti podučevanje. S svojim bratom se je odtegnil na neko posestvo na deželi. Tam se je v samoti zdravil, zraven pa še tudi nadaljeval svoje študije. Ko je zopet ozdravel, je ponovno prevzel vodstvo svoje šole v Saint-Malo. Leta 1812 pa je cesar Napoleon to šolo zaprl, ker mu je delovala preveč v cerkvenem duhu. — Nato je postal Janez Robert pomočnik škofov in je po njegovi smrti v zelo težki dobi vodil kot kapiteljski vikar škofijo. Radi svojega cerkvenega mišljenja in neustrašenosti, s katero je to mišljenje zastopal, je bil večkrat celo v smrtni nevarnosti. Kljub prepovedi cesarja Napoleona, ki je imel tedanjega papeža Pija VII. na Francoskem zaprtega, je odredil kapiteljski vikar molitve za papeževo osvoboditev, se je trudil, da bi se vrnilo med revolucijo oropano cerkveno premoženje, da bi se obhajali misijoni in da bi se rešila do cela podivjana mladina.

Ko je škofija dobila novega škofa, se je Janez Robert vrgel predvsem na delo za mladino. Čisto dobro je spoznal, da je treba mladino že od zgodnje mladosti vzgajati po verskih načelih. — Otroci na deželi pa so bili skoro brez vsakega poduka. Za te otroke je Janez Robert potreboval krščansko mislečih učiteljev. Zato je ustanovil leta 1817 posebno družbo šolskih bratov. So sicer delovali na Francoskem šolski bratje, ki jih je ustanovil Janez de la Solle, a ti so imeli šole le v večjih krajih, ven na posamezne župnije pa radi svojih redovnih pravil niti iti niso mogli. Družba šolskih bratov, ki jo je ustanovil de Laménais, se je hitro razširila po vsej Franciji in je storila neizmerno veliko dobrega. Protiverski zakoni so tudi njo zadeli. Ko so bili leta 1904 bratje zbrani v glavnem zasedanju pri duhovnih vajah, je francoska policija s silo razgnala družbo, ki je

skoro 100 let požrtvovalno delala za izobrazbo in pošteno vzgojo francoske mladine. Sedaj ima svoj glavni sedež na Angleškem.

Poleg te družbe šolskih bratov je Janez Robert de Laménais ustanovil še družbo duhovnikov, ki je vodila bogoslovje in skrbela za misijone po deželi. Leta 1822 pa so mu poverili zelo važno službo. Postal je pomočnik in namestnik visokega cerkvenega dostojanstvenika, ki je pri francoski vladi predlagal nove škofove za izpraznjene škofije. Škofje, ki jih je predlagal de Laménais, so sicer bili izvrstni, a ker je Janez Robert povsod povdarjal pravice Cerkve in se potegoval za njeno prestost, ga je minister za verstvo čez dve leti odstavil od njegove službe. Od tedaj pa do svoje smrti je pa čisto živel za svojo družbo šolskih bratov. Je imel radi te svoje ustanove veliko težav in bridkosti, razne bune na Francoskem so jo hotele uničiti, a njegovo srce je bilo vedno moško in neustrašeno in tako je svojo družbo rešil.

Največ žalosti in bridkosti pa je imel pretrpeti radi svojega brata Felicita. Po njegovi spreobrnitvi je ta postal tudi duhovnik in eden najvnetejših zagovornikov krščanstva na Francoskem. A polagoma je prišel do tega, da se je preveč zanesel na svoje talente in je začel trditi in učiti stvari, ki se niso več skladale z naukom Cerkve. Prišlo je nazadnje do popolnega razdora. Nihče ni tega težje posil, ko njegov brat Janez Robert. Prepovedal je v svojih hišah čitati spise svojega brata, a do njega samega je ohranil bratovsko ljubezen in usmiljenje. Nekemu svojemu prijatelju je pisal: »Moliti in jokati je sedaj moja naloga. Pripraviti se moram na bridkosti, velike kakor morje.« Bratu je velikokrat pisal in ga skušal pripraviti, da se zopet spravi s Cerkvijo. A zaman. Niti odgovoril mu ni. Še le, ko je Janeza Roberta po osmih letih zadela kap in je bratu dal pisati, da je v trenutku, o katerem je mislil, da je zadnji v njegovem življenju, mislil na njega, se je brat omehlal in mu je odgovoril. Ko je brat leta 1854 nevarno obolel, ga je zopet pismeno rotil, naj vendar pokliče duhovnika. Ko ni bilo odgovora, se je sam, čeravno ves bolan, napravil na pot. Prišel pa je prepozno; brat je umrl nespravljen s Cerkvijo. Njega samega pa je Bog poklical v večnost meseca decembra leta 1860. Leta 1911 je Rim dal dovoljenje, da se preiskuje njegovo življenje, da bi bil prištet blaženim.

Janez Robert de Laménais je dobro umel, kaj je krščanska vera za človeka. Zato se je tako trudil, da bi ubogemu narodu na Francoskem, ki je bil oropan v revoluciji krščanske vere, to dobroto zopet vrnil. Posebno se je trudil, da je to dobroto zopet pridobil svojemu bratu in je vse storil, da bi mu jo vnovič vrnil, ko se je ločil od Cerkve Kristusove.

Skrbimo tudi mi, da skušamo med nami utrditi živo versko prepričanje in življenje. Posebno veliko dolžnost imajo v tem oziru danes naše družine. V družinah in po družinah naj se ohrani krščanska vera. Zato v družine

lepe, stare krščanske navade. Predvsem skupno vsakdanjo molitev. — V družine dosti krščanskega berila, ki bo v današnjih časih učilo, svarilo in kazalo pravo pot.

Srebrni jubilej Marijinih družb v Zagrebu. Na praznik Marijinega brezmadežnega spočetja so slavile Marijine družbe v Zagrebu petindvajsedletnico svojega obstoja. So to kongregacije učiteljic, gospa, visokošolcev in delavcev. Zjutraj je bila v jezuitski cerkvi skupna pobožnost, pri kateri je pristopilo k mizi Gospodovi 2000 obhajancev. Ob 11. uri je bila izven cerkvena proslava, zvečer pa je igrala delavska kongregacija igro »Grešil sem, oče« po priliki o izgubljenem sinu. Naj nadaljnje delo blagoslovi Mati Marija!

Učeca se mladina okoli Brezmadežne. Praznik Marijinega brezmadežnega spočetja je praznik krščansko prepričane mladine, posebno učeca. S cerkvenimi pobožnostmi, pa tudi izven cerkvenimi prireditvami je obhajala svoj praznik učeca se mladina v Mariboru, v Ljubljani, Zagrebu, Splitu in drugod.

Pasijonske igre v Oberamergau. V malem mestecu na Bavarskem že skoro 300 let predstavljajo trpljenje Kristusovo. Prva predstava je bila leta 1634. Prebivalci so se k tem predstavam z obljubo zavezali za 10 let, če preneha kuga. Ker nobeden človek na kugi ni več umrl, so takoj začeli s predstavo Kristusovega trpljenja. Ker se je v teku obljubljenih 10 let pasijonska igra zelo priljubila in je bilo vedno veliko gledalcev iz drugih krajev, so tudi po preteku desetih let igre nadaljevali. Sedaj so te pasijonske igre nekaj svetovno znanega. Igralci so prebivalci mesteca Oberamergau. Nastopa 100 oseb. Najvažnejša in najčastnejša je vloga Kristusova. »Kristus« se od prebivalcev voli za gotovo dobo. Za prihodnjo dobo je izvoljen Aloja Lang. Je eden najpobožnejših meščanov, star 38 let in tudi po svoji zunanjosti primeren za igranje Kristusove vloge.

Brezplačne dragocene darove je uvedla razpošiljalna tvrdka ur. H. Suttner za svoje odjemalce. Natančneje o tem pove nova velika ilustrirana domača knjiga, katero dobe popolnoma brezplačno tudi naši čitatelji, ako je enostavno s dopisnico zahtevajo od strokovne urarske tvrdke H. Suttner v Ljubljani št. 992. Ta domača knjiga vsebuje v ostalem brezštevne slike, moških in ženskih ur, verižice, prstanov, okrašenih predmetov in darov vseh vrst.

Nikakega dolgega postopka! Enostavno zjutraj in zvečer krepko namazati, čez dan večkrat nekoliko kapljic na sladkorju, v mleku ali v čaju — to je dovolj, da ostanemo zdravi in odporni, ter da se obvarujemo prehlajenja. Govor je o Fellerjevem prijetno dišečem Elsafluidu, ki je že skozi 33 let preizkušen kot prijatelj zdravih in tolažnik bolnih. Dobi se v vseh lekarnah in podobnih trgovinah že za 6 in 9 Din. Po pošti iz lekarne Feller, Stubička Donja, Elsatrg 341.

Dr. Stefana Žunkovič, zobozdravnik v Slov. Bistrici, ne ordinira od 20. decembra do 6. januarja 1930. 1534

Na delo za dobro in koristno čtivo!

»Naš dom«, list za kmetško mladino, stopa z novim letom v 22. letnik. Ostal bo zvest svojemu namenu: izobrazbi, pouku in vzgoji kmetijske mladine, ter se bo pod novim urednikom dr. Vatovcem trudil, da ta namen izpolni v polnem obsegu. Opozarjamo našo mladino, da ji bo list potreben bolj kakor kedaj poprej. Naj si torej naši fantje in dekleta prizadevajo, da se število naročnikov ne samo ohrani na sedanji višini, marveč da se pomnoži. Kdor je bil dosedaj naročnik, naj naročnino čim prej obnovi. Potrudite se, da pridobite v vsaki župniji novih naročnikov. Naročnina 12 dinarjev je tako nizka, da ji v Sloveniji ni zlahka primera. V vsaki župniji naj prevzame kakšen mladenič nalogo in skrb, da poagitira med svojimi tovariši za to, da si po možnosti vsak naroči list, ki je namenjen njegovi izobrazbi. Isto naj stori kakšna mladenka v krogu svojih sovrstnic. Fantje in dekleta, skrbite za to, da bo »Naš Dom« rasel po številu naročnikov! S tem mu bo tudi njegova notranja porast zagotovljena.

Koledar Kmetijske zveze za 1930 je pravkar izšel in se razpošilja krajevnim Kmetiskim zvezam. Koledar šteje 208 strani besedila in precej praznih listov za notes. Vsebina je zelo bogata: 1. Poštne določbe. 2. Kolkovne pristojbine. 3. Seznam knjig za kmetijstvo in gospodinjstvo. 4. Nova razdelitev države na banovine. 5. Pomen Radia za kmeta. 6. Kmet kot trgovec. 7. Dve nujni nalogi našega sadjarstva. 8. Pet najhujših živalskih zajedavcev našega sadnega drevja. 9. Zasajanje novih sadovnjakov. 10. Naši kmetijski mladini. 11. Kakor z gnojem ravnaš, tako gospodarstvo raste. 12. Oskrba in prehrana svinje-matere in puiškov. 13. O vzreji telet. 14. Bodočnost slovenskega hmeljarstva. 15. O pridelovanju ajde. 16. O čebelarstvu. 17. Zakaj ne v kmetijsko šolo? 18. Tabela za preračunavanje orlov in kvadratnih sežnjev v hektare, are in kvadratne metre. 19. Preračunavanje pesti v metrsko mero. 20. Koliko časa traja pojava pri domačih živalih? 21. Koledar brestov. 22. Koliko dobimo pri zaklani živini v odstotkih k živini? 23. Kako se zračuna kubična mera okroglih debel ali klad? 24. Kako velika naj bodo gnojišča in gnojnice jame? 25. Razpredelnice, s kojimi se zamore na podlagi dolžine in srednjega premera debel določiti vsebina debel in parobkov (hlodov). 26. Izkaz sejmov v Dravski banovini.

Koledarje Kmetijske zveze za 1930 smo te dni razposlali vsem krajevnim Kmetiskim zvezam. Koledar stane: za člane Kmetijske zveze 12 Din, a je s tem tudi že plačana letna članarina (Din 5), tako da člane stane koledar pravzaprav le Din 7. Za nečlane pa stane koledar Din 15.—

Kdor hoče svež in zdrav ostati, naj popije en do dvakrat na teden pred zajtrkom kozarec naravne »FRANZ JOSEFOVE« grenčice. Zdravniška priporočila iz bolnišnic svedočijo, da radi pijejo »FRANZ JOSEFOVO« vodo zlasti bolni na črevesju, ledvicah, jetrih in žolču, ker brez neprijetnih občutkov in posledic promptno odvaža. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah. 1116

LISTNICA UPRAVE.

Naročniki! Preberite si to!

Od mnogih strani se pretožujejo naročniki, da dobijo list še le v nedeljo in večkrat še v nedeljo ne. Naročniki zahtevajo od nas, da jim naj pošljemo list pravočasno. Na te pritožbe odgovarjamo vsem naročnikom: **Mi pošljemo list vsako sredo ob šestih zvečer na pošto in sicer za vse naročnike.** List bi torej moral biti najpozneje v petek že na vsaki pošti. Kje se za posamezne pošte list zamudi, ne vemo. **Nobene take zamude nismo krivi mi.** Zato naj **naročniki vprašajo vedno na pošti** in se ne smejo hudovati nad nami.

Upravišтво Slov. Gospodarja.

Naročnina za Slovenskega Gospodarja:

a) V Jugoslaviji:

Celoletno	32 Din.
Polletno	16 Din.
Četrletno	9 Din.

b) V inozemstvu.

Celoletno	64 Din.
Polletno	32 Din.
Četrletno	18 Din.

NOVICE

Ko boste veččili sosedu in prijatelju: »Srečen božič«, povejte mu, da naj si naroči »Slovenskega Gospodarja«, če ga še nima. Položnice dobite pri župnijskih uradih in pri vsaki pošti!

Našim cenjenim naročnikom, čitateljem in prijateljem izven Slovenije. — Tudi za letošnje božične praznike je prejelo uredništvo »Slov. Gospodarja« vse polno častitk in pozdravov od naših vrlih slovenskih vojakov, orožnikov, finančnih stražnikov, da je nemo goče objaviti imena vseh. Hvala prisrčna za vsa razna voščila! »Slovenski Gospodar« želi vsem gratulantom, naročnikom, čitateljem in prijateljem izven Slovenije blagoslovljeni Božič in jim kliče: Ostanite mu zvesti glede naročnine in čitanja v Novem letu 1930!

Predavec, voditelj bivše Radičeve stranke, aretiran. Kraljevski sodni stol v Zagrebu je izdal 10. decembra zaporno povelje proti Josipu Predavcu, ker je na škodo upnikov Glavne zadrge osumljen zločina prevare. Istega dne zvečer je bil Predavec aretiran in odveden v zapore kraljevskega sodnega stola. Ta aretacija je nujna posledica kazenske preiskave za dejanja prevare, ker je Predavec kot upravnik Glavne seljaške zadrge koncem meseca decembra 1928, ko je bila ta zadruga prezadolžena, izvedel fingirano (navidezno) združitev s Seljačko banko. Na podlagi lažnega imovinskega stanja je dal vpisati v knjige Glavne seljaške zadrge izmišljene upnike in dolžnike. Dal je tudi odstraniti, odnosno uničiti trgovske knjige te zadrge, da bi s tem prikril stanje blagajne. — Upravitelj konkurzne mase Hrvatske

seljaške banke dr. Radošević je glade krivde Predavca izjavil to-le: Predavec, ki je bil glavni voditelj Hrvatske seljaške banke, pravi sedaj, da je vstopil v banko, ko je bila že pasivna. Iz te propadle banke pa si je dal nakazati tekom let na račun posojil znesek 832.100 Din. Tega svojega dolga pa ni osiguril z vknjižbo. Banka je docela proti svojim pravilom financirala tudi neko fino gosposko trgovino v Zagrebu, ki prodaja samo svilo in druge luksuzne predmete. V to trgovino je vtaknila banka 580.000 Din. Neki trgovini v Beogradu je bil prav tako proti pravilom dovoljen kredit v znesku 188.771 Din. Ta trgovina je sedaj v konkurzu in je ta denar popolnoma izgubljen.

Uradne ure pri sodiščih v Mariboru. Počeni s 15. decembrom 1929 se uvedejo pri okrožnem in okrajnem sodišču v Mariboru naslednje uradne ure. Ob delavnikih izvzemši sobote od 8. do pol 12. ure in od pol 15. do 18. ure. Ob sobotah od 8. do 14. ure. Ob nedeljah in praznikih delajo samo dežurni uradniki od 9. do 1. ure. Vložišče je odprto ob delavnikih izvzemši sobote od 8. do 12. ure in od pol 15. do pol 16. ure; ob sobotah od 8. do 13. ure; ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 11. ure.

Prijet vlomilec. V Bistrici pri Mariboru je bilo vlomljeno v tamošnjo trgovino in izmaknjenih v gotovini 4835 Din. Vlom je izvršil Ivan Hude na ta le način: Vzel je sosedovo lestvo in po tej splezal na podstrešje. Od tam je vlomil v vežo in v trgovino. Blagajna je bila zaprta, zato jo je razbil in pobral iz nje ves denar v omenjenem znesku. Vlom je bil javljen orožnikom, ki so šli hitro na delo ter izvršili pri omenjenem delavcu, na katerega je takoj padel sum, preiskavo, ki je ostala brezuspešna. Orožniki pa so zvedeli, da se je peljal Hude s kolesom v Maribor, zato so ga šli čakati na glavno cesto. V Loznici, ko se je baš pripeljal, so ga aretirali. Ivan Hude je priznal svoj čin. Pri sebi je imel še 2659 Din. Orožniki so mu denar odvzeli, njega pa uklenjenega odvedli v Maribor v jetnišnico. Kolo, na katerem se je pripeljal so mu zapelnili.

Živa baklja. Iz Dolnje Lendave v Prekmurju je došlo 11. decembra poročilo, da se je tamkaj sama sežgala v duševni zmedenosti vdova Ermengi. Obledo si je polila z neko tekočino in se nato zaprla v stranišče. Tukaj si je užgala obleko in gorela takoj v plamenih. Dim iz stranišča so zapazili sosede in opozorili nanj domače. Ko se siloma udrli v stranišče, je bila nesrečna že živa baklja. Pomagali so jej, kolikor se je dalo, a kljub pomoči je izdahnila radi prehudih opeklin.

Smrt in pogreb vzornega orlovskega mladeniča. V torek, dne 10. decembra smo spremili na celjsko okoliško pokopališče vzornega orlovskega mladeniča Lojzeta Muleja iz Babnega pri Celju. Nad 12 let je zvesto služil orlovski ideji ter si s svojim prikupnim obnašanjem in vzorno orlovsko disciplino navezal srca vse orlovske družine. — Pred sedmimi tedni ga je napadla bolezen — vnetje trebušne mreže — v soboto, dne 7. decembra, na predan praznika Brezmadežne, je z globoko pobožnostjo in vdanostjo prejel svete

zakramente in na god. Najčistejše je splavala njegova orlovska duša v brezkončne dalje sreče in blaženosti. Ko je njegovo zemeljsko oko že izgubilo zmisel za svojo okolico ter je njegov duh že zapuščal mlado, komaj 20 letno telo, se je še vedno in vedno povračal med svoje orlovske brate, v telovadnico in na sestanke. Čeprav mlad, je vendar že s srcem zajel vso svojo okolico, kar je nazorno pokazal njegov pogreb. Ob 3. uri popoldne se je pred hišo žalosti na Babnem zbrala velika množica njegovih prijateljev. Z orlovsko besedo se je poslovil od njega v imenu celjske Orlovske podzveze in družine brat dr. Alojzij Voršič, pevski zbor orglarske šole, pomnožen z nekaterimi drugimi pevci, pa je zapel ganljivo žalostinko. Nato se je razvil dolg sprevod, v katerem so korakali 4 duhovniki (celjski mestni kaplan g. Granfola, gimnaz. katehet g. Kovačič, lazarist g. Al. Maver eden izmed gg. kapucinov), dalje dve orlovski zastavi in več bratov v kroju. Na pokopališču je po končanih molitvah zopet zapel pevski zbor. S tugo v srcu, ki je v teh dneh večja kot kedaj, se je razšla orlovska družina od groba brata, ki mu je življenje tako lepo okrasila baš orlovska vzgoja.

Ne veste ne ure ne dneva... V soboto, dne 14. decembra ob 8. uri zjutraj je bil v Vojniku pri Celju pogreb po umrli Mariji Rauter. Med drugimi se je udeležil pogreba tudi tukajšnji upokojeni orožnik Adolf Dedič in na čelu sprevoda nosil križ z vencem. Ko se je sprevod pomikal mimo gostilne Stante, se je Dedič naenkrat zgrudil s križem vred. Pogrebci so takoj položili krsto na tla in mu priskočili na pomoč, da bi ga dvignili. G. dekan Toman, ki je vodil pogreb, mu je dal v silo sveto odvezo, eden izmed gg. kaplanov pa je takoj tekkel po sveto poslednje olje. Med tem so rajnega Dediča prenesli v gostilno Stante in hitro poklicali domačega zdravnika dr. Mikuša. Toda bilo je vse zaman. G. kaplan Ocvirk mu je hitro podelil sveto poslednje olje, nakar je g. Dedič izdihnil. Zadela ga je srčna kap. Sprevod se je nato pomikal dalje proti cerkvi. Ta nagla smrt med pogrebom je naredila tako na navzoče kot na tržane silen vtis. Pokojni Dedič je bil mirne narave in povsod priljubljen. Bil je odločno krščanski mož, član Apostolstva in je pogosto prejemal svete zakramente. Zapušča ženo in tri otroke. Dosegel je starost 60 let. Naj mu bo Bog milostljiv sodnik!

Kmetiskih kuharskih bukvic nima mo več na razpolago. — Tiskarna sv. Cirila.

Trikrat zlata gostija. Višek zakonskega življenja je doživel te dni zakonski par na Madžarskem. Mož in žena sta živela skupaj 147 let v najbolj srečnem zakonu in bi bila skoraj lahko obhajala tretjo zlato poroko. Oba starca sta umrla istega dne. Jubilant je dosegel starost 172 let, njegova žena 164. Njun 116 let stari sin je jokalo ob njunem grobu.

Molk vzrok za razporoko. Angležinja je zahtevala te dni ločitev zakona, ker ni spregovoril njen mož celi dve leti niti ene besede. Na razpravi je izpove-

dala, da je ni nikdar poklical po imenu, nikoli je ni peljal v družbo, obnašal se je v hiši kakor bi bil gluhonem. Ako je prišel k obedu domov, je sedel molče k mizi in ni odgovoril, ako mu je želela žena dober tek. Zvečer je šel spat, zjutraj je ustal in se podal na delo. Zakon, ki je bil prepleten z vednim molkom, ni bil nič kaj veselega. Sodniki so dali ženi prav in so pristali na ločitev.

Odkod je priromal k nam puran? — Najbolj priljubljena jed za božične praznike je puran, oni ptič, kateremu pripisujejo v življenju tako malo razuma, zato se pa veseli tem večje pohvale, ako se kadi pečen na mizi. Malo onih, ki hvalijo puranovo pečenko, zna, odkod je perutnina, ki nam daje tako okusno meso. Mi živimo danes v dobi, ko se pišejo in objavljajo življenjepisi. Opisuje se vse in zakaj bi se ne spomnili za letošnji Božič zgodovine purana. Prvotna domovina purana je južni del Severne Amerike. Starejši pisatelj, ki je rad dobro jedel, je zapisal te-le besede: »Čokolada, puran in ananas (vrtni sad) so tri reči, za koje je dolžan človek dobrega teka zahvalo odkritelju Amerike.« V Italijo je priromal puran leta 1516 kot dragoceno darilo nekega škofa papežu Leonu X. Dolgo časa je ostala pečenka redkost, še le leta 1570 je puran zabeležen v kuharski knjigi papeževega kuharja Bartolomeja Scappi. V Španiji se je ptič kmalu udomačil in se razširil po celi Evropi. Danes ga gojijo po vseh državah in ravno Jugoslavija je ona pokrajina, ki izvaža purane v velikih množinah na Angleško.

Zvonik iz aluminija. V najbolj mirnem mestu Združenih držav v Pittsburgu je stolp protestantske cerkve iz aluminija. Aluminijasti vrh stolpa je 27 metrov visok in postavljen na 60 metrov visoki betonski podstavek. Teža aluminija, ki je v stolpu, znaša 3300 kg.

Cerkev molčanja. V Čikagu je cerkev, kjer ni nikdar slišati človeškega glasu. Celo pridiga se vrši molče. Verniki ne pojejo nobenih pesmi, molitve opravljajo po tihem. To je anglikanska cerkev, ki je posvečena vsem angelom in določena za gluhoneme. Cerkevna občina gluhonemih obstoji v Čikagi že 52 let in je bila dolgo brez duhovnika. Sedaj imajo svečenika, kateri do 150 zbranim oznanja blagovest z rokami.

Deset dolarjev za vsako besedo. Kandidat za predsednika Združenih držav pri zadnjih volitvah Smith je napisal za ameriški list članke, v katerih obravnava svoje lastno življenje. Uprava lista mu je izplačala za napisano 80 tisoč dolarjev. Članki obsegajo 8000 besed in je bilo izplačanih za vsako besedo 10 dolarjev.

Železnica, ki vozi samo ob deževnem vremenu. Ena najbolj čudnih železnic na celem svetu je takozvana proga Kashequa, ki vodi po daljnih krajih severoameriške Pennsylvanije in veže obe mesti: Smethport in Backus. Železnica je, kar se tiče denarnih sredstev, v velikih škripcih. Lastnik je neki Kane. Ako se na progi kaj pripeti,

mora plačati in povrniti lastnik iz lastnega žepa. Pred leti so povzročile iskre iz lokomotiv toliko gozdnih požarov, da je sklenil Kane, to-le: Njegovi vlaki smejo voziti v poletnem času le ob deževnih dnevih. Tega sklepa se Kane tudi drži in meščani zgoraj omenjenih mest morajo čakati na dež, ako se hočejo kam peljati z železnico. Kljub temu pa obratuje ta železnica tudi v deževju s takim primanjkljajem, da bo prišla kmalu na boben.

Osiroteli otrok podedoval 200 milijonov Din. Vdova obersta na Švedskem je zapustila štiriletnemu dečku siroti, katerega je posinovila, 200 milijonov Din.

Potomci dezertirjev Aleksandra Velikega. Že dolgo so si belili glave učenjaki s plemenom Marias v Indiji. Živi v sredini džungle in se zelo razlikuje na zunan in po načinu življenja od drugih indijskih narodov. Lase imajo ti ljudje bolj svetle, njihova postava je večja in močnejša, njih obleka in nakit se razlikujeta od sosedov. Ne poznajo zakonske zveze, med deco, ki je med Indijci v navadi. Tudi njihova bivališča kažejo, da so potomci mestjanov. Vsa ta opazovanja so vzbudila v ruskem učenjaku dr. Jaroslavu trditev, da izhaja pleme Marias od dezertirjev (ubežnikov) Aleksandra Velikega. Ko je uničil Aleksander, macedonski kralj (356—323 pred Kristusom) perzijsko kraljestvo, je hitel vedno naprej proti Vzhodu skozi pokrajine današnjega Afganistana in Belučistana v čudovito deželo ob reki Indus. Prodiral je vedno dalje in dalje. Njegovim vojakom se je dozdevalo, da svet nima konca in da jih bo odvedel njihov kralj tako daleč, da ne bodo videli nikdar več svoje domovine. Najprej so vojskovodjo svarili, naj jih ne pelje dalje in končno so se uprli nadaljnjemu prodiranju. Na ladjah se je peljal Aleksander z delom zveste vojske po reki Indus do njenega iztoka v morje, medtem ko so drugi oddelki nadaljevali pot peš ob obeh bregovih. Radi prejšnjega upora je ostalo zelo mnogo Aleksandrovih vojakov v Indiji, ker so znali, da njihov kralj zna sicer pozabiti, a ne odpustiti. Ker se je vojskovodja peljal po reki, je gotovo trpel strogi red med vojaštvom na suhem in je lahko verjeti, da so se nekateri oddelki trajno naselili ob Indusu in niso tvegali dolgega — dolgega povratka v domovino. Iz potomcev teh Aleksandrovih dezertirjev je nastalo pleme Marias. Marsikaj med njimi spominja še danes na makedonske in egipčanske običaje. — Vojska Aleksandra Velikega je obstojala po večini iz Egipčanov.

Amerika gradi največje potniško letalo. Amerika gradi potniško letalo za 260 oseb, ki bo široko 87 m in kojega hitrost bo znašala 250 km na uro.

Severni polet zrakoplova »Zeppelin«. Veliko se je že pisalo, da bo izvršil zrakoplov »Zeppelin« na spomlad raziskovalne vožnje preko severnega tečaja. Predno se bo pa lotil zrakoplov te nevarne vožnje, bo preplul pot iz izhodišča v Friedrichshafnu ob Bodenskem jezeru do Moskve in nazaj. Pri tej vožnji bodo natančno proučili vre-

menske prilike na Ruskem, ki so enake z onimi krog severnega tečaja. Severnotečajno ekspedicijo zrakoplova bo vodil celemu svetu znani raziskovalec severa — Fritjof Nansen.

Lov hijen v Algiru v Afriki. V pokrajini, ki se razprostira na severozapadu od Konstantina in Mige proti morju, se je ohranil poseben običaj, čigar izvir sega v poganske čase. Je to lov hijen, ki ga priredijo domačini vsako leto na določen pomladanski praznik. Čim ta dan nastopi, se zberejo mladeniči v skupine ter gredo poiskati brloge hijen. Ko skrivališče iztaknejo in se prepričajo, da je hijena res notri, sleče najsirnejši obleko, v sami srajci vzame nato prižgano bakljo ter se polagoma plazi v brlog. Vhod (rov) je običajno znatno dolg in zelo ozek, izkopan v zemljo. Prvemu sledijo nato še ostali fantje in se plazijo drug za drugim po teh tesnih prostorih. Sleherni pa drži v roki plamtečo bakljo in je brez orožja. Čim hijena v brlogu ugre luč in čuje prihajati lovce, se potegne v najsirnejši kot, se upre ob steno ter mirno čaka svoje preganjalce. Prvi izmed predrznežev se približa k zverji in ji porine bakljo pod nos in jo z izredno svetlobo nekako preslepi. Nato se pomičejo lovci po rovu nazaj, držeč neprestano bakljo hijeni pred očmi in žival sledi luči. Naposled pridejo na konec rova. Eden izmed družbe pripravi zanjko in čim hijena plani iz rova ter za hip obstane pod uplivom solnčne svetlobe, ji vrže zanjko na vrat, a oster nož ji prestreže spopad, ki bi se neizogibno vnel med hijeno in lovcom. Pisatelj označenih vrstic dodaja: Lovil sem samo enkrat na naveden način, a v drugič tega ne bi storil.

Dolina ob Jordanu v Palestini je na divjih živalih bogatejša kakor si jo običajno predstavljamo. Prepelice je najti povsod, kjerkoli se nahaja setev. Divji golobi, izrecno številni na Libanenu, priletijo k Jordanu čez Geneza-reško jezero ter oživljajo pogozdene in duplinaste ravani, katere se razprostirajo proti Samariji in Galileji. Tukaj je videti čaplje, žerjave in sloke. Izmed reparic so zastopani orli in jastrebi. Vrane je videti poedine. Ptice pevk pa je malo, le palestinskih slavcev je mnogo. V zimskem času je opaziti ptice selivke, med njimi celo kukavico, katera se tu in tam oglašča. Ta čas se pojavljajo tudi gazele v dokaj velikem številu. Ta žival je zelo vitkega telesa in jo pridno lovijo. Beduini in okoličani jih gonijo žive vjete na prodaj v mesto. Divji marjasci se držijo v travnatih legah ob reki Jordan v dokaj hrovnih tolpah. V južni Palestini na kribovitih črtah proti Mrtvem morju se je zaredil sinajski kozorog. Obrežja reke pa so si izvolili šakali za svoja kritja. Kar pa je apnenčastega skalovja, tega pa so se polastili netopirji in znatna vrsta raznih glodalcev, med njimi štiri vrste zajcev. Od krvoločnih mačk je najti samo leoparda in leva, a še te bolj redko. Dalje proti puščavi živi ris, jezevec in še druge v vzhodne kraje spadajoče živali.

Setev in žetev nikoli ne prekine. — Bedimo pri topli peči. Zunaj brije bur-

ja — sneženi meteži plešejo po ravninah. In v teh pustih dnevih nam stopajo v spomin oni lepi, solnčni in prijetni poletni dnevi, ki so tudi ta čas zeleni in cvetoči. In prišli smo do zanimivega zaključka: setev in žetev nikoli ne prekine na svetu. Meseca prosinca, ko pri nas prasketa ogenj v peči, imajo žetev v Avstraliji, Novi Zelandiji in v Argentini; svečana in sušca v Vzhodni Indiji in v Gornjem Egiptu; v mesecu travnu na egiptovskih pobrežjih, na otoku Cipru, v Siriji, Mali Aziji, Perziji, Mehiki in na Kubi; velikega travna v Algiru, srednji Aziji, srednji Kini, na Japonskem, Texasu in v Floridi; rožnika v Turčiji, na Reki, Italiji, Španiji, na Portugalskem, južni Franciji, Kaliforniji,

Oregonu ter v južnem delu Združenih držav, tudi v mestih Lonisiana, Mississippi, Alabama, Georgija, Carolina, Tennessee, Virginija, Kentucky, Kansas, Arkansas, Utah, Kolorado in Missouri; mes. srpana v podonavskih ozemljih, v Jugoslaviji, Ogrski, Nemčiji, Švici, Franciji, južni Angliji, potem v mestih: Nebraska, Minnesota, Wisconsin, Java, Illinois, Indiana, Michigan, Ohio, New York, Nova Anglija in gornja Kanada; velikega srpana v Belgiji, Holandiji, Angliji, na Danskem, Poljskem, v ozemljih okrog zaliva Hudsovskega, v doljni Kanadi, Kolumbiji in Maritobi; kimovca in vinotoka na Škotskem, Švedskem, Norveškem in v severni Rusiji; listopada v Peru in Južni Afriki, a grudna v Birnu.

Spomin na škofa Rudigierja.

»Slovenski Gospodar« je objavil v številki z dne 27. novembra 1929 članek o slavnem škofu Frančišku Rudigierju, ki je na slovesu svetnika.

Na težke boje, ki jih je moral vojevati blagi škof, spominjajo tudi zapiski, ki sem jih našel v kroniki šentlenartske župnije v Slovenskih goricah. Naj jih izve tudi širše občinstvo.

Dne 28. julija 1869 so bili zbrani v župnišču v Št. Lenartu duhovniki cele dekanije na pastoralni konferenci. Na predlog tedanjega dekana Jurija Tutek, poznejšega častnega kanonika, so poslali zbrani duhovniki škofu Rudigierju pismo, v katerem izražajo svoje občudovanje nad neustrašenim nastopom za Kristusovo vero in njegovo Cerkev ter mu izrekajo globoko spoštovanje, zahvalo in iskreno sočutje.

Podpisani so dekan Tutek, vsi župniki in kaplani šentlenartske dekanije.

Dne 5. avgusta 1869 je prejel dekan Tutek lastnoročno pisano pismo škofa Rudigierja sledeče vsebine:

»Velečastiti, velespoštovani gospod dekan!

Sprejmite, Velečastiti, mojo najprišrčnejšo zahvalo za prijazno sočutje, ki ste ga izrazili v pismu z dne 28. julija, in mi dovolite prošnjo, da sporočite isto zahvalo vsem gospodom, ki so se na pismu podpisali.

O, kako dobro, kako prijetno je, da so si bratje enih misli, kako smo vsi edini v katoliški Cerkvi, četudi živimo daleč drug od drugega in drug od drugega ničesar ne vemo.

Mi hočemo biti zvesti sinovi in vsak po svojem stanu zvesti pastirji naše Cerkve, in sicer tem bolj zvesti, čim hujši so napadi, ki jih je pričakovati. V veri je edina zmaga, ki premaga ves svet.

Ponavljajoč svojo zahvalo, priporočam Vas, Velečastiti in vse sopodpisane gospode varstvu Našega Gospoda in priprošnji njegove brezmadežne Matere.

Line, dne 4. avgusta 1869.

Frančišek Jožef, škof.

Izvirno pismo se hrani v arhivu župnijskega urada pri Sv. Lenartu.

Besede, ki jih je zapisal plemeniti škof, so pač vredne, da se zabeležijo v trajen spomin. Spominjajo me popisa tega blagega škofa v Müller-Gutenbrunovem krasnem romanu »Bil je nekdanj škof«.

Vredno je, da ga vsak čita, spoznal bo, da je to bil res škof nadvse plemenitega mišljenja in vzglednega življenja.

Dr. O. I.

Boljševiška zverstva v Mandžuriji.

Priobčil A. K.

Iz Rusije navadno ne dobivamo veljih poročil. Tam teče še vedno kri, slovanska kri... V zadnjem času prihajajo krvave vesti iz Daljnega vzhoda, iz Mandžurije. Ko so prišli boljševiki do oblasti, je tam mnogo ljudi, zlasti zabajkalskih kozakov, zapustilo rusko ozemlje ter so se izselili v Mandžurijo, na kitajsko ozemlje, da bi tam živeli v miru. Kitajci so ruske begunce gostoljubno sprejeli, nakazali so jim zemljo in tako so nastale v Mandžuriji nove ruske vasi.

V sedanjí vojni s Kitajci so se pa deli ruske rdeče armade približali dotičnim naselbinam in so opravili pravo zverinsko delo, kakor znajo le boljševiki. Po listih »Zarja« v Harbinu in »Šan-

gajska Zarja« ponatiskujejo naši ruski listi žalostna poročila iz Daljnega vzhoda.

V noči na 1. oktobra so boljševiški oddelki napadli selo zabajkalskih kozakov v Tenihe, kjer so postrelili vse moške z desetletnimi otroci vred, 62 oseb po številu. V selu Čankir so ustrelili 26 oseb. Sploh so v šestih selih tiste okolice postrelili okrog 150 oseb. Moške so ubijali pred očmi njihovih žen, mater in otrok. Prizanašali pa niso niti ženskam in otrokom: otroke mlajše od 5 let so metali v vodnjake. Ženske so oskrunili in onečastili.

Selo Ust-Urovsk so zažgali, prebivalce pa postrelili. Ženske so metali v vodo in jih v vodi streljali. Otroke so lovili in ravno tako metali v bližnjo re-

ko Argun. Tam so pomorili okrog 200 ruskih in kitajskih prebivalcev.

Iz Trehrečja poročajo, da so rdeči neko selo ob Argunu zajeli in zažgali, prebivalce pa pobili. Nikomur niso prizanesli. Komsomolci (člani boljševiške mladinske organizacije) so metali otroke v vodo, dvema so s kamnom glave razbili.

Na pristavi Damasova so rdeči vojaški požgali vsa poslopja ruskih in kitajskih prebivalcev. Ko so vse moške pomorili, so ostali še starčki, ženske in otroci. Te so zbrali v četo in jim zapovedali, da gredo na drugo stran potoka, ki teče tam mimo, rekoč: pojdite proč iz pristave, mi vas več ne potrebujemo. Medtem ko so ti siromaki bredli čez vodo, so začeli streljati na nje. Ko so hoteli ranjenci zopet iz vode zlezti na suho, so jih boljševiki metali nazaj v vodo. Vseh oseb na pristavi Damasova je bilo umorjenih 63. Živino in konje so boljševiki ugrabili in odpeljali.

List »Nova Vrenuja« piše, da so takrat, ko so boljševiki streljali ali morili rusko inteligenco, govorili in pisali po Evropi: to je notranja ruska zadeva. Ali bodo zdaj tudi govorili, da je to notranja kitajska zadeva? Velika je razlika med rusko dušo in dušo Evropejca. Ko so Turki klali kristjane, Rusi niso govorili: to je notranja turška zadeva, marveč so posegli vmes in so z orožjem branili kristjane. Zato ne služi v čast evropskim omikancem, da dopuščajo podobne stvari, ki jih uganjajo boljševiki.

Besede ruskega lista so resnične. — Evropske velesile hočejo imeti dobre odnose z boljševiki in angleška delavska stranka se je požurila, da je prišla v stik z njimi. Kaj je evropskim diplomatom za nedolžno prelito slovensko kri?

Ko so Turki svojčas klali Armence, ko so v Mehiki zatirali vero in so Arabci pomorili nekaj Judov, so listi mnogo pisali o tem in so protestirali proti takim grozovitostim. Sklicevali so zborovanja in so sklepali protestne izjave. Kdo pa je protestiral proti boljševiškem zverstvu? Nihče! Šaj gre za slovensko kri! Evropa je to grozovitost komaj na znanje vzela. Kje pa je slovensko prepričanje? Bodimo odkriti! Tudi v slovenskih listih se premalo piše o boljševiškem zverstvu.

*

Sing — Sing.

Najbolj proslulo poslopje Združenih držav bo v kratkem nadomeščeno z novo stavbo. Gre namreč za 100 let staro kaznilnico, ki je celemu svetu znana pod imenom »Sing-Sing«. Koliko žaloliger se je doigralo v tem zavodu!

Kaznilnica je oddaljena od New Yorka 45 km in leži tik ob slikoviti obali reke Hudson. Leta 1914 je bil izdan v Združenih državah nov kazenski zakon in pri tej priliki je bilo modernizirano postopanje s kaznjenci v Sing-Sing. Od tedaj smejo obsojenci že zjutraj iz svojih celic in se gibljejo za zidovjem prosto. Ako je bilo deževno in hladno, so skrbele za ogrevanje naj-

boljše električne peči. V zadnjih letih so povečali zavod s prizidavo in ustvarili: čitalnice, igralnice, gledališče in vsemogoče delavnice. Kar je bil kaznjenc poprej po poklicu, je svobodno v kaznilnici nadaljeval. Za dnevno delo mu je plačalo ravnateljstvo 3 dolarje in s tem denarjem je svobodno razpolagal po svoji volji. Celo časopisje so imeli jetniki na razpolago, po radiju so zvedeli najnovejše dogodke.

Na ta način je hotelo vodstvo preprečiti, da bi se kaznjenc moralno še bolj pogreznil, nego je bil pred obsodbo. Izobraženi kaznjenci so morali podučevati priproste. Z milim postopanjem so nameravali oblažiti stremljenje po pobegu in preprečiti nepotrebno prelihanje krvi. Pazniki, ki se navidez niso brigali za kaznjence, so imeli povelje, ustreliti vsacega, ki bi hotel utesiti.

Ako je restant končal dnevno opravilo, je imel še vedno toliko prostega časa, da je lahko igral na kak instrument, pisal, se učil ali pa igral z drugimi kako igro. Po večerji so morali kaznjenci v zaporne celice, ki so bile 2,5 m dolge, 2 m visoke in 1,2 m široke. Nobenega okna ni bilo na zunanjo stran, svetloba je prihajala le skozi omrežje jeklenih vrat. Kot postelje so služile lesene priče. Do leta 1914 so morali tičati restanti noč in dan v celicah in so jih zapustili le v toliko, da so se prezračile. Še le po omenjenem letu je zasijalo obsojenim pravkar opisano solnce prostega gibanja.

Kaznilnice se je oprijelo ime Sing-Sing radi tega-le: Kmalu, ko je bil zavod otvoren, je bil obsojen na dosmrtno ječo časnikar, ki je ubil moža pri dnevnem pretepu. V ječo je prinesel seboj ptiča, katerega je obesil v kletki na steno zaporne celice. Dovolili so mu, da je ptička obdržal in pozneje so mu poslali razni znanci še več ptičev in iz tega se je rodilo ime: Sing-Sing od tičkov peveev, ki so bili zaprtemu časnikarju edina zabava in razvedrilo.

Pri kratkem opisu Sing-Sing zavoda ne smemo pozabiti na stavbo smrti, ki je bila zgrajena na vrtu in obdana od dreves. V paviljonu smrti je bila soba brez oken, svetloba je prihajala od zgoraj in tukaj so izvrševali smrtne obsodbe. Na stenah je bil napis: »Tiho«. V sobi je bila priprava za kurjavo, umivalnik in gumb za zvezo z visoko električno napetostjo. V enem kotu je bila lesena klop za priče usmrtitve: ravnatelj kaznilnice, sodnike in zdravnika.

Na sredni sobe smrti je bil ameriški »električni stol«. Izgledal je obrabljen in bil opremljen z naslonjali za obe roki. Od stola so visele gurte in žice. Na smrt obsojene so morali na stol privezati, ker so se branili iz strahu pred smrtjo. Samo v tej sobi so ubili z električnim tokom na leto približno 10 oseb. Od začetka zavoda do danes je bilo usmrčenih 250 obsojencev. Znani krvnik v Sing-Sing, Janez Hulbert, je usmrtil tekom 12 letnega službovanja 40 oseb. Za vsako usmrtitev so mu izplačali 150 dolarjev. Leta 1926 je dal slovo krvavi službi in februarja 1929 so ga našli ustreljenega v kleti svoje hiše. Skrajša so sumili, da ga je ustrelil kateri od bivših restantov, pozneje pa so

le dognali, da si je končal življenje radi duševne potrnosti.

Na smrt obsojene so pred usmrtitvijo mučili na uprav ameriški način. — Ako je bila nad kom izrečena smrtna obsodba, so ga vtaknili v celico paviljona smrti. Nikdo razven paznika ni smel k njemu. Ne duhovnik, ne sodnik in nobeden sorodnik ni imel pravice, da bi videl obsojenega. V noči pred izvršitvijo obsodbe so ga prepekljali v drugo celico, ki je bila tik poleg one z električnim stolom. Tukaj so mu obrili glavo, da se ga je električni tok bolj prijel.

Ako je elektrika obsojenega ubila, so ga prenesli v sosedno sobo, kjer so mu vzeli zdravniki možgane. Še le tedaj so lahko odpeljali sorodniki truplo in ga pokopali po svoji volji.

Ne mestu starega — stoletnega Sing-Singa stavijo novega — modernega, a tudi v tem bo ostal za izvršitev smrtne obsodbe stari — električni stol.

*

Pogreb pri Japoncih.

Japonci poznajo dva načina pogreba. Privrženci Šintog vere pokopavajo mrlič v štirioglatih lesenih krstah na pokopališčih; budisti pa svoje mrtve sežigajo.

V dobi, ko je bil na Japonskem budizem na vrhuncu, so tudi budisti umrle pokopavali. Ko je bilo pozneje upeljano sežiganje posamič, je duhovščina kmalu pogruntala, da je sežiganje za njo veliko bolj dobičkanosno nego pokopavanje. Ako so mrliča pokopali, so mu dali seboj belo mrtvaško obleko; pred sežiganjem jo je prejel v dar duhovnik. Ravno radi te obleke so priporočali budistični svečeniki sežiganje, dokler ni bilo splošno upeljano.

Tudi budistične mrtve denejo najprej v male lesene omare. V tak zaboj mrliča stlačijo, da kleči in mu je glava čisto pri kolenih. V krsti je mrlič nekako tako, kakor bi opravljal molitev.

V prejšnjih letih so zaboje z mrličem sežigali kar na odprtem ognju, mnogo pozneje so začeli zidati posebne sežigalnice. Sežiganje se vrši navadno v noči. Še le drugo jutro lahko odnesejo sorodniki pepel in ostanke kosti. Vse to spravijo v lončene posode, katere nesejo v tempelj blagoslovit in po preteku 7 dni spravijo posodo na posebno mesto. Včasih ločijo zobe od ostankov kosti in jih pošljejo v oni kraj, kjer je bil sežgani rojen.

Ako umrje privrženec stare Šintog vere, smatrajo hišo in njegove domače kot nečiste. Hišni oltar se mora zapreti. Vsakega dotika mrtvega se je treba strogo ogibati. Radi tega umrlega niti ne umijejo, niti ga ne počesejo. Predno ga položijo v krsto, pokrijejo truplo tako od daleč z obleko. Obstoja vera, da biva duša po smrti 49 dni v telesu in nato se še le preseli v nebo.

Zabito krsto položijo pred mizo, na kateri so najljubše jedi pokojnega. — Japonski grobovi so zelo globoki in to radi tega, da ne morejo trupel izkopati psi. V hiši, kjer je bil mrlič, ostanejo prej omenjene jedi na mizi do 51. dne-

va. Ker je do tedaj duša že v paradižu, vržejo jestvine v reko, da jih ponese v morje. Enainpetdeseti dan se moli očiščevalna molitev in odprejo domači oltar. Omenjenega dne postavijo ob desno stran groba nagrobni kamen. Na spomeniku je zapisano: ime, stan in kratka zgodovina umrlega.

Pokopališča šintoistov so daleč proč od človeških bivališč po gozdovih in na hribih.

Po celi štajerski so raznešeni plakati z razglasom »Slovenskega Gospodarja«. Vsem, ki so jih dali razvesiti, iskrena hvala. One, ki jih še imajo, prosimo, da jih razvesijo za praznike. V trgovinah in gostilnah ter trafikah naj visi razglas »Slovenskega Gospodarja«. — Ako jih še kje potrebujete, ali jih niste prejeli, vas prosimo, da nam sporočite, jih lahko še dobite!

Čudne organizacije.

V naslednjem hočemo pokazati, v kake organizacije (takoizvane klube) se v novjšem času družijo razni posebnosti.

Klub debeluharjev. V Ameriki, v Lisaboni na Portugalskem in v Monakovem obstojajo organizacije, ki se imenujejo »Klub debeluharjev«. Pogoji za sprejem je telesna teža 100 do 120 kilogramov. Namen članov je, znižati debelost s pomočjo športa in rastlinske prehrane.

V Parizu obstoja klub enookih, v Newyorku klub enonogih. V mestu Marseille na Francoskem so organizirani pobiralci cigaretnih in smodkinih odpadkov.

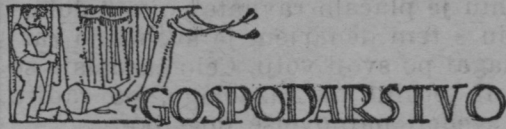
Znan je klub zanemarjenih zakonskih mož na Dunaju. V Londonu obstoja klub starih očetov.

V kraju Lusse Dows v bližini mesta Stortington na Angleškem poznajo klub priprostih. Pred kratkem je kupila bogata Angležinja, ki se je naveličala vsega mogočega uživanja ter rajžanja po svetu, blizu mesteca Stortington posest, kateri pravi: »Svetišče«. Organiziran je na tem svetišču poseben klub, ki šteje 40 članov. Prebivajo v priprostih kočah, ali na vozovih ter se preživljajo kar najbolj priprosto. Radovednejšem pripovedujejo, da jih ziblje priprosto življenje v rajsko blaženem miru. Zelo razširjen je po mestih Združenih držav klub rdečelascev.

Že v zadnji številki našega lista smo omenili klub trinajstih, ki obstoja v francoskem mestu Bordeaux in kojega namen je: pobijati praznoverje, ki se oprijemlje že stoletja številke 13. Klub trinajstih obstoja tudi v Londonu in je njegov namen isti, kakor ga zasleduje njegov francoski tovariš.

Omenjeni angleški klub je imel pred kratkem 13 občni zbor v petek 13. v mesecu. Vsak od trinajstih članov je pripeljal seboj v sejno dvorano po dva gosta. Klub trinajstih je stopal ob tej priliki pod dvojno lestvo, kar pomenja gotovo nesrečo. Na mizah kluba so bili čevlji, kar znači razno škodo.

Po seji je bil slovesen obed, na katerem je bilo na razpolago 13 raznih jedi. Kot predjed je bila na jedilnem listu zmes iz 13 ostrig. Žganje ter vino sta bila iz leta 1913. Razno pecivo in slad-

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto, dne 14. decembra so pripeljali špeharji na 68 vozeh 218 zaklanih svinj, kmetje 6 voz sadja, 32 vozov krompirja, 14 vozov čebule, 16 voz zelja, 24 vozov sena in 8 voz slame. Svinjsko meso so prodajali po 15–30 Din, slanino po 18–22 Din, krompir 0.75–1.25, čebulo 2.50 do 3, zelje 0.50–2.50, seno 80–110, slamo 65–70 Din. Pšenica 2.50, ječmen 2, oves 1.50, koruza 2.25–2.50, ajda 2, ajdovo pšeno 5, proso 3 do 3.50, fižol 3–4 Din. Kokoš 30–35, piščanci 25 do 60, gos 60–80, puran 70–140, domači zajec 15–40, divji zajec 40–50. Česen 18–20, kislo zelje 4, kislja repa 2 Din. Jabolka 4–8, hruške 6–10, suhe slive 12 Din za kg. Mleko 3, smetana 12–14, surovo maslo 40–44 Din. Jajca 1.75–2, med 16–18 Din.

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignanih je bilo 21 konj, 15 bikov, 160 volov, 553 krav in 10 telet; skupaj 759 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu dne 10. decembra 1929 so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od Din 9.25–9.50; poldebili voli od Din 8.50–9; plemenski voli od Din 8–8.25; biki za klanje od Din 7.25–9; klavne krave debele od Din 7.50–8.50; plemenske krave od Din 5–6; krave za klobasarje od Din 4–4.75; molzne krave od Din 7–9; breje krave od Din 7–9; mlada živina od Din 7–9.50; teleta Din 12. Prodanih je bilo 349 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 84, v Italijo 12 komadov.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejmem dne 13. decembra tega leta je bilo pripeljanih 135 svinj in ena koza. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5–6 tednov stari od Din 100–125; 7–9 tednov stari od Din 150–200; 3–4 mesece stari od Din 350–400; 7–5 mesecev stari 450–500; 8–10 mesecev stari 550 do 850; 1 leto od Din 1000–1500. 1 kg žive teže 10–12.50, 1 kg mrtve teže od Din 17 do 18. — Prodanih je bilo 115 svinj.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso 1 kg od Din 12–20; teleče meso 1 kg od Din 20–25; svinjsko meso 1 kg od Din 15–30.

★

Gospodarska obvestila.

Kolje za vinograde in za sadno drevje, kakor vsake vrste rezan les prodaja ali zamenja za dobro vino Franjo Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica št. 25. 1376

Pozor kmetovalci v celjski okolici, Vojniku in Petrovčah! Gnojenje je činitelj, s katerim večina kmetovalcev vse premalo računa. Zlasti zemlja v vaših občinah je vsled stalnih nasadov hmelja izžrpana in za dosego boljše kvalitete ter večje kvantitete pridelka morate segati po umetnih gnojilih, ki pa jih največkrat vporablja ne smoteno in ne tako, da bi dosegli največji uspeh. Radi tega se bodo v teh občinah vršila strokovna predavanja o načinu gnojenja s posebnim ozirom na umetna gnojila. Predaval bo poljedelski in hmeljarski nadzornik: g. inž. Janko Dolinar, za ponazoritev preda-

karije so bile zložene po mizi tako, da so tvorile številko 13. Odkar obstoja ta klub, ni umrl nobeden od članov nagle smrti, tudi se ni pripetila nobenemu kaka izredna nesreča.

vanja pa mu bodo služile žive filmske slike, ki jih za to priliko dobi iz Zagreba. V Vojniku se vrši predavanje pod okriljem tamkajšnjega Katoliškega izobraževalnega društva v soboto, dne 21. decembra tega leta ob 7. uri zvečer v posojilniški dvorani. V Celju priredi predavanje celjsko Katoliško prosvetno društvo v nedeljo, dne 22. decembra ob 8. uri zjutraj v telovadnici Orlovskega doma v Samostanski ulici v Celju. Tega predavanja naj bi se poleg onih iz celjske okolice udeležili tudi Trnoveljčani in Teharčani. V Petrovčah organizira predavanje društvo »Gospodar« za nedeljo, dne 22. decembra ob 3. uri popoldne v društveni dvorani pri g. županu Jelovškemu. Tudi predavanja v Petrovčah naj bi se udeležili ljudje iz okoliških občin. Vstop k predavanjem je prost. Pridejo naj ne le gospodarji, temveč tudi gospodinje ter fantje in dekleta.

Laporje. To leto smo imeli zelo dobro letino, le vinska trta je vsled izvanredno hude zime manj obrodila. Sicer se pa tudi v napredku gospodarstva precej giblje. Ustanovili smo kmetijsko podružnico in je že z majhno agitacijo imela prvo leto 45 članov. To število se bo to leto še podvojilo, za kar pa se naj kmetovalci brez agitacije sami pobrigajo. — Odbor je imel to leto že 5 sej, nadalje smo imeli tri poučna predavanja sledečih kmetijskih strokovnjakov: Zidanšek, kmetijski referent o poljedelstvu in umetnih gnojilih; Zupanc, živinorejski nadzornik, o napredku v živinoreji; Muri, inženier in pomožni referent, o uporabi umetnih gnojil v vseh panogah. Naročili smo že prvo leto 49 meterskih stotov umetnih gnojil in 19 ton apna. Že prvo leto smo kupili velik čistilni stroj za žito za 5.500 Din in bo do 20. decembra 1929 s prispevki popolnoma plačan. Galice smo naročili 600 kil ter tudi za naprej se naj vsak kmetovalec kot član poslužiti teh ugodnosti, ki jih kmetijska podružnica nudi. Vsi stanovi so se že združili, tedaj tudi nam je skrajna potreba, da se združimo v svojo stanovsko organizacijo, v Kmetijske podružnice. Ker je sedaj ravno taisti čas, torej združimo vse sile in na noge vsi! Predstavljali bomo združeni ogromno moč in gospodarska zbornica nam je zagotovljena.

Dramlje. Na Štefanovo, to je dne 26. decembra tega leta ob 8. uri popoldne v lokalni družbi »Detelja« v Dramljah sklicuje sadjarska in vrtnarska podružnica svoj tretji redni občni zbor. Ker so letos na programu izredno važne točke, se vabite vsi člani in nečlani k čim mogoče največji udeležbi. Za isti dan se je zaprosilo tudi predavatelje, kakor g. Levstika iz Celja in g. Nardjana iz Št. Jurja iz kmetijske šole, ki nam bosta predavala o pomenu sadjerejstva in sploh o napredku gospodarstva. Po končanem zborovanju se bodo vsem odlikovancem in nagrađalcem, ki so bili priznani na letošnji sadni razstavi, razdelile diplome in nagrade, radi tega naj nobeden ne izostane.

Sv. Jurij ob juž. železnici. Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva naznanja, da se vrši njen občni zbor prihodnje nedeljo, to je dne 22. decembra. Poleg običajnega sporeda bo tudi predavanje o krajevnem sadnem izboru in o zatiranju škodljivcev sadnega drevja. Člani in vsi prijatelji sadjarstva, pride v obilnem številu!

★

Kmetije, več za sebe!

Ako prideš kaj po svetu in imaš priložnost opazovati mestne ljudi, opaziš takoj, da imajo vsi posamezniki svoja strokovna in stanovska glasila in organizacije. Preprosti delavci v tovarnah imajo za obrambo svojih interesov svoja strokovna glasila, obrtniki svoje, trgovci svoje, gostilničarji svoje, hišni posestniki svoje, učitelji, profesorji, advokati, duhovniki, zdravniki: vsi imajo posebej liste za svoj pouk in posebej liste za obrambo svojih stanovskih interesov.

Nasprotno pa je pri naših kmetovalcih. Pri njih malokje najdeš časopise, ki bi zastopali njihove interese, še manj pa liste, ki bi strokovno poučevali v raznih panogah kmetijskega gospodarstva. Pretežna večina živi starokopitno življenje in starokopitno gospodarji in kmetuje, pa noče videti novega časa in novih razmer ter novih potreb in sredstev.

Rekli boste: Pretiravaš! Prosim primer iz vašega življenja: Vsi vemo, kako so krojači hodili na štero in preprosto šivali s šivanko. Danes ni v najoddaljenejši vasi krojača brez šivalnega stroja. Kateri bi še šival samo z roko, bi umrl v revščini od gladi. V kmetijstvu pa smo Slovenci v glavnem še zelo, zelo vzadaj. Posamezni kmetovalci ali sploh ne čitajo, ali pa ne uporabljajo, kar čitajo. Tudi za svoje organizacije se ne brigajo. Še celo mislijo, da napravijo prijaznost in dobro delo tistemu, ki se žrtvuje in jih poučuje ter jim odpira oči! Kmetovalci, slabo bo, ako ostane med vami starokopitnost in neorganiziranost.

Kaj je brezpogojno potrebno?

Brepogojno potrebno za vsacega najpreprostejšega kmetovalca pri nas je, da ima »Kmetovalca« in »Slovenskega Gospodarja«, ali z drugimi besedami: vsak naš, tudi najmanjši posestnik mora biti član naše »Kmetijske družbe v Ljubljani« in član »Kmetijske zveze« v Mariboru. Kot član »Kmetijske družbe« ima vsakovrstne ugodnosti za naročevanje pri svojem kmetijskem gospodarstvu in strokovni izobrazbi. Kot član »Kmetijske zveze« pa ima organizacijo, ki v javnem življenju zastopa v državi, v banovini in v občini, pa tudi v zunanjem gospodarskem svetu njegove stanovske interese.

Vsaka reč pa je tem več vredna in prinaša tem več koristi, čim popolnejša je. Tako je tudi s kmetijskimi organizacijami. Če hočete, da bo »kmetijska družba« v polni meri za naše slovensko kmetijstvo storila svojo dolžnost, potem morate skrbeti, da bo močna in mogočna: vsi kmetovalci morate postati njeni člani!

Kmetijska družba se preosnuje!

Do sedaj Kmetijska družba ni imela toliko pomena za naše kmetijstvo, kakor ga bo imela v bodoče. Po zamisli našega bana g. inž. Serneca bo postala kmalu »Kmetijska družba« tudi stanovska in strokovna zbornica za kme-

tovalce. To je izrednega pomena in zato je potrebno, da že sedaj obstoječe podružnice podvojijo in potrojijo svoje članstvo, povsod pa se ustanovijo še nove podružnice, kjer jih do sedaj ni. Obstoj in napredek kmetijstva to zahteva. Še vedno velja Vodnikova beseda:

»Slovenec, tvoja zemlja je zdrava, za pridne nje lega naprava. Sreča te išče, um ti je dan; našel jo bodeš, če nisi zaspan!«

★

Drevesna jama.

Ko so poljski pridelki spravljani, začne marljivi kmetovalec z zimsko praho. Mnogokrat sem slišal govoriti stare gospodarje, da je praha toliko vredna ko srednje močno gnojenje. Temu pravilo moramo dati kolikor toliko prav. Vsi vemo, da se posebno težka zemlja čez zimo zrahlja, postane bolj zračna, kar zelo ugodno vpliva na razvoj rastlin.

Drevo ima še večje zahteve kot poljski sadeži, tudi njemu je potrebna praha. Izvajamo jo s tem, da pustimo izkopane jame do spomladi odprte, s čimer se zemlja znatno izboljša.

Preden začnemo z izkopavanjem drevesnih jam, si moramo biti na jasnem, kakšno jama naj napravimo. Veliko se greši ravno pri tem poslu. Često tiči napaka v tem, da je jama premajhna ali pregloboka. Kupljeno ali doma vzgojeno drevesce je imelo v drevesnici rahlo obdelano zemljo. Korenine so jako nežne in niso v stanu prodreti v trde zemske plasti na stalnem mestu. Premala jama je vzrok, da drevesce po treh do štirih letih zaostane, se ne razvija in hira tako dolgo, dokler ga škodljivci docela ne uničijo.

Druga stvar je velika jama. Tukaj se drevo v prvi mladosti lahko razvija. Korenine postanejo močne, da morejo prodreti tudi skozi trde stene nezrahljane zemlje, ne da bi to opazili na drevesu. Ravno tako tudi pregloboka jama vabi korenine v zemljo, kjer jim manjka zraka za dihanje in razkrajanje snovi. Vsled tega drevo jedva živi in ne dela sadjarju nikakega veselja in dobička.

Pravilna jama naj bo vsaj 1.5 m široka ter 50—60 cm globoka. Obliko ima lahko kvadratno, pravokotno, okroglo, to je za končni uspeh podrejenega pomena. Zemljo pri izkopavanju točno ločimo v dve skupini: živo plast ali rušo in spodnjo mrtvo plast. Spomladaj, ko zasujemo jama 10 do 14 dni pred sajenjem, pride živa plast na dno, mrtva pa na vrh. Na ta način bodo imele rastline na razpolago dobro zemljo, slaba pa se bo izboljšala fizikalno in biološko. Če naletimo pri kopanju na ogrce, jih uničimo. Ravno tako izbirajmo morebitne korenine, ki nam lahko pozneje okužijo drevo s koreninsko plesnijo.

Včasih se prigodi, da imamo zemljišče, kjer stoji podtalna voda previsoko. Tu si lahko pomagamo s sejanjem na grič ali kup. V to svrhu se napelje toliko zemlje, da nastane 3 m širok ter 1 m visok grič. Zemljo moramo preje-

vsaj globoko prekopati. Rušo za oblaganje griča dobimo tam, kjer hočemo napraviti grič. Oblaganje ali obsejanje griča je vsekakor potrebno, da varuje trava zemljo pred izpiranjem. Tako vsajeno drevesce se lepo razvija ter dvigne ceno zemljišča.

Sedaj, ko nas zapušča za kratek čas obilica poljskega dela, mislimo na spomladansko sajenje, čigar predprava je pravilna drevesna jama.

Martin Potočnik.

NAŠA DRUŠTVA

Naročajte celoletno! Na vsa različna vprašanja sporočamo, da morejo le celoletni naročniki imeti pravico do podpore v slučaju nesreče. Kajti pregled teh je mogoče voditi v ta namen, za ostale pa ne. — Celoletna naročnika stane Din 32. — Pomagajte si med seboj, če nima kdo denarja ravno sedaj!

Ugodna prilika za pouk v glasbi. V Mariboru že deluje osem let glasbeno društvo Omladina, ki ima svoje društvene prostore v Cvetlični ulici 28. Odbor vabi vse one čez 14 let stare mladeniče iz mesta, Krčevine in Lajtersberga, ki imajo muzikalni posluh in veselje do godbe, naj se v nedeljo, dne 22. decembra od 9.—12. ure dopoldne z dovoljenjem staršev, prijavijo v društvenih prostorih za vpis. Izvolijo si lahko katerikoli godbeni instrument, bodisi pihala ali godbo na lok. Pouk se bo vršil pod spretnim vodstvom izbornega mladinskega kapelnika g. Frančiška Germ, ki je omladinsko godbo dvignil do častne višine. Društveni odbor bo istega dne sprejemal tudi dobro izvežbane godbenike ki bi želeli pristopiti kot izvršujoči člani Omladine. Sprejmejo se tudi mladeniči v odsek godbe na lok, k tamburaškemu, dramskemu in pevskemu odseku. Razen tega se sprejmejo dečki v krouk na gosli in klavir ter v pevsko šolo. Najnižja ukovina se bo določila po dogovoru. Porabite ugodno priliko ter napravite starši otrokom veselje za božič. Odbor.

Izobraževalno društvo v Krčevini pri Mariboru priredi v nedeljo dne 22. decembra tega leta ob 3. uri popoldne v Društvenem domu božičnico in obdarovanje revnih otrok in igró »Cvetlični venček božjemu Detetu«. Godba Katoliške omladine. K obilni udeležbi vabi odbor.

Sv. Benedikt v Slov. goricah. Naša mladina se zopet pripravlja za Božič, da razveseli ljubitelje lepih iger. Na Štefanovo se bo vpriporila krasna ljudska igra s petjem v petih dejanjih »Deseti brat«. Mnogim bo znan »Deseti brat« iz istoimenske povesti, ki jo je spisal Josip Jurčič in jo je izdala pred leti družba sv. Mohorja. Poiščite si doma »Desetega brata« ali pa ga dobite v društveni knjižnici ter ga prečitajte. Na Štefanovo pa po večernih vseh, stari in mladi, v dvorano, kjer boste videli živo povest »Desetega brata«, Krjavlja in druge zanimive osebe na odru. Opozorite svoje znance in jih privedite seboj!

Sv. Marjeta nižje Ptuj. Sosedje, domačini! Marsikak nastop telovadne družine vam je še v spominu, ki ga je priredila v poletju na travniku, pozimi pa v dvorani. Ta družina vas vabi, da pridete prijatelji in prijateljice na Štefanovo v dvorano k igri »Iz smrti v življenje«. — Vsi fantje se zahvaljujejo vsem, ki so pomagali v letih z najmanjšim, da so mogli izvrševati to kulturno delo v vseh panogah, katero je ostalo neizbrisno v srcih fantov, ki vam kličejo: Bog živi one, katerim je bila izje pri srcu vzgoja mladine!

Hoče. Katoliško bralno društvo se vsem, ki so pripomogli, da se je Miklavževa slavnost tako lepo obnesla, najlepše zahvaljuje. Obenem naznanja, da uprizeri na Štefanovo ob treh popoldne in ob pol osmih zvečer v društveni dvorani gledališko predstavo »Stari in mladi«. Pridite!

Velika Nedelja. Dramatični odsek Katoliškega bralnega društva »Mir« priredi na Štefanovo, dne 26. tega meseca v svoji društveni dvorani krasno zgodovinsko igro v petih dejanjih »Miklova Zala«. Začetek po večernicah ob 15. uri. V nedeljo, dne 29. decembra se igra ob istem času in na istem kraju ponovi. Vse prijatelje lepih predstav vljudno vabi k obilni udeležbi odbor.

Križevci pri Ljutomeru. Bralno društvo priomeru priredi na Štefanovo, dne 26. decembra 1929 v Slomšekovi drorani pretresljivo dramo, vzeto iz zadnje svetovne vojne »Župan stilmondski« v treh dejanjih. Vršni se v Belgiji meseca avgusta leta 1914 ter bo posebno zanimala predvsem one, ki so bili v tej vojni prizadeti. Jasno pa tudi kaže, kakšno napeto nadvladje so hoteli Nemci nad manjšimi narodi na svetu, ter jim ni bila tudi nobena nedolžna žrtev mila. Zato pridite vsi in si ogledajte to prekrasno delo. Začetek popoldne ob pol 4. uri.

Središče ob Dravi. Slovensko katoliško izobraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 22. decembra tega leta v Društvenem domu bolnišnično revnini otrokom. Na sporedu je otroška igrice štiridejanka »Božična noč«, deklaracije in nazadnje obdarovaje otrok. Vstopnine ni, zato se prostovoljni prispevki v ta namen hvaležno sprejmejo. Pričetek točno ob 8. (15.) uri. Stari in mladi, vsi ste vljudno vabljeni. — Odbor.

Zg. Poljskava. Naše izobraževalno društvo »Skala« uprizeri na Štefanovo, dne 26. decembra po večernicah na društvenem odru pri g. Rečniku pretresljivo žaloigro »Požigalka v 5 dejanjih. Pridite vsi!

Konjice. Na Štefanovo, dne 26. decembra ob 8. uri popoldne se vrši v tukajšnjem društvenem domu zanimiva ljudska igra »Graničarji«. Igra je polna tragičnih in šaljivih scen ter nudi nebroj notranjega užitka, za kar vabimo vse bližnje okoličane k številni udeležbi!

Sv. Jurij ob južni železnici. Prosvetno društvo priredi v nedeljo dne 22. decembra po večernicah v Katoliškem domu proslavo papeževega jubileja. Na sporedu so igrice, petje, govor itd. Pridite vsi!

Kapela pri Radencih. Kdor se hoče na Štefanovo, dne 26. decembra malo razvedriti in pošteno nasmejati, naj pride popoldne ob petih v restavracijo g. Maršika v Radencih, kjer se bo uprizerila žaloigra »Ubogí samci«.

Vojnik. Marijina kongregacija v Vojniku uprizeri na Štefanovo, dne 26. decembra 1929 ob 15. uri v posojilniški dvorani igro v petih dejanjih »Žrtev spovedne molčečnosti«. Igra je izhajala skozi celo leto v »Našem Domu« in vzbuja pozornost. K predstavi vsi vljudno vabljeni!

Pozor mladeniška društva! Zavod sv. Ivana Nepomuka v Raskrižju pri Ljutomeru ima na prodaj skoro nov tamburaški zbor: Berd, bisernico, I. brač, I. in II. bugarija. Cene zelo nizke!

Zanimivosti.

91 tisoč vržink popušil. Zelo skrbi za državno blagajno znani koroški gostilničar iz Voitsberga Janez Wagner. Tekom 42 let je popušil 91 tisoč vržink. Od 20 leta naprej je kadil izključno le vržinke. Danes je star 66 let, 4 medvojnata leta je kadil malo in torej 42 let ne prestando puha to najmočnejšo smodko. 42 let = 15.120 dni = 6 komadov dnevnino in je skupaj 90.720 komadov.

Zlata dežela Ophir odkrita. Učenjaki so se že mnogo trudili, da bi odkrili deželo Ophir, kjer je kraljevala prijateljica kralja Salamona — kraljica iz Sabe. Angleški raziskovalec Crawford je objavil po 20 letnem raziskovanju sledečo trditev: 700 km vzhodno od arabskega mesta Aden — današnja Makalla je nekdanji Ophir, mesto pravljič. Anglež dokazuje svojo trditev z izkopinami, ki jih je našel v bližini Makalle in pričajo o nekdanji visoki kulturi.

Znamenit park. Ameriški milijonar Clark je dal svojčas okrog svojega novega gradu nasaditi ograjo iz dreves (iz doraslih) na daljavo 10 km. Podjetnik, kateremu je bilo delo poverjeno, si je zgradil za dovoz drevja lastno železnico. Med drevjem so se nahajali tudi stoletni dobi.

Živ pokopan. V Šleziji je bilo te dni prodano posestvo Rybnar v okrožju Tarnowitz. Ob tej priliki so bile prepeljane na novo posest v Wroninu krste družine Koschytzky, ki so bile poprej v grobnici na Rybnarju. Ko so odprli grobnico ob navzočnosti komisije, so ugotovili, da sta bili stranski steni krste pred 9 leti na srčni kapi umrlega ritmojstra Pavla Koschytzky razkle-njeni in razdrti. Mrlič je ležal na obrazu in tiščal obe roki stegnjeni proti levi in desni. Pregrinjalo, s katerim je bilo pokrito njegovo truplo, je ležalo vso strgano pri nogah. Ker grobnica ni bila izropana, je podan dokaz, da je bil ritmojster le navidezno mrtev in bil živ pokopan.

Počastitev papeževega zlatomašniškega jubileja. Število vernikov, ki so počastili zlatomašniški jubilej Pija XI. z romanjem v Rim, cenijo v prvih desetih mesecih leta 1929 na 100 tisoč. V celem se je pripeljalo v Rim 439 romarskih vlakov in med temi samo iz Italije 295, 124 jih je dospelo iz raznih krajev Evrope, 1 iz Azije (iz Armenije), 4 iz Afrike, 11 iz ameriških Združenih držav, 4 iz Južne Amerike. Francija prednjači s 34 romarskimi vlaki celi Evrope. Za Francijo pride Belgija s 17 vlaki, Nemčija 11, Švica 8, Holandija in Španija 7, Bavarska in Poljska 6, Madžarska 5, Avstrija in Čehoslovaška 4, Grčija in Angleška 2, Bulgarija, Jugoslavija, Portugalska, Litavska, Turčija in Ukrajina vsaka po eden romarski vlak. Francoski spomladni romarski vlak je štel 5000 oseb, francoski delavski romarski vlak s 1000 delodajalci in 500 delavci. Ko je bil Don Bosco proglašen blaženim, se je zbralo v Rimu 5000 salezijancev. Prav posebno so počastili papeža španski prelati, ki so se pripeljali v Rim v aeroplanu.

Knjige za kmetijske gospodinjke. Kmet-ske kuharske bukvice 5 Din. — Sadje v gospodinjstvu 24 Din. — Domači vrt 33 Din, vez. 40 Din. — Slovenska kuharica (velika izdaja) vez. 160 Din. — Spretna kuharica 32 Din. — Nasveti za hišo in dom 20 Din, vez. 30 Din. — Gospodinjstvo 40 Din. — Mati vzgojiteljica 16 Din. — Domači zdravnik 35 Din, vez. 44 Din. Knjige kupite v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Radosi.

(Iz ruščine prevedel A. K.)

Bilo je o polnoči.

Dimitrij Kuldarov je razburjen prišel v stanovanje svojih staršev in je obhodil vse sobe. Starši so bili že odšli spat. Sestra je ležala v postelji in je čitala zadnjo stran romana. — Bratje gimnazisti so spali.

»Odkod si prišel, kaj ti je,« so začudeno vprašali starši.

»Oh, nikar ne vprašajte! Tega nisem pričakoval! Ne, tega nisem pričakoval. To je neverjetno...«

Dimitrij se je zasmel in je sedel v naslonjač, ker od veselja ni mogel stati na nogah. »To je neverjetno, tega si ne morete predstavljati. Poglejte!«

Sestra je skočila s postelje, se je oblekla in je šla k bratu. Gimnazisti so se zbudili.

»Kaj ti je? Ti nisi človek!«

»Oh, kako sem vesel, mamica! Veste, zdaj me pozna vsa Rusija! Vsa! Do zdaj ste samo vi znali, da živi na svetu uradnik Dimitrij Kuldarov, a zdaj ve vsa Rusija. Mamica! O Gospod!«

Dimitrij je poskočil, poletel po vseh sobah in zopet sedel.

»Kaj se je zgodilo? Govori pametno!«

»Vi živite kakor divje zveri, časopisov ne čitate, nimate nobenega zanimanja za javnost, a v časopisih je toliko zanimivega. Ako se kaj zgodi, je naglo vse znano, nič se ne prikriva. Kako sem srečen! O Gospod! Veste, le o znamenitih ljudeh pišejo časopisi, a tu so še o meni napisali.«

»Kaj, o tebi? Kje?«

Oče je prebledel. Mati mu je pogledala v obraz in se prekrizala. Gimnazisti so poskočili in kakor so bili le v kratkih nočnih srajcah, so šli k svojemu starejšemu bratu.

»Da! O meni so napisali! Zdaj me pozna vsa Rusija. Mama, hranite to-le številko v spomin. Bodem jo vam včasih čital. — Poglejte!«

Dimitrij je izvlekel iz žepa številko časopisa, jo podal očetu in pokazal s prstom na mesto, podčrtano z modrim svinčnikom.

»Čitajte!«

Oče si je nadel očala.

»Čitajte vendar!«

Mamica mu je pogledala v obraz in se je prekrizala. Oče je pokašljal in je začel čitati:

»Dne 29. decembra ob enajstih zvečer je uradnik Dimitrij Kuldarov...«

»Vidite, vidite, Dalje!«

... uradnik Dimitrij Kuldarov prišel iz vinske kleti na Mali Broni v hiši Kozihina v netreznem stanju...«

»To sem jaz s Semenom Petrovičem... Vse je natančno opisano. Nadaljujte! Dalje! Poslušajte!«

... v netreznem stanju, se je spodtaknil in pal pod konja tam stoječega voznika, nekega kmeta iz vasi Durikina, Juhnovskega ujezda, po imenu Ivana Drotova. Prestrašeni konj je stopil čez Kuldarova in je vlekel po njem sani, v katerih je sedel moskovski kupec Stepan Lukov, bežal je po ulici in so ga ustavili hlapci. Kuldarova, ki se v začetku ni zavedal, so odpeljali na policijo, kjer ga je preiskal zdravnik. Udarec, katerega je dobil na tilnik...«

»Od ojesa, oče. Dalje! Čitajte dalje!«

... je dobil na tilnik, je lahkega značaja. O dogodku se je sestavil zapisnik. Ponesrečeno je bila dana zdravniška pomoč.«

»Veleli so mi tilnik umivati s hladno vodo. Ste čitali zdaj? Glejte! Zdaj je znano po vsej Rusiji. Dajte sem!«

Dimitrij je zagrabil časopis, ga je zložil in vtaknil v žep.

»Grem k Makarovim in jim pokažem... Treba je še pokazati Ivanickim, Nataliji Ivanovni in Anisimu Vasiljiču... Grem! Ostanite zdravi!«

Dimitrij je dal čepico na glavo ter je dobre volje in vesel odšel na ulico.

Agitatorji so zelo agilni. Žal, da ne povsod. Posebno Posavje, Savinjska dolina, pa še nekateri okraji pričakujejo agitatorjev, ki bodo tu lahko uspeh. Preberite si nagrade za delavne agitatorje in idite na delo!

Št. Peter pri Mariboru. Prenovljena kapelica v Nebovi je bila blagoslovljena. Posestvo g. Durjave v Celestrini je prešlo v last mariborskega trgovca g. Laha na Glavnem trgu. V Trčovi je umrla posestnica Straus Julijana. Rajna je bila več let navezana na bolniško postelj. — Priziv proti od župana sestavljenemu proračunu je vložen in sicer radi postavke iz šolskega proračuna, določene za stvarne šolske potrebščine zasebne dekliške osnovne šole šolskih sester. — Gospodinjski tečaj, ki ga vodijo šolske sestre, obiskuje precej šentpeterskih deklet. — Božičnica, ki jo prirede šentpeterska katoliška društva v pred revnim šolskim otrokom, se vrši v nedeljo, dne 22. decembra, po večernicah v samostanski holi.

Ceršak ob Muri. Belá žena silno kosi po naši občini. V zadnjih 14 dneh sta umrli dva odlična naša občana in sicer Ivan Stani, posestnik in dolgoletni občinski svetovalec naše občine. Kmalu za njim pa mu je sledila v večnost posestnica Jožefa Hernah. Oba sta bila stara nad 70 let. Pri obeh hišah je »Slovenski Gospodar« že desetletja stalni gost. — Obema naj sveti nebeška luč!

Pivola pri Hočah. Dne 27. novembra tega leta je bila pri nas vesela gostija. Poročil se je naš sosed in posestnik Jakob Toličič z gđ. Josipino Elšnik, hčerko g. Jurija Elšnik, veleposestnika v Sulztalu v Avstriji. Bog daj novoporočencema obilno blagoslova in sreče! Na pobudo ženinovega starešine ali priče, g. Petra Trinko, gostilničarja v Razvanju, so darovali veseli gostje 220 Din za Dijaško kuhinjo v Mariboru; nevestin oče pa je prvi položil v ta preblag namen 100 Din. Da bi tako lep vzgled le povsod posnemali v prid učeli mladini!

Sv. Trojica v Slovenskih goricah. (Zahvala.) Za vse izraze prisrčnega sočustvovanja vsem, ki so našega nepozabnega, nad vse ljubljenega, prerano umrlega soproga, očeta, brata, svaka in strička Vinka Dvoršaka spremljali k zadnjemu počitku, dne 2. decembra t. l., izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo. Posebno nam je bila v tolažbo udeležba prečastite duhovščine, pretresljiv nagrobni govor domačega gospoda župnika, ganljivo slovo celokupnega cerkvenega pevskega zbora, vseh sorodnikov, prijateljev in znancev, ki so pokojnikovo gomilo posuli s cvetjem.

Sv. Vid pri Ptuj. Za nedeljo, dne 22. decembra vabimo vse gospodarje in gospodinjke, kmete, viničarje, sploh vse, da se udeležijo ustanovitve nove hranilnice in posojilnice. Ta dan začne hranilnica poslovati v novem Slomškovem domu. Govorila bosta g. Vlado Pušenjak, nadrevizor Zvezne in g. I. Vesenjak, min. v pokoju. Pridite v obilnem številu. — Otroška igra je obakrat sijajno izpadla. Nismo mislili, da se tudi naši otroci lahko tako težkih in lepih reči nauče. Posebna hvala gre še gospodu organistu za tako lepo petje.

Ljutomer. Nova damska moda. Opaža se že, da so elegantne dame začele nositi fino lakirane črne škornje. Baš za zimski čas bodo ti škornji damam ne samo v okras, ampak bodo nežno čuteče ženske noge očuvala pozebe. Ker pa so sedaj v modi izredno kratka krila, ki po večini ne dosegajo niti kolen, bi bilo priporočati, da se si dame radi prihajajoče zime podaljšajo krila, da se eventualno ne gode slučajni amputacij nog, kakor se je to glasom

poročil v listih dogodilo na Francoskem v pretečeni hudi zimi!

Ljutomer. Ogenj. Žalosten glas trombe je naše vrle gasilce opozoril, da bo treba bližnjemu na pomoč. Ob pol 14. uri dne 13. decembra tega leta je na nepojasnen način začela goriti viničarija Marije Peklar v Rinčetovi grabi pri Ljutomeru; ker je bila hiša precej stara in s slamo krita, je pogorelo vse do tal. Škoda je občutna, kakor za viničarja, ki se je moral vse leto mučiti, da si je nanosil na plečah hrane za zimo, tako jo čuti tudi stara gospodinja Peklarova, ki hiše ni imela zavarovala vsaj za visoko svoto. Ker v neposredni bližini ni nobene hiše, ter ni pihal veter, se je požar omejil le na omenjeno hišo.

Vogričevci pri Ljutomeru. (Roparski napad.) V petek, dne 6. decembra ob 10. uri ponoči sta se vračala Alojz in Rozalija Obrar proti domu. Na potu srečata neznanca, ga pozdravita, dober večer. Tujec ne odgovori nič ampak zgrabi Rozalijo za grlo in jo vrže na tla. Alojz prime neznanca, da reši Rozalijo, ali kakor bi trenil, že leži Alojz in mu zasadi nož v desno roko. Po svojem dopolnjenem delu je odpihal v temno noč. Alojzu se je zastrupila kri ter se bori s smrtjo v ormoški bolnici. Zapuščta tri nepreskrbljene otroke.

Sv. Marjeta nižje Ptuja. Že je minulo leto, odkar deluje pri nas kmetijska nabavna zadruga v zadovoljstvo kmetov. Lepe uspehe je že dosegla v tem času, pa bi še boljše, ko bi se vsak zavedal, da kmetu nikdo ne pomaga v sedlo, ako ne sam. Svoji k svojim, piše združni koledar. Premisli, in še enkrat, potem stori svojo dolžnost. Poglejmo, kako se godi češkemu kmetu, ki obratuje potom zadruga. Še kruh si pečejo skupno, a so v gmočnih ozirih boljše od nas. Daleč pred nami so, mi pa jih čvrsto posnemajmo in držimo skupaj. — Državni praznik, 1. december, so proslavila vsa društva najbolje. Orli in gasilci so v krogih prisostvovali sv. maši. Praznik Brezmadežne, dne 8. decembra, pa so proslavile dekleta Marijine družbe s sprejemom sv. zakramentov, pri pozni službi božji pa Orli. Lep je bil pogled na vrsti krepih Orlov pred mizo Gospodovo. Le tako naprej, in bo vaša mladost najlepša.

Ormož. V soboto zvečer je umrl na domu g. Ivana Skoliber mlad narednik Albin Germ. Postal je žrtev hitre jetike. Dvakrat previden je z ginljivo pobožnostjo prejel svete zakramente.

Ormož. Nekaj posebnega in novega je bilo v Ormožu preteklo nedeljo po rani maši to, da je mlad mož prodajal pred cerkvijo številke nedeljskega »Slovenca«. Najbrže se je pomešal med može in fante s strahom, češ, kako bo šlo. Pa je šlo, in še prav dobro je šlo, tako da so moški kar kmalu pokupili vseh 20 števil. Zdaj se pa le za prihodnjo nedeljo pripravite, bodele lahko kupili lepo božično številko. Le pridno segajte po nji.

Šmartno v Rožni dolini. Komaj smo 25. novembra položili dobro mamico Nežiko Videnšek iz Galicije v hladni grob, je štiri dni potem po kratki boleznj preminula njena hči, gospa Antonija Krajnc, po domače Hriberšek, posestnica v Ločah šmartinske fare. Kako je bila rajna priljubljena med farani je pričal njen veličasten pogreb. Na zadnji poti jo je spremljalo mnogo sorodnikov in prijateljev iz domače in sosednjih župnij. Gospa Hriberšek je bila ugledna in globoko verna gospodinja, siromakom in cerkvi pa dobitljiva žena. Marsikatero oko se je orosilo, ko so ji šmartinski zvonovi, katerim je bila botra, zapeli zadnji pozdrav. Pri odprtem grobu se je še gosp. duhovni svetnik župnik Ozvatič v srce segajočih besedah poslovlil od rajne kot ugledne gospodinjke, dobre matere in prave krščanske žene. Tebi, draga Tončka, ki si svojega zvestega moža in ljube otročiče tako zgodaj zapustila, naj bode zemljica lahka!

Breg pri Konjicah. Zadnji cveti nežnih jesenskih cvetlic so pokrivali krsto mladeniča,

še le 15. let starega Jurija Gašnik iz Brega. Komaj je začel živeti, že je moral leči v hladni grob. Bil je priden, zato ga je tudi vse rado imelo. Sel si je po plačilo, katerega je zaslužil. Počivaj v miru, dragi Jurče!

Murska Sobota. V Beltincih je imel starejši kmet iz Sela opravka. Podal se je baš na pot in je tudi srečno prišel v Beltince in se podal v vrvarno. V trgovini se je naenkrat zgrudil, zadet od kapi. Naložili so ga hitro na voz in odpeljali v bolnico v Mursko Soboto, kjer je pri prestopu bolnice izdihnil.

Male Dole. Gospod urednik! Malo depisov je še pač prišlo v naš preljubljeni »Slovenski Gospodar« iz našega kota. Zato sem si pač štel v dolžnost, da se tudi jaz oglašim v tem listu. Mislim, da mi tega ne boste zamerili. — Sedaj, ko so daljši večeri, prav pridno čitamo »Slovenskega Gospodarja« in ravno nam doše Mohorjeve knjige. Mislim, da nobena povest ni bila tako zanimiva, kakor »Grčec«. Pa tudi »Kmetija ob Temernici« ne zaostaja za njo. Koledar pa, že od davnih dni priljubljen, nam je prinesel polno lepih člankov in slik. Pomislimo, koliko lepih in koristnih knjig je izdala ta družba v teku svojega 77 letnega plodnosnega delovanja. Cela vrsta jih je, da nam jih je nemogoče prešteti. V vsako hišo naj bi prišla Mohorjeva knjiga. Kajti, za bora dva »kovača« ne dobite nikjer tako lepih knjig. Ne smete se izgovarjati: »Nimam denarja.« Zakaj, kar boste izdali za dober časnik in dobro knjigo, se vam bo stotero povrnilo. Če pomislimo, kako ogromne svote gredo po grlu in pa v dim, za kaj je seveda dosti denarja, samo za dobro stvar ga ni. Pa brez zamer! Drugič kaj več.

Trbovlje. V soboto je padel iz vlaka pri Trbovljah 21 letni trgovski potnik Vinc. Sever, doma iz Viča pri Ljubljani. Težko ranjenega so prepeljali v rudniško bolnico v Trbovlje, kjer je izdihnil radi počene lobanje in obeh zlomljenih nog.

Šmarje pri Jelšah. Že nad eno leto nam obetajo otvoritev nove železniške proge Rogatec—Krapina in naše neposredne zveze z Zagrebom. Enkrat pa vsaj mora priti do tega, čeravno še ni bilo 1. novembra tega leta, kakor so svojčas pomotoma poročali časniki. Po otvoritvi upamo na četrti vlak na obe strani, ki bi nas v predpoldanski uri zvezali z vlaki proti Celju in Mariboru. — Zelo nam ugaja celjski avtobus, ki na svojem potovanju Celje—Sv. Peter pod Sv. gorami skrbi za naš dovoz na Grobelno ob četrt na osem k jutranjemu vlaku proti Mariboru in za povratak od ondot ob pol 20. uri takoj po prihodu mariborskega večernega vlaka. — Naš delavni cestni odbor z načelnikom g. Turkom je dogotovil že lep kos nove ceste, ki nas bo v doglednem času zvezala z Zibiko po eni in s Pristavo po drugi strani — pravijo, da celo že drugo leto. Želimo izdatne pomoči in vztrajnosti na začrtani poti in pa obilo uspeha! Če bi bili boljše založeni z denarjem, kako radi bi si še zboljšali ceste proti Sv. Barbari, Stranjam, Korpulam, Sv. Miklavžu in drugam! Bomo pač najprej blato gazili in z živino vred trpeli.

Šmarje pri Jelšah. Zadnje pobinkoštno nedeljo smo obhajali ganljivo slovesnost, ki nam ne gre iz spomina. G. msg. prof. Vreže nam je blagoslovil novi del župnijskega pokopališča, ki se razprostira na severni strani železniške postaje. Velika množica vernikov je z zanimanjem poslušala zgodovino šmarskega mirodvora nekdanj okrog cerkve, potem na Pinklečevi njivi in sedaj na Šramlovem posestvu in je razlaga blagoslovitvenih obredov vsem globoko segala v srca. Z novim letom se bodo začela našim ljubim rajnim na tem pokopališču postiljati tiha ležišča. Sedaj pa še zadnje prostorčke uporabljamo na starem, ki bo v najkrajšem času zares nabito polno. — Vpokojenega g. sreskega ekonoma Stambergerja je zadela velika žalost. Dne 30. novembra se je podala njegova žena k jutra-

njemu vlaku, da se pelje v Maribor. Na sredi med trgov in postajo ji postane slabo, napravi še par korakov ter pred dr. Rupnikovo hišo pade mrtva na tla. Zadel jo je srčna kap. Bog daj, blagi rajni večni mir, nas pa varuj nagle in nepredvidene smrti!

Laški okraj. Koder sem še hodil, se vozil, tako zanemarjenih kolovoznih poti še nisem nikjer našel kot v tem okraju. Nastane vprašanje, kdo je temu kriv? Prebivalci teh vasi bodo rekli: Občina! Ne zavedajo se pa, da so sestavni del občine in ob tej krivdi tudi sami prizadeti. Videl sem most čez mali potoček, katerega je pred par leti dala občina narediti. Most je razpadel, toda les je še pa dobro ohranjen. V vasi, kjer rabijo to brv, je par boljših posestnikov, ali ne zgane se nobeden, da bi to brv skupaj spravil kot je bila, ampak rajši skačejo čez potok. Grem naprej. Iz gospodarskega poslopja mu teče gnojnica pred hišni prag. Vzemim motiko in izpeljem drago tekočino na travnik in travnik boše zelen kot vrt, pred hišo pa bo zopet lahko nastal vrt — ne pa stranišče. Župan in občinski tajnik, ne moreta biti povsod in vsak dan med ljudstvom in istega prositi, da dela v svojo korist. Ne zahteva se od občinskega odbornika, da bi moral sam vsak dan stati na občinskih, oziroma kolovoznih cestah. Toda, toliko bi se pa že lahko ojunčali, če je res vreden občinski odbornik, ter povabil sosedo, da bi sedaj, ko se je večje kmetijsko delo končalo, malo vozna pota po vasi uredili in s tem storili dobro sebi, živini, svojemu gospodarskemu orodju in ugledu vasi. Ako gre vse iz občinske blagajne, gre tudi iz tvoje blagajne. Ne delajmo izdatkov občini, to je sam sebi, katerim se lahko s svojo dobro voljo izognemo. Ni namen pisca teh vrst, koga žaliti, toda boli pa ga le, ko vidi stvari, ki žalijo naš sedanji slovenski rod. Poglej naše prednike. Vsak kmet je imel obzidano svojo kmetijo. Na najvišjih hribih so stavili cerkve. Vsak je imel vinograd in v istem lično zidanico. Ti si pa pustil, da je vse to uničeno, razpadlo. Niti strehe ne privoščiš poslopju, katerega si po očetu zastonj podedoval. Imej, dragi prijatelj, vedno pred očmi: kakšna pota, steze, hrami naše so vasi, ob prihodu tujca kaže, kaj prebivalec vreden si!

Sv. Rupert nad Laškim. Dne 3. dec. smo premili k večnemu počitku vrlo mater in gospodinjo Marijo Trupi iz Trobendola. Ko je pred 14. leti padel njen mož v svetovni vojni, je s podvojeno pridnostjo in delavnostjo oskrbovala svoje posestvo. Ena hčerka je usmiljenka v Zagrebu, druge otroke je doma lepo oskrbelo. Po hudem trpljenju je zatisnila svo-

je trudne oči dne 1. decembra. Dobra mati in krščanska žena, počivaj v miru! Dne 16. novembra pa je umrl 22 letni mladenič Tomaž Tratnik iz Gore; vkljub svoji mladosti si je v kratkem času kot rudar v Hudijami pripravil lepo svoto denarja. Neusmiljena sušica pa je uničila njegove načrte za bodočnost. Lepo se je pripravil na smrt, lepo tudi umrl. Dobri Tomaž, svetila ti večna luč! — Ganljivi prizor smo gledali na Marijin praznik, dne 8. decembra v šentrupertske cerkvi, ko je 16 deklet in pet mladeničev v ganljivi slovesnosti sprejelo Marijine svetinje in stopilo pod Marijin prapor. Naša mladina je še po večini dobra. Živimo v težkih razmerah, a ne pozabimo na stiske drugih. Dekleta Marijine družbe so letos za sveto leto zbrale 408 Din za novo cerkev Kristusa Kralja v Hrastniku, sedaj pa pridno nabirajo za novo bogoslovnico v Mariboru. Fantje pa se trudijo zbrati svoto za odplačilo svoje krasne društvene zastave.

Sv. Peter nad Laškim. Na Štefanovo, dne 26. decembra se bo pri poznem opraviilu ob 10. uri slovesno blagoslovila popolnoma prenovljena podružnica Sv. Petra. Velike žrtve so prinašali največ vrli Petrovčani, pa tudi mnogi drugi dobrotniki od blizu in daleč. — Zato pa pridite na Štefanovo pogledat lično našo cerkvico, ki kakor mlada nevestica ljubko vabi na svoj častni dan vse prijatelje in znanke.

Kriva Palanka. Vsak hiti k svoji obitelji, kjer si podajo roke in si voščijo vesele praznike, a na žalost nam tega ni mogoče. Zato si želimo vsaj v duhu prisostvovati slovenskim običajem. Da bi se spomnili tukaj se nahajajočih, želimo vsem rodbinam, starim in mladim, fantom in dekletom, sorodnikom,

posebno pa dekletom iz vasi Morje, A. S. in Medvejice pri Pragerskem C. njenim in mojim roditeljem vesele božične praznike in srečno Novo leto. Orožnika Morčič in K. Trojnjo.

Banja-Luka. V nedeljo, dne 8. decembra je priredil g. Butorec v svoji gostilni zabavo. — Svirala je privatna vojaška godba, neki Janez K. iz Ljubljane, Dreo Ferdo iz Maribora, Kozelj Leopold iz Ptuja in Lupša Alojz iz Ljutomera. — Pretekli mesec je nastal požar v gostilni g. K. F., katerega je tukajšnja požarna bramba takoj omejila in preprečila nadaljnjo škodo. Pri gašenju je bil tudi med prvimi neki vojak Slovenec, pisar invalidskega suda, rodom iz Ljutomera.

Kmetovalci Kdor hoče svoje pridelke dobro prodati, naj se obrne na trgovsko agenturo F. Jarh, Maribor, Koroščeva 20. Informacije vsak čas na razpolago. Pri pismenih vprašanjih je priložiti znamke za 3 Din. 1516

Viničar, priden, pošten in zmožen vseh vinnogradniških del, s 4—6 delavskimi močmi se sprejme pod zelo ugodnimi pogoji. Vprašati je na naslov: posestvo Šturm, Počehova 268 pri Mariboru. 1558

Častna izjava. Podpisana zakonska Dominik in Katarina Klavžar, posestnika v Okolici Vojnik, izjavljata, da je vse, kar sva govorila proti Ferdinandu Koštomaj, mesarju v Lembergu čez najinega sosedo Matko Lešnika, kot neresnično in izmišljeno. Zahvaljujeva se slednjemu za odstop kazenskega postopanja in plačava vse stroške sama. — Okolica Vojnik, dne 12. decembra 1929. — Dominik in Katarina Klavžar. 1559

Zahvala.

Ob prebriski izgubi našega nad vse ljubljenega očeta, starega očeta, brata, svaka, strica, gospoda

Franca Jarc,

posestnika v Račah,

izrekamo tem potom vsem, ki so pripomogli do tako častnega spremstva na njegovi zadnji poti, najlepšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo račemu pevskega zboru za ganljivi žalostinki, prostovoljnemu gasilnemu društvu, zastopstvu domače občine za častno spremstvo, cenjenemu učitelstvu iz Rač in Čadrama in č. g. duhovščini. Prav posebno se zahvaljujemo šolskemu upravitelju g. Mohorko iz Rač za iskreni poslovljni govor ob odprtem grobu.

Bog plačaj tudi vsem onim, ki so darovali cvetje in spremili našega predragega na njegovi poslednji poti v tako častnem številu.

Rače, Št. Janž na Dravskem polju, Maribor.

1560

Rodbine: Jarc, Dobnik, Macun.

STRAH DŽUNGLE.

Na nosalih je ležal tujec, katerega smo porabali nezavestnega ne daleč od naše kože. Še le pozno popolde družega dne se je vzbudil, skočil naenkrat po koncu kakor obsedenec in zahteval žganja.

»Kaj se je zgodilo?« so ga vpraševali okoli stoječi. Neznanec je vlival vase ponujeno žgano pljačo in pripovedoval hripavega glasu to-le:

»Bili smo na potu z mulami v Badriliho: — Martini, Andris in jaz. Steza se vleče preko visokih hribov mimo temnih prepado in podzemeljskih jam. Tom, majhen in gibčen domačin, nam je služil za voditelja na potovanju. Da bi dosegli naš cilj čim preje, smo šli kar povprek, akoravno nas je svaril naš kašipot, da kraljujejo po teh od človeške noge neobiskanih soteskah divje zveri in velikanski — strupeni pajki. Prodrali smo skozi goščave, preko strohnelih vej ter močvirnatih mlakuž v divjino.

Naenkrat je pribežal Tom nazaj k nam in

obstal ves preplašen. Njegov obraz je pričal, da je moral videti nekaj strašnega. V komaj razumljivih besedah je izbruhnil iz sebe: »Aranja ... aranja ... tam na drevesu in takoj moramo zapustiti dolino.«

Vsi smo se prestrašili in gledali zvedavo krog sebe. Nikjer ni bilo zapaziti kaj izrednega in strašnega. Daleč naokrog sama neprodirna goščava z orjaškimi drevesi in južnimi rastlinami.

Martini, vodja ekspedicije, se je norčeval iz strahopetnosti malega Toma in se ni hotel vrniti. Puško je vrgel preko rame, prevzel vodstvo in mi smo mu sledili v presledkih in vlekli za seboj mule. Pritlikavi Tom jo je potegnil in se zgubil.

Že se je pričelo mračiti. Morali smo poiskati prenočišče. Iztaknili smo kmalu primeren prostor za šotore. Zakurili smo velik ogenj in razsvetlili tajinstveno džunglo. Od dolge in težavne poti utrujeni, smo zaspali kmalu prav trdno.

V noči se je razleglo v temo tulenje, kakor krika v zadnjih izdihljajih na smrt zadeta žival. Skočil sem po koncu. Baš se je danilo. Ne daleč od taborišča je ležala na tleh mrtva mula. Vse druge živali so bile pobegnile. Na vratu poginje-

Sie naročeni na list
„NEDELJA“?
Izbija vsak teden? prinaša vsakokratni nedeljski evanجيل in razbija ter druge podane vesele članke, razen tega pa tudi lepo povest „Otroci naše ljube Gospe“ in mišne zgodbe za otroke. Stane mesečno le 2.— Din. (leto 24.— Din). Se danes si naročite Nedeljo po dopisnici na naslov: Uprava NEDELJE, Maribor, Slomškov trg 20.

Naznam, da sem prevzel zastopstvo delniške zavarovalne družbe »VARDAR«, ter posredujem vse vrste zavarovanj in sicer: požar, toča, vlom, življenje, nezgode itd. pod najugodnejšimi pogoji. Zahtevajte brezobvezna in brezplačna pojasnila v trgovini Angela Geh-Vrščič v Ljutomeru.

EVGEN LISANJ,
trgovec.

1557

ZARAZVEDRILLO

Maščevanje. Neki kmet je hudo zbolel. Vse življenje je trpel, ker se je nekoč spustil v neko tožbo in sta ga oba odvetnika, njegov in nasproten, prav pošteno, oziroma nepošteno odrli. Ni jima mogel odpustiti. Zdaj, ko je bil bolan, jima je sicer odpustil, a malo se je le hotel maščevati. Oba odvetnika je poklical k sebi. Ko sta prišla, jima je ponudil stole, da sta sedla na vsako stran ob postelji. Odvetnika sta mislila, da bosta delala oporoko in mastno zaslužila. Kmet reče: »Hudo sem bolan, morda celo umrjem. Rad bi pa, ko sem vama odpustil, tako umrl kot Kristus, ki je tudi umiral sredi med dvema razbojnikoma!« Odvetnika sta se debelo pogledala in jo molče odkurila. Kmet pa se je tako smejal, da je od smeha ozdravel, odpustil sicer, a tožil se nikdar ni več.

On ve. Janezek: »Povej, papa, zakaj se reče materin jezik in ne očetov jezik?« Oče vzdihne: »Ker matere vedno več govore kot očetje.«

Učiteljica je razlagala učencem poštenost. »No, Tonček, povej, kaj bi jaz bila, ako bi kateremu moškemu segla v žep ter mu vzela denarnico?« Tonček za hip premišlja: »Njegova žena.«

Zdravilno vino. Sin: »Oče, kaj je to: Zdravilno vino?« — Oče: »Sam ne vem, pa mislim, da bo vino, na katero moramo, če smo ga pili, vzeti zdravilo.«

Raztresenost. Profesor: »Ali je gospod doma?« — Dekla: »Ne, že teden je, kar so ga pokopali.« — Profesor: »Pa pridem, ko se vrne!«

ne mule smo odkrili dve majhni rani, nič večji od grahovega zrna in kakor jih povzročijo kroglice iz puške. Akoravno je živinče popolnoma izkrvavelo, nismo mogli najti nikjer niti ene kapljice krvi.

Medtem ko se je podal Andris takoj da poišče pobegle mule, sem kuhal jaz zajutrek, Martini je pripravljala prtljago za nadaljno pot. Ura za uro je minula, a Andris se ni vrnil. »Brez dvoma se mu je pripetila kaka nesreča,« je pripomnil Martini, »mi ga moramo poiskati.«

Hitro smo zgrabili puške in sledili stopinjam izginulega. Vznemirjeni smo se porivali skozi skoro neprodarno grmovje. Kmalu smo mogli naprej le korakoma. Na noben način nismo smeli pustiti tovariša brez pomoči.

Močvirje je postajalo vedno globoje, zmiraj nevarnejše. Že smo tičali do ledenj v pogrezočem se blatu, ki se je oprijemalo trupla tesno in težko. Iz močvare je tiščal v pljuča vzduh, ki nam je zapiral dihanje. Nos in usta sta bila že nekako zamašena od smradu po trohnobi. Mene je objela gosta tema. Mojega spremljevalca že nisem mogel več videti in razločiti. Mojih obupnih klicov ni slišal nikdo. Vedno globlje in globlje sem lezel v močvaro. Prevzet od strahu sem

Nežno dišec

In stanovit je parfum, ki ga vsebuje milo Elida Favorit. Ono ima vse dobre lastnosti, ki jih zahtevamo od res dobrega mila, je blago in čisto ter polepšava polt. Kljub temu, da se močno peni je zelo izdatno in to vsled njegove izredne kvalitete.

Milo ELIDA Favorit

1457

se skušal oprijemati od dreves visečih vej in rastlin ovijalk. Vse brezuspešno. Z odtrganimi vejicami in opolzlim robidovjem sem se pogrezal dalje in dalje. Tičal sem v močvirju do prs, ne da bi se mogel premakniti le za korak naprej. Oprijeli so se me skrajno neprijetni občutki. Sekunde so se pretvarjale v — večnost Strah pred smrtjo me je začel mučiti. Ves obupan sem skušal zadeti med nečloveškimi napori ob kak rešilni predmet, tipal sem na vse strani.

Krik veselja je buknil iz mojega grla, dotaknil sem se z nogo nekaj trdega. Z bliskavico sem se oprijel močne veje ter se vlekel z zadnjimi močmi navzgor. Noge in roke narazen, po trebuhu sem skušal doseči ono smer, kjer sem domneval suho zemljo. Po neverjetnih naporih sem bil slednjič vendar le na trdih tleh. Naslonil sem se ob drevo, da bi otresel zoperno blato in si vsaj nekoliko opomogel od prestanega strahu. Zelo sem se začudil, ko sem odkril sled Andrisa, ki je moral vleči za seboj mulo.

Takoj, ne da bi se pomišljal za trenutek, sem sledil odkritju. Po par korakih se je sled cepila. Ugotovil sem, da je šel Andris na desno, mula pa je krenila v levo smer. Sledil sem člo-

NA POLJANI — najboljša Meškova povest je zopet na razpolago. Vsakdo naj jo še to zimo prebere! Stane Din 25, vezana Din 38. Naruča se v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Izplačana šala. Dve mladi gospodični sedita na travniku kraj ceste. Ko ugledate moža, ki ima že nekoliko osivelih las, ga vpraša ena porogljivo: — »Oče, ali bo že skoraj na planini zapal sneg?« — Mož ji odgovori: »O, še dolgo ne, ker se še pasejo telice po travnikih!«

Sodnik: »Ni vam bilo dovolj, da ste konja ukradli, ampak tudi opremo in bdejo ste vzeli.« — Obtoženec: »Ali ste čudni! Kaj mi pa vendar pomaga konj brez opreme!«

Na kmetih. Gospa iz mesta je prišla poleti na kmete. Dobila je na travniku kmeta, ki je ravno gnal kravo na pašo, pa ga je vprašala: »Koliko je ta krava stara?« Kmet je odgovoril: »Dve leti!« »Kako pa se to pozna?« je dalje vprašala. »Na rogovih,« je odvrnil kmet. — »Oh saj res,« vzklikne gospa, »saj vendar sama vidim, da ima krava le dva rogova.«

»Res, pravo čudo ta otrok. Da vam povem, gospod župnik,« je hvalila Tratarica svojega otroka. »Šest let je star, pa pozna karte, pije vino in kolne kot odrasel človek.« Župnik: »Ali pa zna moliti?« — »Moliti? Kaj pa mislite, gospod župnik, saj je še le šest let star!«

»Ko bom umrla,« je rekla Miheva, »bi na nagrobnem kamnu rada imela napis: V nebesih je mir.« Mihevc: »Ali bi ne bilo primerneje, če bi bil na kamnu napis: »V nebesih je bil mir?«

A: »Tu imaš 100 Din, katere si mi posodil pred tednom.« — **B:** »Hvala! Na to sem čisto pozabil.« — **B:** »Zakaj mi nisi tega prej povedal.«

Če je človek preveč uslužen. Župnik je videl, kako se še ne deset let star fant zastonj trudi pri nekih vratih doseči hišni zvonec, da bi zvonil. Župnik gre tje in pozvoni mesto dečka. Tedaj se nagajivec zelo zvito nasmeje in reče: »No, gospod župnik, zdaj pa bo treba leteti, da nas kje ne dobijo!«

Starejša gospodična kot priča pred sodiščem: »O, ta smola! Povedati moram starost in sodnik še povrhu slabo...

Berač (sam sebi): Jaz sem zelo dobrega srca, za vsacega imam odprto roko.«

Ne kruha. Triletni Mirko sedi pri mizi, na kateri se kadi skleda zabeljenih štrukljev. Odrasli molijo in Mirko tudi sklence ročice. Komaj pa domolijo do: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh...« plane po koncu, razpne roke in kriči: »Ne kruha! Štrukljev! — Štrukljev!«

Kakor nalašč. Krojač pošlje k peku sušit svinjsko pleče. Pek odreže velik kos z njega. Ko krojač to vidi, reče peku, naj mu povrne škodo, sicer ga toži. Pek pa teče prej k sodniku in mu da

potico v dar. Krojač pride tožit in sodnik zasliši oba. Pek pravi, da so muhe pojedle toliko mesa. Sodnik reče krojaču: »Ako so muhe to storile, znosite se na muhah; pobijajte jih, kjerkoli dobite katero.« Slučajno zagleda krojač muho na sodnikovem obrazu. Brez pomisleka lopne po sodnikovem nosu, da se mu takoj kri pocedi in reče: »Kakor nalašč! Ena je že tu!«

Mirko je dobil od matere dva dinarja, a se ni zahvalil. »Kako pa se reče, Mirko?« Mirko molči. »Sram te bodi, da niti tega ne veš! Kako pa pravi mama, ko ji papa prinese denar?« — **Mirko:** »Ali je to vse?«

V »Malih oznanilih« stane vsaka beseda Din 1-20. Najmanjša cena za oglas je 8 Din. Manjši zneski se lahko vpošlejo tudi v znakih.

Mala oznanila

Upravništvo odgovarja na razna vprašanja samo takrat, ako je priložena znamka za 2 Din za odgovor. UPRAVNIŠTVO

Krasno vinsko trsje različnih sort z jamstvom odda iz podružnice Št. Rj, Velenje Dolinšek, Kamnica pri Mariboru. Zahtevajte ponudbo! 1518

Sodarske pomočnike sprejme pri polni oskrbi Fran Repič, sodar, Trnovo, Ljubljana. Sprejme se istotam tudi vajenca. 1524

Kuhinjsko posodo vse vrste dobite v trgovini Fr. Senčar, Mala Nedelja. 1501

Najboljši in najcenejši rum si sami naredite, če si kupite Rumov cvet v drogeriji WOLFRAM (Kane), Maribor, Slovenska ulica. 1302

Za zimo vsakovrstno blago in vse potrebščine v veliki izbiri najugodnejše v trgovini F. Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer. Nakup jajc, masla, putra, suhih gob, vinskega kamna, fižola ter vseh poljskih pridelkov. Zamenjava pšenice za moko! Zamenjava bučnic in solnic za prvovrstno bučno olje. 1390

Kmetije

najboljše zameljete seme za bučno olje in prešate v tovarni bučnega olja

J. Hochmüller v Mariboru, južna stran državnega mosta. 1320

Viničarja, dobrega sprejme Jakob Bračko — Pernica, Sv. Marjeta ob Pesnici. 1552

Friporočam vse vrste lovskih, ostrostrelnih in flobert pušk, pištol, revolverjev (samokresov), samokresnih in pištolnih nabojev (Patronenhülsen). Zamaški in šibre, skrbno napolnjeni naboji, ter vse ostale lovske potrebščine. Najnovejše izdelave, montaža daljnogledov in popravilo po ceni in solidno. Zaloge smodnika. Dragotin Čutiča vdova, puškarna, Maribor, Slovenska ulica 18. 1313

Pohišto, tapetniško blago kakor železni vložki za postelje, se izdeluje samo pri Servat Makotter, Krekova 6, Maribor. — Solidna postrežba in nizke cene. 1551

Kupim mlin z močno vodo in nekaj zemlje, 4—5 oralov. Kos Franc, Trebež 34, Artiče. 1556

V slovenjbiškiškem okraju je na prodaj lepa posestvo, 15 oralov dobre zemlje, njive, travniki, vinograd lepa hiša in gospodarsko poslopje. — Več pove uprava Slovenskega Gospodarja. 1513

Na prodaj imam: jabolčna in hruškova drevesca ter cepljene breskve v najbolj priporočljivih sortah. Cena od 1—13 Din za komad. Imam v zalogi tudi cepljeno trsje in ameriške korenjake. Anton Očko, Zlogona št. 11, p. Oplotnica. 1543

in stopinjam. Naenkrat sem stal pred nepremičnim truplom moža. Strah me je spreletel in pretresel, pred menoj je ležal na pol pogreznjen v blato, otopelih in odprtih oči — Andris. Okolica, koje grmovje in rastline so bile izruvane, je pričala o obupnem boju. Kakor zjutraj na muli, sem opazil tudi na Andrisovem vratu dve kot grahovo zrno veliki rani. Iz telesa je bila kri izsesana do zadnje kaplje. Po velikem trudu sem privlekel mrtvega v taborišče. Tukaj sem zadel na Martinija, ki je ležal na tleh, izčrpan od blodenj po močvarni džungli.

Od utrujenosti in tavanja nekako omamljena, sva zaspala oba proti lastni volji.

Še le ob posinu jutranje zarje sva se prebudila iz spanja, ki je bilo podobno smrti. Obležo, ki je bila čisto raztrgana in premočena od blata, sem slekel in jo vrgel na drevo, da se posuši. V bližnji potok sem se šel kopat, da se nekoliko pokrepim.

Slišal sem tajinstveno šušljanje... Kaj za Boga bi to bilo? Ko se ozrem, zapazim temno postavo, ki se je zgubila v goščavo. Pogledal sem za prečudnim bitjem in videl sivkasto zverjad, ki je bila podobna orjaškemu, groznemu pajku. Prikazen je bila velika kakor odrasel pes in je

imela osem dolgih in naravnost strašno z dlakami poraščenih nog. Izogniti sem se hotel srečanju, ko se mi je postavila pošast kar preko poti, se potuknila ter zaprežala name. Njene oči so se bliskale krvoželjno.

»Aranja«... sem zamrmral polglasno, »mali Tom je imel prav.« Umaknil sem se par korakov, se spodtaknil ob preko steze ležeče drevo in se zvalil ritanski v visoko travo. V tem trenutku, še predno sem hušnil kvišku, se je vrgla zver name. V popolnem obupu sem tolkel s pestmi krog sebe. Pošast se me je oklenila liki jeklo z dvema nogama. Za vsako ceno sem hotel vstati, da bi se rešil. Vendar zastonj. Strašna zverjad me je pritiskala vedno močnejše k sebi in se zaječala v moje telo. V smrtnem strahu sem bil krog sebe, se valjal na vse strani, moje moči so bile prešibke, da bi se ustavljale lintverski premoči. Brez pomoči, čisto utrujen, z odprtimi in v zrak prosečimi očmi, sem se udal v nepopisno strašno usodo. Kakor na smrt obsojen sem štel sekunde.

Kar naenkrat sem čul slabi Martinijev glas, ki mi je hitel, s sekuro oborožen, na pomoč. Skoro brez zavesti, ne da bi se mogel ganiti, sem bil brez vsake odporne sile v železnem objemu po-

SVETOGG

cepravne vseh velikosti, navadno, voščene la, la in lila, sifane — KADILKO po najugodnejših cenah kupite v TISKARNI SV. CIRILA V MARIBORU, KOROŠKA CESTA 3.

Za Božič!

Najfinejša banatska moka.

Sveže žgana kava $\frac{1}{4}$ kg = Din 12, 14, 15.

Lepo rosine $\frac{1}{4}$ kg = Din 4, 5, 6, 5.

Ajdovo kašo, dišave, velika zaloga najfinejših čajev nove žetve, kakor vsakovrstno specerijsko blago po najnižji ceni priporoča

JOSIP WEIS

prej Hartinger - Majer
ena najstarejših trgovin

Maribor, Aleksandrova cesta 29

Ne pozabite si ogledati pred nakupom obuvalo novo otvorjeno trgovino z „DOKO“ čevlji, ročno delo pri trdnosti

V. BLATNIK

v novi zgradbi Vlahoviča
Maribor, Meljska c. 2. 1555

Najcenejši vir za urezavanje šip, kakor prirezavanje po meri in velika zaloga modernih okvirjev pri Ivan Klančnik, steklarna, Maribor, Slovenska ulica 15 (za Ljubljansko kreditno banko). 1312

Izvanredna ponudba.

Za deževni letni čas priporočamo, da si nabavite

kožno pelerino za dež

C. O. V. tehtja samo 110 gramov, imitacija ribje kože Imm. Odlično se je ta pelerina izkazala, ker ne prepušča mokrote, je komodno zložljiva, kakor majhna žepna beležnica, ki se jo nosi vedno lahko s seboj, ter je nadvse trpežna. Zelo priporočljiva za darne in gospode (tudi za otroke) v dežju in snegu, za izlete in sport.

Reklamna cena s posebno kapuco in etuijem samo 70 Din franko, zacarinjena, poslana po poštne povzetju, 2 kosa 138 Din.

Razposilja

A. MARIK

szport, PRAHA XVII. Londýnska 57.
(Če ne bi ugajala, jamčimo zameno).
Naslov natančno napisati. 1481

žasti. Z dobro namerjenim zamahom s sekiro je odsekal Martini lintverju eno nogo. Ko je hotel zamahniti v drugič, me je izpustila zver in se vrgla nad tovariša. Kakor kaka vreča je padel Martini na tla. Pri padcu mu je zdrknila sekira iz roke. Pošast se mu je zagrizla s sesalkami v vrat. Hotel sem priskočiti smrti zapisani žrtvi na od pomoč, kot prikovan sem obležal na tleh in se nisem mogel zrvnati. Rdeči, polnokrvni obraz mojega rešitelja je prebledel. Gledati sem moral nepremično, kako se je oklenila zver tovariša in ga vlekla seboj v goščavo. Bil je to strašen prizor... Koj za tem sem padel v omedle-vico...

Kako dolgo sem ležal brez zavesten, ne vem, ko sem se prebudil, sem se počutil nekako olajšanega. Kakor hitro so me nesle oslabele noge, sem tekel v taborišče, pograbil obleko ter puško in blodil dneve po strahotni džungli. Popolnoma izstradan, izmučen do smrti, sem se zgrudil...

Ali mi verjamete grozni doživljaj ali ne, a resničen je, kakor gotovo se pišem John Smith.

V tem trenutku je stopil v kočo nekdo drug. »Dober dan, gospod Brown!« je zaklical pravkar došli poln veselja in stresel roko pripovedovalcu ravno kar opisane zgodbe.

Sobo- in črkoslikanje izvršuje po ceni in okusno Franc Ambrožič, Maribor, Grajska ulica 2. 1276

20% kronsko bomo kupuje G. PICHLER, — PTUJ, Društveni dom. 1522

Kotel za žganje z hladilno pripravo za 120 litrov, skoro nov po ceni prodaja trdnost — Adalbert Gusel, Maribor, Aleksandrova cesta 39. 1526

Vajenca dobrih staršev sprejme Lorenčič Anton, kovaški mojster v Framu 7. 1535

Močnega učenca sprejme Brus Martin, strojno kolarstvo, Zg. Breg pri Ptuj. 1536

Družabnika ali družabnico s kapitalom iščem za podjetje brez konkurence. Visok zaslužek, posebne znanosti ni potrebno. Dopise na Franc Marinič, Maribor, Aleksandrova cesta 53/II. 1548

Majerja, izvežbanega v vseh panogah gospodarstva sprejemam s takojšnjim nastopom. V lesni stroki izurjeni imajo prednost. — A. Lelar, kurilnica, Maribor. 1547

Sprejme se hlapec z dobrimi spričevali. — Naslov na upravo lista. 1545

Fant štirileten se da za svojega. Kje, pove Verdonik, Gerečjavas, Selnica ob Dravi. 1544

Sprejemem pekovskega učenca. Mora biti star 15 let in iz poštene hiše. Hrana in stanovanje v hiši. Franc Horvat, pekarna, Cirkovce pri Pragerskem. 1505

Iščem starejšo služkinjo, izurjeno v hišnem delu (brez živine), pošteno, prijazno, zvesto in pridno. Nastop službe takoj ali 1. januarja 1930. Pismene ponudbe na: Matilda Davidé, soproga lekarnarja, Sv. Lenart v Slov. gorici. 1542

On in ona

se Vam predstavljata kot mlad par. Strinjata se v vsem, tako tudi v vprašanih negovanjih lepote in zdravja.

Ako želite pravilno negovati Vaš obraz, Vaše roke, tedaj dosežete to najbolje s Fellerjevimi Elsa-mili zdravja in lepote, katerih delovanje tiči v njihovih medicinskih sestavinah:

»Elsa-milo z lilijenega mleka, posebno fino cvetlično milo, napravi nežno in mehko kožo.

»Elsa-milo iz lilijene kreme, izrednega vonja, bogatih svilnatih pen.

»Elsa-milo iz rumenjaka, zelo blago, tudi za nego deteta.

»Elsa-glicerinsko milo, najbolje za razpokane roke.

»Elsa-borakovo milo, odlično proti solničnim pegam, mozoljem in drugim napakam.

»Elsa-Katranovo milo, razkužuje, najkoristnejše za pranje glave.

»Elsa-milo za britje, bogatih gostih pen z razkuževalnim delovanjem.

Po pošti 5 kom. Elsa-mila na izbiro stane 52 Din franko, ako se denar vpošlje naprej, po povzetju 62 Din.

»Elsa-Creme-pomada proti solničnim pegam in nečistosti kože, daje pri-kupljivost in mladost.

»Elsa-pomada za rast las, najboljša zaščita proti prhljaju in izpadanju las.

Po pošti 2 lonca ene ali po 1 lonec vsake Elsa-pomade stane 40 Din franko, če se denar vpošlje naprej, po povzetju 50 Din.

»Elsa-Shampoo, idealen prašek za pranje glave, 1 kom. 3 Din 30.

Dan za dnem negujte telo z »Elsa«-preparati!

To pomagali!

1487

Dobiva se povsod! Kjer ne, izvožite naročiti naravnost pri:

**EUGEN V. FELLER, lekarnar,
STUBICA DONJA, Elsatrg 341.**

Božične pesmi. Pravkar je izšla sledeča zbirka: »Rajske strune zadonite!« 20 starejših božičnih pesmi in trije božični odpevi. Zbral Viktor Čadež. — Partitura stane 20 Din, glasovi (moški glasovi skupaj, ženski glasovi skupaj) so po 5 Din. Prodajajo se v knjigarni sv. Cirila v Mariboru. So v tej zbirki skoro same nepoznane skladbe, vzete iz naroda, ki bodo gotovo tudi šle med narod, saj se nahaja v njih prav isti duh, kot smo ga vajeni v naših božičnih pesmih.

Vse kar iščete,

bodete našli v novi ilu-strirani domači knjigi,

katero pošlje že čez 32 let znana svetovna razpošiljalna trdnost Suttner

tudi Vam in brezplačno in poštne prosto,

ako jo zahtevate. — Najprimernejših novih izumov, praktičnih predmetov za uporabo, gospodinjskih in oblačilnih potrebščin, glasil, priprav za britje, britev, priprav za striženje las, orodja, perila, oblač, čevljev, igrač i. t. d. ne kupujete

nikjer tako po ceni in tako dobro

kakor pri Suttnerju, a poleg tega brez rizika, ker to kar ne ugaja se zamenja, ali pa se vrne denar. Ogromen promet omogočuje trdnosti Suttner, da vse robo ceneje prodaja in da vključ temu pošilja najboljše kakovost. Radi tega zahtevajte takoj sedaj z dopisnico brezplačno veliko ilustrirano domačo knjigo od trdnosti

1466 H. SUTTNER, LJUBLJANA ŠTEV. 992.

CIRILOVA KNJIŽNICA

GEORG FULGER, BERLIN-NEUKÖLN, Ringbahnstrasse Nr. 24, Abt. 624.

3. Dr. Leopold Lénard: Slovenska žena v dobi narodnega preporoda. Din 10.—.
4. Moj stric in moj župnik. Din 4.—.
5. G. J. Whyte Meloille: Gladiatori, I. del Din 8.—.
5. G. J. Whyte Meloille: Gladiatori, II. del Din 10.—.
7. H. G. Wells: Zgodba o nevidnem človeku. Din 7.—.
8. B. Orczy: Dušica, I. del broš. Din 16.—, vezan Din 30.—, II. del broš. Din 25.—, vezan Din 40.—, III. del broš. Din 32.—, vezan Din 44.—.
9. A. Conan Doyle: V Libijski puščavi. Din 12.—.
10. Arnold Bennett: Živ pokopan. Din 8.—.
11. Illamo Camelli: Izpovedi socialista. Din 16.—.
12. E. R. Borroughs: Džungla, I. del Din 18.—, II. del Din 14.—.
13. Elza Lešnik: Šumi, šumi Drava . . . Din 5.—.
14. Matija Lubša: Slovenske gorice. (Razprodano.)
15. Erckmann Chatrian: Zgodbe napoleonskega vojaka. Din 12.—.
16. Antonijo Fogazzaro: Mali svet naših očetov. Din 28.—.
17. Anton Kosi: Iz otroških ust. I. del Din 8.50.
18. Dr. J. Jeraj: Kadar rože cveto. Din 8.50.
19. J. F. Cooper: Zadnji Mohikanec. Din 11.—.
20. Pavel Keller: Dom. Broš. Din 22.—, vezan Din 35.—.
21. Gabriel Majcen: Zgodovina Maribora. Din 10.—.
22. H. R. Savage: Snubitev kneza Šamila. Broš. Din 32, vezan Din 42.—.
23. Kazimir Przerwa-Tetmajer: Rokovnjači izpod Tatre in druge povesti. Broš. Din 16.—, vezan Din 28.—.
24. Artur Sills: Smrtna past. Din 9.—.
25. Anton Kosi: Iz otroških ust. II. del Din 16.—.
26. Dr. I.: Črni križ pri Erastovcu. Broš. Din 18.—, vezan Din 28.—.
27. Ksaver Meško: Legende o sv. Frančišku in druge. Broš. Din 16.—, vezan Din 24.—.
28. Karl May: Križem po Jutrovem, I. knjiga. Broš. Din 13.—.
29. Artur Achleitner: Planinski kralj. Broš. Din 26.—, vezan Din 35.—.
30. Karl May: Križem po Jutrovem. II. knjiga. Din 13.—.
31. Karl May: Križem po Jutrovem. III. knjiga. Din 13.—.

Sv. Peter pod Sv. gorami, 9. decembra 1929.
1541 Žalujoči ostali.

za drevesnice, češpljeve
divjake, drevesca češpelj
in sliv, krasno vinsko
trsje v več sortah na naj-
boljih podlagah dobiste
pri Drevesnici Dolinšek,
Kamnica pri Mariboru.

 Rozine, cvebe, kavo, čaj,
riž, banaške mlevske iz-
delke vseh vrst, žito itd.

najceneje pri 1539

ANTON FAZARINC

Zamenjujemo žito za moko. Celje

Lisičje,
dihurjeve, kunine in
druge kože od divja-
čine, kupuje I. Ratej,
trgovca, Slov. Bistrica.
1475

Na ptujski okrajni cesti Krčevina št. 32 bom otvoril v sploji novi hiši s dnem 1. januarjem 1930 gostilno. Priporočam se cenjenemu občinstvu za obilen obisk. Postrudil se bom z najboljšo in solidno postrežbo.

CVETKO JOŽEF, gostilničar.

BOŽIČ

1929

O, pridite v Betlehem!

Božična pesem »Hitte kristjani«.

Na vrhu gore v Asiriji je stala častljiva žena ter gledala v pokrajino pod goro. Ni prišla na vrh radi tega, da bi uživala lepoto pokrajine. Njene oči so preko vse lepote, ki se je razprostirala pred njimi, plavale v daljavo. Nekoga je čakala. Vsak dan je prišla na vrh in njene oči so cele ure gledale v daljavo. Ko ni zazrla njega, ki ga je pričakovalo srce, se je z žalostjo v srcu in s solzami v očeh z gore vrnila domov. Nekega dne pa je njeno oko v daljavi zagledalo njega, ki ga je tako dolgo čakala.

»Da,« je vzkliknila, »on je! On prihaja!« S tem vzklikom hiti z gore, da sporoči svojemu oslepelemu možu veselo vest: »Glej, tvoj sin prihaja.«

Ta žena je bila mati Tobijeve. Podobna je predkrščanskega časa, ki je z višin preroških obljub pričakoval prihoda obljubljenega in težko pričakovane Zveličarja. Ko pa so bili dnevi pričakovanja dopolnjeni ter je prišla »polnost časa«, je Sin božji prišel na svet. Veselo vest njegovega prihoda ni sporočila žena, marveč je sam angel Gospodov prišel z nebes ter je pristopil pastirjem na betlehemiški poljani in jim oznanil: »Oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo. Rodil se vam je v mestu Davidovem Zveličar, ki je Kristus Gospod (Luk. 2, 10, 11).

Vest o Zveličarju, po angelu prinesena z nebes, je bila veselo oznanilo ne samo judovskemu ljudstvu, marveč vsem narodom in vsem ljudem, ki so

živeli ali bodo živeli v teku stoletij. To lepo izraža slovenska božična pesem:

»Zveličar preljubi rodi se nocoj,
raduj se, o človek, in slavo mu poji!
Prelepo in mило nebo se žari,
svetlejšje ni bilo nikdar še luči!«

Zveličarjev prihod na svet in k posemeznemu človeku izžarja luč, svetlobo v temi nevednosti, v temi greha in v temi trpljenja. Ta svetloba je dandanes ravno tako potrebna, kakor je bila pred 1929 leti. Brez Njega, ki je rekel: »Jaz sem luč sveta«, je tema in smrtna senca.

Ozrimo se malo po svetu. O tistih, ki tavajo po svetu v temi poganstva in ki žalibog še tvorijo večino človeštva, ne govorim. Ozreti se hočemo samo na kristjane. Kolika nevednost in slepota duha vlada pri mnogih! Pred nekaj leti je bilo, da je nek krščanski mož, ki je dušnemu blagru fabriških delavcev na Angleškem posvečal večjo pozornost, vprašal nekega delavca, kaj ve o Kristusu. Zmajal je z glavo ter trudno odgovoril: »V njegovi fabriki še nisem delal.« Nič ni vedel o Zveličarju.

Tudi med takozvanimi omikanci vlada v verskih rečeh gorostasna nevednost. Za vse se zanimajo, vse preiskujejo, vse proučujejo od glist in črvov, ki lazijo po tleh, do zvezd, ki svetijo na nebesnem svodu. Samo za Tistega, ki je vse to ustvaril ter vse to ohranjuje in urejuje, se ne brigajo. In če se jih vpraša o postanku in namenu

sveta in vseh stvari, skomizgnejo z ramami, govoreč: »Ne znamo in ne bomo znali.« Taka je učenost brez Kristusa.

Po večjih mestih se moderno poganstvo uveljavlja tako daleč, da brezverski starši svojih otrok niti krstiti ne dajo več. Na tisoče je takšnih nekrščenih odraslih in doraščajočih otrok v Parizu, v Berlinu in drugod, na primer tudi v Hamburgu, kjer peti del rojenih otrok sploh ne sprejme več zakramenta svetega krsta. Usoda teh ljudi in tistih, ki so to zlo zakrivali, je hujša nego usoda starih poganov. Tem namreč ni nikdar zasijala luč zveličanja, moderni pogani v Evropi in drugod po svetu pa so krščanstvo, ki je žarišče luči, zavrgli ter padli nazaj v temo in smrtno senco.

Kakor iz teme nevednosti, je Kristus tudi Zveličar iz smrtne sence greha. On je edini posrednik med Bogom in ljudmi: Jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta. Sveto pismo predstavlja greh pod podobo gobavosti, najstrašnejše bolezni na Jutrovem. »Hočem, da si čist,« je Gospod rekel gobavemu. Pri drugi priliki je gobavcem naročil, naj se pokažejo duhovnikom. Po njih deluje Gospod v svoji Cerkvi, ki daje ljudem milost duhovnega prerojenja. Brez nje ostaja človek v smrtni senci, kakor pravi stara cerkvena pesem:

»Naj bo Kristus tudi tisočkrat rojen,
če ne v mojem srcu, sem vendar
zgubljen.«

Brez Kristusa tudi ni rešitve iz teme trpljenja in siromaštva. Koliko se je človeški duh v zadnjem času trudil, da s svojimi iznajdbami v industriji, tehniki, trgovini in v prometu pripravi človeštvu možnost sreče in izpopolnitve! To je hvalevredno. Grajo pa zažluzi težnja, človeka osrečiti brez Boga in proti Bogu in njegovim zapovedim. Spričo ogromnih naporov na socialnem in gospodarskem polju v zadnjem polstoletju je treba vprašati, ali so siromaki, ali je široka množica delavnega ljudstva postala srečnejša in zadovoljnejša?

Gredo k znanosti z vprašanjem Go-

spodovega predhodnika: »Ali si ti, ki ima priti?« Toda znanost, predvsem tista, ki je udana materializmu (nauku da ni duše ne Boga ne večnosti), jim kaže na opice kot pradede človeka. Ali je to tolažba? Gredo k organizaciji in politiki, vprašajoč: ali si ti, ki nam boš pomagala? Ona pa daje obljube ter zmigava z ramo. Gredo h kapitalu. Ali si ti? Toda gospostvo kapitalizma prinaša propadanje srednjega stanu in množveno bedo.

Zakaj ne gredo h Kristusu? On še vedno oznanja ubogim evangelij, to je, blagovest o svobodi in enakosti otrok božjih, o resnici božjega kraljestva, o

blaženosti drugega življenja in o zakonu ljubezni. In samo ljubezen, ljubezen do Boga in do bližnjega, osrečuje ljudi, trdosrčna sebičnost pa prinaša pogubo in nesrečo.

S takšnimi spoznanji v glavi in s takšnimi čustvi v srcu se pridružimo pastirjem, ki nas vabijo s seboj: »Pojdimo v Betlehem« (Luk. 2, 15). Pojdimo v duhu v Betlehem ter počastimo na svet rojenega Zveličarja, kot Dete ležega v jaslicah, z besedami stare slovenske božične pesmi:

»Bodi češčeno, Dete preblago,
samo ljubezen do nas Te rodi!«

Pravilnik.

za dosego prostovoljne podpore »Slovenskega Gospodarja« svojim celoletnim naročnikom v letu 1930.

1. »Slovenski Gospodar« se prostovoljno zaveže, da izplača onim svojim naročnikom na ozemlju lavantinske škofije, izvemši Prekmurje, ki vplačajo celoletno naročnino za leto 1930., to je Din 32.— v času od 1. decembra 1929 do 30. marca 1930 v slučaju požara njihove stanovanjske hiše, v katero je »Slovenski Gospodar« prihajal, posebno podporo.

2. Podpora znaša Din 1.000 (entisoč), če pogori hiša tako, da ni mogoče v njej stanovati.

3. Podpora se ne izplača: ako je naročnik sam zažgal ali po kaznjivi zanikarnosti povzročil požar; ako je požar nastal vsled vojne, upora, eksplozije javnih zalog smodnika; ako je bila hiša prezavarovana; ako je povzročitelj požara (recimo železnica) škodo v celoti povrnili.

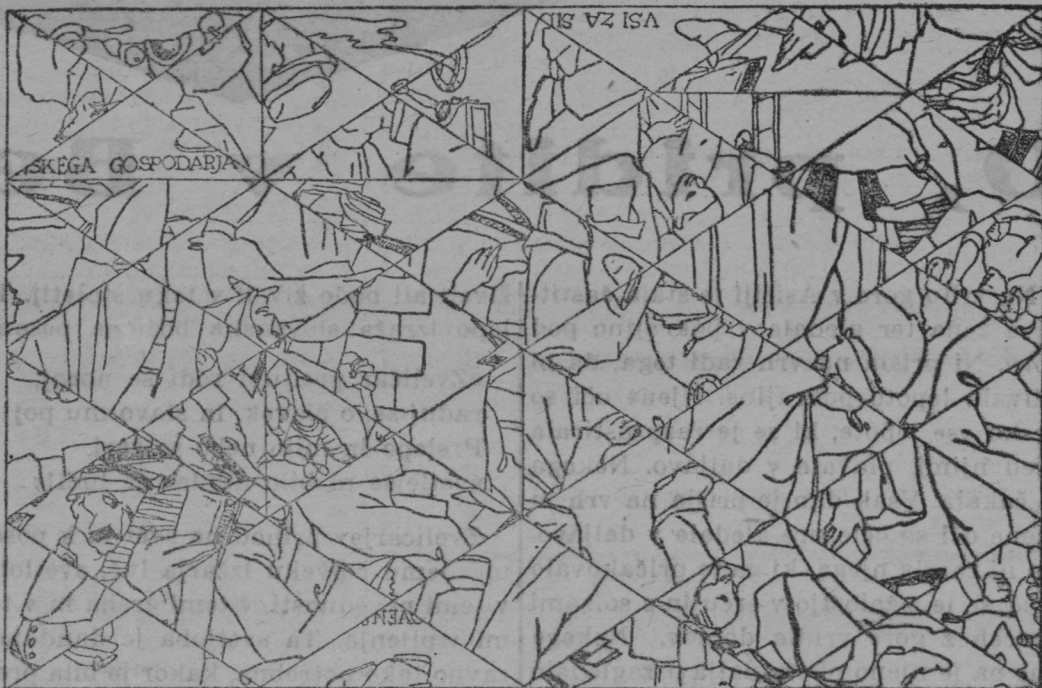
4. Pravica do podpore se začne o polnoči po dnevu vplačila celotne naročnine in traja do polnoči 31. decembra 1930.

5. Ugotovitev požara, vzrok požara, celotno ali delno škodo je potrditi pri skupnem ali občinskem uradu. Pravico do podpore pa je izkazati s tem, da se dopolnje poštno potrdilo vplačila v rekomandiranem pismu upravi »Slovenskega Gospodarja«.

6. Podpora se izplača v celoti brez odbitkov po poštni nakaznici.

Pojasnilo: Ozemlje, na katero se razteza podpiranje, smo odločili: lavantinska škofija izvemši Prekmurje, ker ima Prekmurje svoj lastni časopis.

Božična uganka.

Kako jo rešiš? Vzemi prazen papir in pripravi lepilo. Z ostrimi škarjami razstriži sliko po ravnih črtah ter s temi izrezki sestavi sliko. Ko imaš sliko sestavljeno, nalepi na papir. V novoletni številki objavimo tudi mi sliko, kaka mora biti.

Nagrada: Vsi, ki uganko lepo rešijo, imajo pravico dobiti veliko Slomško vo sliko, ki sicer stane 25 Din za znano ceno 5 Din. Nalepljeno sliko in znesek 5 Din je poslati na upravo »Slovenskega Gospodarja«, Maribor, Koroška cesta 5. Na doposlano sliko brez priloženih znamk se ne bo oziralo.

Januš Golec:

Trojni Božič.

Topolnikov Matevž v Bistrem grabnu si je pomogel sam do lepega imetja. Ljudje so pravili, da je bil v mladih letih hlapec. Mlin na Bistrici ter pravo kmečko oštarijo je kupil slučajno na dražbi. Plačal je pozneje vse pošteno in še precej gotovine je imel razposlane po okolici. Užival je sloves mlinarja, ker ni jemal krivične merice. Odvažali so izpod njegovih kamnov natlačene brente ter vreče. Ker je posedal dva para konj, je zbiral sam po hišah ob cesti žito ter pripeljal moko

na dom. Lesni vozniki so se radi oglašali v njegovi krčmi, ker je točil pristno vino in je postregel za male krajarje z domačo svinjino. Že v moških letih se je dobro oženil, ker je gledal na srce ter delavne roke.

Pri vsaki še tako obilno založeni hiši vedno nekaj manjka. Pri Topolnikovi hiši iz srečnega zakona ni bilo otrok. Da bi Matevž ne zaključil življenja brez dednega cilja, je pohčiril sirota Pepco, ki je prišla iz Nemčije po umrlih rudarskih starših na občino. Na ženinino željo je bila rejenka v dekliskih letih vzgojena v mestnem zavodu. Pri obširnejšem gospodinjstvu je potrebna večja ter snažna roka in to še posebej v gostilni in v kuhinji.

Topolnikova Pepca ni bila ravno krasotica, pač pa krščansko strogo vzgojena, ter ublažena z neprisiljeno mestno oliko.

Stari se je rad pobahal med prijatelji, ako so ponujali ženine njegovi edinki: »Ha, moja Pepca bo lahko izbirala. Jaz je ne bom silil, a pošten in naš fant z dežele jo mora dobiti.«

Z materjo je bilo lažje govoriti o ženitovanjskem poglavju. Cili se je posebno prikupil, ako je kateri naglasil, da spada na Topolnikovo posest kak boljši, vsaj iz trga, če že ne iz mesta.

Na popolno predajo posesti Matevž nikdar ni mislil, ker se je čutil prekrepega, da bi dremal v zapečku in bi mu nagajala deca. Bi že bil pustil zeta k hiši, gospodaril bi on, dokler ga ne bo poklical Bog na večni užitek.

Daleč naokrog je bilo vse uverjeno, da se bo prej ali slej že nekdo vsedel pri Topolnikovih prav na gorko, sicer mu bodo pa skrbi mladega gospodarja — tujke, če ne bo špekulant ter zapravljivec na debelo. Kdo in kedar bo lahko rekel, da je pravi mladi Topolnik, to je bilo v božjih rokah.

— — —

Starega Matevža je mučil prehlad, kljub hudemu kašlju je prevažal sam namlete moko in pobiral zrnje. Uprav slabega in izmučenega se je čutil, ko so bili pred leti pred pragom božični prazniki. Celi dan pred sveto nočjo je še bil na vožnji, da je postregel odjemalcem ter izpolnil obljube. Kako se je začudil, ko je stopil na večer božične noči v sobo in še ni bilo običajnega Betlehema v kotu. Ženka ga je skušala potolažiti, češ, da ga čaka letos presenečenje. Kaj bi strašil leto za letom oni staro zaprašen Betlehem, ki je na dilah že bogzna od kedar. Za hišo, kakor je Topolnikova, je »kristbaum« (božično drevo), katerega že pripravlja v kamrici Pepca. Lučke bodo brlele na hojevih vejicah, zlato in srebro se bosta svetlikala in pod drevesom bodo razna darila za najbližje domače.

Cila je žela takoj ravno nasprotno, kar sta posejali s hčerko pred tedni. Staremu se je zresnil obraz, zakašljaj je ter udaril po mizi: »Betlehem je bil v tem kotu in bo, dokler bo božja in moja volja. Kaj kristbaum, ali je to za kmečko hišo! Te mestne novotarije ni zanesla k nam Pepca, ampak oni — nebodigatreba Pustekov Karlič. Že dolgo opazujem, da je ta fante tebi in hčeri pri srcu. Povem ti, Cila, danes: na pol gospod ni za kmeta! Če je študiral, naj bi bil končal, sedaj se pa potepa okrog s svojo naprednostjo ter meša glave poštenim kmečkim dekletom. — Kar mu je uspelo po drugod, mu ne bo pri nas, dokler sem jaz gospodar! Na našo posest spada kmečki fant, v kot hiše za Božič Betlehem in nad mizo troštar svetl Duh!«

Tako je rohnol upravičeno stari Topolnik in zaukazal na glas: »Jera, prinesi Betlehem z dil, letos bova postavljala midva jaslice!«

Mati Cila si je utrnila solzo in izginila v Pepcino kamrico brez besede oporekanja. Znala je, da se stari ne bo

dal omehčati, četudi bi obe potočili pred njim kleče potoke solz.

Dekla Jera je priropotala v izbo z Betlehemom. Na trioglati deski je stal hlevček s sveto Družino, na vsako stran je bilo vse polno lesenih pastirjev z ovčkami. Razne praznine so polnili gradovi in hiše iz trdega papirja. Jaslice so bile nekdaž lepe in res imenitne za bogato kmečko hišo. Leta so jih zaprašila in treba je bilo marsikaj uravnati ter na novo pritrditi.

Oče se je lotil snaženja, hlapec je moral v hrib po smrečje ter hojevino.

Čez dobri dve uri je bil stari, osnažen in ter urejeni Betlehem v kotu. Strop in stene je obila Jera s smrekovim zelenjem, Matevž je pritrdil pod jaslice bogato okrašeno papirnato pečo ter napeljal velikega goloba — troštara svetega Duha na motvozu od vrat nad sredino mize. Odpiranje vrat je spuščalo ptico z vejico v kljunčku ravno nad mizo. Na zelenje nad jaslicami in po stenah je navesila Jera vence, jabolka in v zlat papir zavite orehe. Gotovo je bil Matevžev Betlehem za kot nje gove res krščanske hiše prikladnejši in veliko bolj pomenljiv, nego božično drevo, ki ne vzbuja nikakih blaženih spominov na bajno betlehemske noč, ki je oznanila človeštvu odrešenje.

Pa je bil Topolnik tudi vesel svoje ga dela, kojega bi morala opraviti Pepca. Družino je gostil z dobrim vinom, dokler ni odbila stara stenska ura čas za molitev treh delov svetega rožnega venca.

K polnočnici od Topolnikov niso hodili, ker je bilo iz Bistrega grabna do župnijske cerkve zelo daleč.

Božične praznike so prebili v veselem razpoloženju. Pepca se je držala nekoliko nakremženo, a s kakimi očitnimi znaki nevolje ni upala na dan radi očeta. Pripravljeno božično drevo je bilo le za njo in njeno kamrico. Karlič se ni upal te praznike blizu, ker ste ga še pravočasno posvarili mati in hči, naj počaka, dokler se stara trma ne vnese in bo pri hiši vse zopet pri starem.

Naravnost razigranega razpoloženja je bil gospodar, ki je gostom kazal s ponosom na kot, kojega je letos on okinčal s spomini Zveličarjevega rojstva. Povdarjal je v dolgih razlagah, kako vesela krščanska navada so za kmeti dom jaslice, ne pa razsvetljeno drevo, pri katerem misli kristjan na vse nekaj drugega, le na rojstvo odrešenja ne! Betlehem je znamenje blagoslova in tega je treba vsaki hiši, katero podpirajo žuljave roke. On je kupil ta Betlehem s hišo vred, le parkrat mu ga je prenovil Malarjev Tona. Kako grdo nehvaležnost bi pokazal ravno za velike božične praznike, ako bi pustil od črvov zglodati na podstrešju Betlehem in troštara svetega Duha in bi se bahal med kmeti z osvetljeno hojo brez vsakega znaka, da je in bo ostala pod njegovo roko ta hiša krščanska!

— — —

Nesreča je hotela, da je preselila pljučnica Matevža Topolnika že za Svečnico k večnemu Betlehemu, katerega je v življenju čislal in branil tako

odločno njegov krščanski spomin za na tem svetu zadnje božične praznike.

Po vsahnili prvi žalosti v Bistrem grabnu je bil Pustekov Karlič več pri Topolnikovih nego doma. Kmalu je postala tajnost — javnost, da bo večni na pol študent Topolnik. Resni sosed so se strinjali z Matevževim sodbo, da gosposki kmet ni za gospodarja v Bistrem grabnu. Le lizuni so se laskali materi ter Pepci, da je potrebna Topolkovina novodobnejše preureditve ter razmaha. Kaj tacega se lahko loti le človek, ki je po mestih nekaj videl ter se naučil iz knjig, da je mogoče živeti pri mlinu ter krčmi brez žuljavil rok.

Resnica je bila, da so rabile Topolnice moškega razuma ter besede. Materi je bil na vse strani gibčni Karlek po volji, Pepci vse na svetu in zakaj bi ne gospodaril v Bistrem grabnu.

Še taisto leto po Matevževi smrti se je vršila pri Topolnikovih imenitna svatba, kateri je sledilo ženitovanjsko potovanje.

Za Božič je sameval stari Betlehem s troštarem svetim Duhom vred na podstrešju; iz kota v hiši je brisalo stare božične spomine božično drevo, kojega svetonočna darila so stala stotake.

Na spomlad se je spremenil Bistri graben v mravljišče. Vse obenem je začel mladi Topolnik: preurejati stari mlin v valjčnega, v podaljšku žago na »gatre« in za celi obrat pa električen pogon in luč, ker je bila vodna sila zastonj ter stalna. Pred vhom v grabo ob cesti je blestel mogočen napis: Karl in J. Pustek, valjni mlin, žaga, veletrgovina z lesom in restavracija.

Za tako velikopotezno preureditev je bilo treba vseh mogočih delavcev, mojstrov, strokovnjakov in predvsem seve kupe denarja. Skraja je bilo lahko, ker stari Matevž ni zapustil Bistrega grabna brez cvenka in dobrega imena, kojemu pravimo — kredit.

Vsaka vreča in posoda imata dno in tako je bilo primeroma kmalu z gotovino in kreditom blagopokojnega Topolnika. Po izčrpanem kreditu so priromale nad grabo vknjižbe ter tekanje za posojili za plačevanje visokih obresti.

Stari materi Cili so gomazeli večkrat po hrbtu mravljinici bojazni, ker se je pri njih oglašala pogosto gospoda, ki je zastonj jedla in pila, a tudi merila zemljo, delala beležke na prepise map, se sicer poslavljala prijazno, pisala grozilo.

Zasvetila se je sicer elektrika po cellem Bistrem grabnu, zaropotal valjni mlin in zapela veselo hreščečo pesem žaga na gatre; podjetje so pa nadzirali tuji gospodje in Karlič je smel dobavljati le les.

Mladi Topolnik je miril ženski, da je nadzorstveno stanje nad preuredbami v Bistrem grabnu nekaj prehodnega. Kdor ne reskira, obliči v starem blatu ter gara za prazen nič od zore do pozno v noč. Enkrat v novodobno preosno vtaknjen denar se začne obrestovati s časom, na odplačilo glavnice čakajo denarni zavodi leta in leta. Najprej obresti, potem kapital in Bistri graben

bo za mladega Topolnika lahek, obilen in trajen kruh.

Žalibog so bile Karličeve tolažbe le prazno, penasto mazilo, ki je umirjalo njega lahkomišelneža in lahkoverni ženski za nekaj časa. Vedno so silile v sprednje prerokbe rajnega Matevža, ki je bil resnega mnjenja, da propadli študent ni za gospodarja in božji blagoslov se ga ne samo ogiblje, ampak beži pred njim!

Na jesen po modernizaciji Bistrega grabna je bila že javna tajnost, da se godi mlademu Topolniku slabše, kakor če bi bil najemnik. Najemnik se lahko preseli z imetjem kam drugam; Karliča pa bodo zbornali in ne bo znal praznih rok in z dvema ženskama kam.

Ljudski glas, božji glas, rek se je ureničil v najkrajšem času v toliko, da je Karlič ni čakal bobna v Bistrem grabnu. Prinesla ga je za Topolnikovino preraha Matevževa smrt, vzela ga je noč, ko je bil izvršen drugEGA dne prepis ter prevzem podjetja in imetja od tuje roke.

Novi vodja delniške družbe v Bistrem grabnu je bil toliko obziren in usmiljen, da je pustil obupani ter zapuščen ženski v žagarski kočici nad hišo.

Polom pri Topolnikovih je vrgel staro Cilo na bolniško postelj. Pepca je bila prisiljena pomagati v krčmi, ker sicer bi bila krušna mati brez postrežbe v jedi in pijači. O Karliču ni bilo sluha in ne duha. Vsi so bili mnjenja, da je v zadnjem trenutku posmeknil nekaj v gotovini in se bo že oglasil, ko se bo čutil dovolj varnega pred zasledujočo oblastjo.

Naravnost v pomanjkanju, boleznih, solzah ter obupu so zalotili Cilo ter Pepco tretji božični prazniki, odkar je bil napovedal rajni Matevž razliko med blagoslovom starega Betlehema in gosposkim božičnim drevesom ter študentom in pošteno delavnim kmetiskim fantom, ki spada za naslednika na kmetijski dom. O, kako so privrele Cili v spomin vse one preroške besede umrlega moža, katere ji je zabičal na sveti večer, ko je postavil sam jaslice v kot. Njena edina želja na tretji prežalostni sveti večer je bila: »Pepca prosi gospoda, naj nama posodi za praznike stari Betlehem, ki sameva v prahu in zapuščenosti na podstrešju.«

Ne v veselje, pač pa v tolažbo jej je bila izpolnitev zadnje božične želje. Pri pogledu na stari Betlehem je zaplakala sicer pretresljivo, a ne obupno. Sveta družina v jaslicah jej je govorila vse drugače nego božično drevo. Vsemo-gočni Bog je stopil na svet na betlehemske livade v največjem uboštvu; ona imenitna, čislana ter od vseh blagorovana Topolnica daje z uboštvom in trpljenjem odrešenemu svetu — slovo. In še nekaj jej je šepetal stari Betlehem: Pod borno hlevsko streho počivajoče božje Dete je prineslo na svet — odpuščanje — odpuščanje za vse, ki so dobre volje in tudi za njo, ki ni poslušnila napovedi dobrega moža. Ubóstvo — odrešenje — odpuščanje ... O tem je zasanjala stara Cila med molitvijo

treh delov rožnega venca. Prebudila se je na božično jutro krepko potolažena in vedno znova jo je bodril stari Betlehem: Zveličar ubog na svet, ti kot be-

Januš Golec:

Fuj Polka.

V predvojnih časih ni bila nemškutarija globoko ukoreninjena le po Dravski dolini, Ptujskem polju ter deloma po Savinjski dolini, ampak še prav posebno v krajih ob Sotli ter po Zagorju.

Hrvatski Zagorci so tržili z živino ter svinjami na Gornje Štajersko. Komaj je polukal Zagorec malo med Nemce, je že nemškutaril. Ako je bival par let krog Leobna ali Knittelfelda, doma ni črnil več hrvaške ali slovenske besede.

Nemščina je bila tudi za Hrvate nekaj višjega. Oni, koji je divanil švabski, je bil gospon! Priprostemu in celo zagorskemu narodu so bili vsi oni, ki so se vračali v domovino kot izdajalci materinščine, trn v peti. Ljudje so brili nočce iz nemškutarjev na tihem, večkrat prav očito.

Žučkov Petrek iz Babjega sela je čutil v sebi poklic za nekaj več, nego je običajna zagorska beda. V Knittelfeld jo je mahnil in se začel uriti za mesarja. Ob večjih praznikih je rad pogledal domov, a seve je kmalu metal zagorščino ter nemščino v eno torbo. Ko je bil prost mesarskega uka, je domači jezik popolnoma zatajil. Ker je bil bolj brihten ter zanesljiv, so si ga izbrali gornještajerski mesarji in prekupci za nakupovalca svinj med Hrvati in Slovenci ob Sotli.

V dostojanstvu stalnega nastavljenca je bil še vse kaj drugega nego poprej. Oblečen je bil strogo zgornještajersko. Za zelenim klobukom: metlasti »gamsbart«, jopič z zelenimi našivi, na traku, ki je držal preko prs skupaj obe naramnici napis: Hoch die Berge! (Živele planine!) In hlače, oh te Petrekove hlače, so bile iz usnja, kazal je gola kolena in pri šlicu so bile na dva gumba, ali kakor so jih imenovali pri nas na — polko! Gamsbart, polka hlače, gola kolena, v roki palico z zakrivljenim ročajem iz jelenovega roga in pri tej opremi pa na kvišku potegnjena — preklasto suha postava Žučkovega Petreka. Še nema živina je bulila v to švabsko prikazen in kako bi se jej ne čudili ljudje s pametjo!

Ni kupil Žučko dveh trajb svinj, je že bil — Polka Peter. Jezil se je sicer na ta prekrst, vendar namišljeno usiljenega nemškutarskega prepričanja ni pustil v obleki, še manj v besedi. Dasi je imel polno posla z najbolj priprostim narodom, je dajal na vsa vprašanja odgovore v jodljajoči nemščini. Drugi so kresali z njim obsotelščino; Polka Peter se je spakoval v gornještajersčini in postal baš radi nemškutarije še bolj smešen nego radi neprikladne noše.

račica v večni Betlehem, kjer se veseli njegovega nad vse blaženega blagoslova tvoj dobri mož prerok — rajni Matevž Topolnik!

Pred nekaj desetletji je bilo po zakonjih ob Sotli težko dobiti kako žago na vodni pogon. Kmet, ki je rabil brune ali deske, si je najel zagorske žagarje. Prišlo jih je navadno pet. Najprej so za prežaganje določene hlode obtesali na štiri ogle. Nato so jih z rdečo barvo požnorali po dolgem, kakor so se pač razžagovali. Hlod so postavili pošev na kvišku, ga na sredini pritrdili, istotako spodaj podprli z drogi in se lotili žaganja. Vodja žagarjev je stal na hlodu in vodil žago, spodaj pod hlodom so vlekli rezilo štirje. Ko je bila polovica dožagana, so hlođ obrnili in razparali še drugo polovico. Delo je bilo v primeri z moderno žago počasno ter mučno, a je imelo tudi svojo solnčno plat. Ubogi Zagorci so zaslužili in bili priljubljeni po štajerski strani, ker je bil navadno vodja žagarjev zgovoren, šaljivec in sploh zabaven človek. Poleg plače od klaftra so bili pri dobri hrani in obilni pijači, ker se je vršila štera žaganja v toplejšem letnem času.

Debelakov dom tik ob Sotli na Štajerskem je bil glede imovine za spodnje kraje prava trdnjava. Radi tega so najeli Debelakovi nečega dne hrvatske žagarje in štajerske terice obenem. Pri debelem hrastu na dvorišču je bila sušilnica za lan. Krog mogočnega hrasta so postavili v krog stope za trlice. Žagarji so obdelovali s sekirami hlođovje nekoliko proč v senci drugega košatega drevesa.

Debelak je pustil žagati bruna za nove svinjake in izkopati globoko in celo obzidano gnojnično jamo.

Si predstavite kakih dvanajst teric in pet zgovornih Hrvatov na skupnem dvorišču, kak sejm je bil to!

Povrh še povabijo v trenje starejše in posebno jezične ženske, katere nalašč dobro postrežejo, da zaplava imovitost domačije na najbolj valovitih jezikih daleč preko mej domače fare.

Onega prazničnega dne so oblajali pri Debelakovih vsacega, ki je usmerjal korake mimo teric in žagarjev.

Ženske so tekle za moškimi in jim skušale obesiti za klobuk ali na hrbet rep (odpadki pri trenju). To je običajna šala, katere tericam nikdo ne zameri. Ako moški beži pred repom in ga babnice ujamejo, ga celega povaljajo po pezdiju.

Kako tuje dekle ali ženica pa se sploh ne upata blizu, ako slišita ropotanje in klopotanje trlic.

Dan trenja je nekaka poletna ohcet. Veselo razpoloženje prav nič ne poleže, če tudi trpi to nekako praznično opravilo po dva ter več dni, kakor je bilo to na primer običajno pri premožnih Debelakovih.

Sam ljubi Bog si ga znaj, kako je dolgopeti potegon Polka Peter pozabil na običaje pri trenju.

Debelakove terice so ga videle že od daleč, kako je bingljajl njegov gamsbart iz Hrvatske proti Štajerski in so izzivala njegova gola kolena izpod grdo prekratkih polka hlač.

Poverile so pri pogledu na novo žrtev Finguštovi Bari, da se loti Polka Petra z repom.

Saprament, Zagorec ni hotel razumeti narodne šale; Bara ne prizanesljivosti. V nemščini je zmerjal terice za frdmane babnice, ki ne poznajo nobene olike in se zaganjajo v moškega pri belem dnevu.

Finguška ni marala ostati gosponu nič dolžna in mu je skraja lepo prigo-varjala, češ:

»Kaplana in grajskega oskrbnika smo že ovenčale z repom, pa bi tebe ne!«

Polka ni upal bežati, ker se je bal, da bi ga jezičnice ujele in mu natlačile bodečega pezdirlja za na široko odprte hlačnice. Umikal se je Bari ritanski ter počasi in jo porival od sebe s palico. Udariti se ni drznil po ženščetu, ker se mu je rogalo od druge strani pet močnih sorojakov.

Finguška je tiščala vedno bolj v Petra, ta pa ritanski nazaj — terice so nehale s klopotanjem, žagarji s tesa-njem, celo dvorišče je bilo uprto v dvo-boj med Slovenko in zagorskim Gor-nje Štajercem.

Še par korakov ritanski in par su-rovih nemških psov — gospon je štr-bunknil v pred kratkem izkopano gnojnično jamo, da je plusnila črna brozga vsled naglega in preobilnega Petrovega pritiska daleč na okrog po dvorišču. Je trpelo nekaj ča-sa, predno se je pokazala iznad globo-ke jame človeška glava — brez gams-barta in jo je pozdravil gromovit krik iz ženskih ter moških grl.

Kaj je hotel ubogi Polka Peter v ta-ko mučnem in še povrh nevarnem po-ložaju? Oprijel se je z obema rokama obronkov ograje in se potegnil iz črne kopeli. Ko je stal na trdih tleh, mu je lila iz prekratkih hlačnic gnojnica, klobuk z gamsbartom je iskal in za-klal vsem razumljivo:

»Proklete babe, to vam bom že še plačal!« Slovensko zmerjanje iz Petro-vih ust je bila voda na mlin škodožel-jnih gledalcev.

Bara ga je obmetavala s pezdirljem in mu zabijala v ušesa: »V gnojnici si pustil nemškega gospona! Sedaj še le znaš, da si navadna — Fuj — Polka!«

Zgornje štajerski klobuk z gamsbar-tom ter palico je pustil Petrek v usode-polni gnojnici. Pobral je oštrafotane ude svojega rojstva in krenil nazaj, kjer ga je rodila — narodno zavedna majka.

Toj, je bilo smeha na Fuj Polkin ra-čun pri Debelakovih še drugi in tretji dan veselega trenja in zgovornega ža-ganja.

Slovenske terice po obsotelskem Štajerskem; gostobesedni žagarji po hrvatskem Zagorju — v gnojnico zašli Žučkov Petrek je bil prekrščen v Fuj Polko!

Pa si je tudi zapisal Petrek Debela-kovo črno kopel na dno srca.

Ni poižvedoval nikdar za klobukom z gamsbartom, pustil je palico z jele-novim ročajem Debelakovim in izginil tjakaj, kjer je prodal svoj materni je-zik ...

Za Žučkovim Petrekom je poskusil

Januš Golec:

Dragoner Toni.

Imel sem večkrat priliko, da sem vi-del ter poslušal tri stare možakarje, ki so se pisali — Lipnik. Dva sta bila bra-ta, tretji niti v daljnem sorodstvu. — Vsak večer so prišli skupaj v pred-mestni krčmi ter sedeli pri eni mizi. Brata Lipnik sta bila oba čevljarja in stara blizu 70 let. Anton Lipnik je no-sil kot star postiljon liki drenova prek-la 72 let. Pred nedavnim časom se je zaklinjal pri nebu in zemlji, da je na-pravil iz Maribora v Ljubljano tako za »hec« peš izlet tja in nazaj, ne da bi bil čutil najmanjšo utrujenost. Med Lip-nikovo trojico je gnal kolovrat glavne besede Tona; ker je že bil dolgo na sve-tu, je veliko doživel in se veselil kljub visoki starosti spomina ter bujne do-mišljije. Celih 46 let je vozil ono staro pošto iz Maribora preko St. Lenarta v Radgono. Ko se je moral umakniti poštni voz novodobnejšim prometnim sredstvom, se je ločil Tona od poštnega roga in skrbi zanj enajstotica nje-govih odraslih, preskrbljenih ter hval-ležnih otrok.

Necega večera so zopet modrovali Lipniki vsak pri svoji četrtinki. Čev-ljar Anza Lipnik je dregn timeraga po-stiljona s pozivom: »Tako dolgo že se-dimo ter skupno pijemo, a še danes ne vem, ali si bil kedaj vojak ali ne?«

»Ho, gromska strela, ti nagrbani dretar, Maribor in cele Slovenske gori-ce me poznajo pod imenom Dragoner Toni. Da bosta pa oba prijatelja pou-čena o mojem vojaškem službovanju, poslušnita to-le:

Pri naboru so me takoj vzeli. Kakor vidita celo danes, sem bil kot nabornik še večji in močan, da mi ni bilo zlahka para. Ko so mi povedali, da sem za vo-jaka, je stopil k meni sam oberst in me vprašal: »Lipnik Anton, kake vo-jake bi ti rad služil?« Sam Bog vedi, kako mi je smuknilo na misel, da sem se odrezal: »Če smem prositi, huzar bi bil rad!« Gospod se je nasmešnil in menil resno: »Lipnik Anton, mar ti je znano, kdo in kaj so huzarji?« Priznal sem, da sem videl huzarja na onih škatljah za »bartbiks«. Dopadejo se mi, ker imajo rdeče hlače.

Cela komisija se je smejala mojemu odgovoru. Oberst me je podučeval da-lje: »Lipnik Anton, huzarji so sami črni Madžari, ti si pa Slovenec. Da pa ne boš pri vojaki ob veselje rdečih hlač, te bomo zapisali k dragonerjem.«

Kakor so mi obljubili pri naboru, ta-ko se je glasila tudi pozivnica k 5. dra-gonskemu polku v Maribor.

Ko sem se javil nekaj mesecev za-tem z drugimi rekruti v dragonski vo-

še marsikateri v gornještajerski noši v obsotelskih krajih mešetarski posel. Že vsak s košatim gamsbartom za klo-bukom je bil — Fuj Polka; kako bi ga še le bili ožigosali, ako bi se bil upal v te kraje z nemškim govorom in v — golokolenih — polka hlačah!

jašnici so se me vidno ustrašili. Straž-mojster me je koj nahrulil: »Ti dolgin, si se zmotil. Ti si za krompirjevca, ne za konjenika!«

Pomolil sem mu pod nos pozivnico, kjer se je lahko prepričal, da me je od-ločil oberst za rdeče hlače in ne za krompir. Vrtel je papir sem in tja, čil-tal in menil: »Za strežaja v kuhinji boš tudi pri dragoncih dober!«

Sitnega dedeca nisem tedaj razumel, ali brije iz mene norce, ali me bo res vtaknil v kuhinjo h krompirju.

Vsi drugi rekruti so bili za dober laket manjši od mene. Hitro so jih ob-lekli v rdeče hlače ter škornje. Pri-pravljena obleka se je kar ulila po njih. Moj Bog, kako so pa kleli šarži moje dolgost! Komaj in komaj so iztaknili nekje povaljane rdeče hlače, ki so mi bile tako nekako pod koleno, ker osta-lo so zakrili za poldrugi pedenj pre-kratki škornji. Tovariše so po preoble-ki peljali v hlev k izbiri konj; mene je odvedel kuhar za roko v eskadron-sko kuhinjo in porinil pred mene ve-liko skledo neolupljenega krompirja, naj ga hitro olupim ter narežem. Na-poved zadrezastega stražmojstra se je izpolnila, da bom dragoner ne na ko-nju, ampak pri — krompirju!

Ko sem olupil v rdečih hlačah in škornjih krompir, sem moral prines-ti vode in drv, zakuriti in nato pa metle v roke. Moja kuhinjska opravila niso bila za dragonerja; pač pa je bila hra-na gosposka in še za mene trikrat pre-obilna. In tako je bilo z menoj več dni, dokler ni ritmojster izsledil, da mu manjka en konjenik pri eskadronu.

Moral sem na raport, kjer sem po-vedal, kako in kaj je z menoj brez mo-je krivde. Ritmojster me je še vprašal: »Lipnik Anton, ali bi ti rad jezdil?« — »Seveda,« sem mu potožil, »zato pa me je zapisal oberst med dragonerje.«

Moral je pred ritmojstra še oni vra-govi stražmojster. Govorila sta dolgo in se smejala. Po končanem raportu namigne stražmojster, naj mu sledim. Šla sva v hlev, kjer je stalo polno konj vseh vrst ter velikosti. Pri pogledu na konje me potrepa stražmojster po ra-mi med besedami: »Lipnik Anton, ti hočeš biti dragoner na konju in ne pri krompirju. Predno dobiš konja, moraš dokazati, če si sploh za konja. Tam le v kotu vidiš onega visokega črnca, ki stoji privezan čisto sam. Ako skočiš tukaj v hlevu kar s tal na onega črne-ga pri jasliah, potem boš jezdil, sicer pa lupil krompir.« Pregledal sem sam se-be od nog do glave ter znal, da bi mr-ho še preskočil od repa preko glave, ne pa, da je ne bi zajahal. Stražmoj-ster je prižvižgal še par šaržov v hlev in mi velel, naj poskusim s sprejemnim izpitom pred zbrano komisijo.

Pljunil sem si v vsako dlan, da mi

ne bi spodrsnilo po konjskem hrbtu, stopil par korakov od črnca, se zagnal, dvignil noge in že sem sedel na hrbtu. Komaj sem se dotaknil mrcine s polno težo, se je skrivila v bok, sunila s prednjimi nogami naprej, z zadnjimi nazaj, frknil sem s konja daleč v kot. To bi še ne bilo nič kaj tacega. Med odfrkom me je udaril zlodej konjski z nogo v trebuh, da sem zgubil zavest in sem se zavedel še le v vojaški bolnici.

Ko sem za silo vstajal iz postelje, me je obiskal ona strela od stražmojstra in me pozdravi: »Ali si za dragonerja, ali za krompir?«

Nobenega odgovora mu nisem dal, pa ga tudi zahteval ni.

Ko sem se popolnoma pokrepil od udarca, me je odpeljal v rdečih hlačah in škornjih kaprol v domobransko vojašnico.

Tukaj so se vsi prestrašili. Naredniki in šarže so bili enoglasnega mnenja, da je rekrutska vežba pri kraju in kdo bi se naj jezil še z menoj. Po dolgem prerekanju me je vprašal bataljonski trobentač, če kaj dobro slišim. Ker sem pokimal, me je vzel seboj za vojašnico. Trobil je razne viže in jaz sem jih moral ponoviti za njim z žvižgom. Zadovoljen je bil z menoj in mi obljubil, da ne bom čisto navaden krompirjevec, ampak — trobentač.

Malo so me zmuštrali, da sem znal salutirati in se obrniti, nato sem dobil trobento in s to je šlo boljše nego z lupljenjem krompirja in s skakanjem na konja. Dokler mi niso sešili radi velikosti posebne obleke, sem kresal ter trobil v rdečih hlačah ter škornjih. — Baš radi dragonske obleke me je začelo klicati vse od prostaka do stotnika: »Dragoner hornista« (trobentač).

Januš Golec:

Ti meni luč - jaz tebi ključ!

Koliko slovenskih domov je že upropastil zastarani pregovor: Ti meni luč, jaz tebi ključ!

Je že res, da prede velikokrat očetom in materam slaba na starost, ako predasta posestvo mladim prezgodaj. To velja za slučaje slabe nekrščanske vzgoje in grde nehvaležnosti. Večkrat pa cincajo starši z možitvijo, da je že videl za dom določeni sinko Abrahama, kako bo imel potem kot samostojen gospodar in oče veselje z razmnoževanjem dedščine in s preskrbo desetel. Naj drži dobro podprti dom starostna grča, ako straši naslednik z zapravljivostjo; sin ali hčerka srca ter dela naj si uredita gnezdo na domači grudi v onih letih, ko sta dovolj pri moči ter pameti za gospodarstvo in — vzgoje otrok!

Jurij Ciršek in Anton Drevenšek sta bila na gruntih in pod palcem trdna posestnika v Jagrovi.

Je pod tem božjim solncem navadno tako, da je bogatin siromak na deci, revež imovit na potomstvu.

Ciršek se je veselil le edinca Jurčka — Drevenškovega domu je obetal na-

Polni vojaški rok sem trobil pri kompaniji in dobro se mi je godilo. — Nazadnje so mi pa le rekli, da sem jim dovolj trobental in da lahko grem v civil. Raca na vodi, moje navadne obleke ni bilo nikjer v skladišču. Seveda ne, ker je bila ostala pri dragoncih in ti so tajili, češ, da ni pri njih nikdar jezdil kak Anton Lipnik. Nagega me niso mogli napoditi v svet, so mi pač podarili rdeče hlače in škornje, v katerih me je pripeljal kaprol h krompirjevcem.

Ko sem zapustil kasarno, se me je oprijela takoj sreča. Pred železniškim mostom sem zavil v oštarijo, ker denar sem pa imel. Krčmar je vzdrževal ob enem prevoz pošte iz Maribora preko št. Lenarta v Radgono. Ker sem zgleдал kot odslužen dragoner, mi je takoj ponudil, naj stopim k njemu za konjskega hlapca. Po čisti resnici sem mu zaupal, kako sem prišel do dragonske uniforme prvič in sedaj zadnjič.

Ko je čul povest o mojem vojaškem trobentanju, je še bil bolj vesel, ker postiljon je moral biti v taistih časih dober trobentač. Ljudje so poslušali zelo radi postiljonov rog. Gospodar me je potolažil radi poštnih konj, ki so prav pohlevne ovčke in nobeden se ne zmoti, da bi koga hrcnil.

Tako sem se zapisal za postiljona in postal mesto vojaškega »Dragoner hornista« — »Dragoner Toni« celih 46 let.

Obema Lipnikoma je ugajala Antonova povest o vojaškem službovanju. V znak priznanja ga odslej ne kličeta: Anton Lipnik, ampak — Dragoner Toni!

sledstvo samo eden otrok brhka Nežika.

Mejaša in najbližja soseda sta bila soščolca in kot samostojna gospodarja dobra prijatelja. Radi tega sta zrasla tudi njuna otroka nekako skupne in bila odločena od obeh roditeljev za naslednika cele Jagrovice.

Med Cirškove in Drevenškove posestjo se je spuščala po hribu navzdol v globoko grabo nekaka gmajna, kateri so pravili Petruvska.

Petruvska je bila pašnik, na katerega sta zganjala živino v zgodnji spemladi oba soseda od bogznaj kečaj. Ni bilo potreba mejnikov, ker so živeli ter gospodarili Cirški in Drevenški od nekdanj v neskaljeni zastopnosti.

Dolgoletno vez ljubezni je razdrli slučaj in škodočelnji jeziki.

Pastirja obeh mejašev sta se sprla ter stopila med seboj. Eden je pustil uhajati živino na Cirškovo rodno posest, drugi na Drevenškovo. Pastir enega kot družega je bil po lastni izpovedi nedolžen ter valil krivde iz nagajivosti, ki je bila podžgana od domačih, na drugega. Najprej se je začel prepir med družino, kmalu zatem je pognal korenine tudi med gospodarje-

ma. Samoposebi se je rodilo vprašanje: Čegava je Petruvska, kdo in v koliko ima do nje lastninsko pravico?

Ciršekovi so navajali priče, da pasejo že tamkaj nad 30 let, istotako Drevenšekovi. Skupna posest je postala radi podpihovanja drugih nemogoča. Iz pastirskih prerekanj so se užgala dnevna psovanja gospodarjev, kdo je prav za prav lastnik sporne posesti.

Prepir za nekdanj tolikanj složno Petruvsko se je raznesel po celi fari ter dobil pristaše za enega in drugega.

Ako se je hotel kak starejši kočar prikupiti Ciršku, mu je obljubil pričevanje; drugi je storil isto v Drevenškov prid.

Ker je bilo jabelko prepira v rokah petičnikov, so pogruntali obojestranski vaški advokati: Oblast — sodnija naj odloči, kdo od obeh ima prav!

Pametnejši in miroljubnejši v fari ki niso imeli veselja na ničvrednem prepiru, so zbijali šale iz grozeče pravde za prazno gmajno in dražili oba: Cic — Drevenic — Petruvska narazen! Z drugimi in vsakemu umljivimi besedami: Razdelita si pašnik, vsakemu pol in mirna Bosna!

Ko še ni poseglo sodišče v zadevo, sta že bila ob nedeljah ter praznikih v razgovorih pred cerkvijo Ciršek — Cic in Drevenšek — Drevenic kot prangev zasmeha za dlakocežno Petruvsko.

Zasmeh v pogovoru je rodil med gruntarjema uprav kačje sovraštvo, ki je dovedlo do popolnega razdora v Jagrovi.

Skupna last Petruvske je postala izključena, začeli so se sodni ogledi na licu mesta.

Hvala Bogu, je bil okrajni sodnik tolikanj krščanski mož, da je razsodil kljub ugovoru obeh advokatov po ljudskem reku: Cic — Drevenic Petruvska narazen. Zemljemerec je odmeril polovico pašnika Ciršku, drugo polovico Drevenšku. Kljub obojestranskemu vzklicu je bila prva razsodba potrjena ter dobila pravomoč.

Ne ljudski ne sodni razsodbi se ni uklonila kmetska trma. Cirškovina je postala tabor zase, Drevenškovina — isto! Leta in leta se zatonila, da ni pogledal in ne pozdravil Ciršek Drevenška ter obratno. Cic — Drevenic — Petruvska narazen ni ostalo le na praznem pašniku, ampak tudi globoke v srcih obeh starih — gruntarskih grč.

Edini bitji, kojih se ni dotaknila kužna bolezen sovraštva v Jagrovi, sta bili Cirškov Jurček in Drevenškov Nežika. Otroška skupna vzgoja je rodila kljub dolgoletnemu sporu med družinama mladeniške ljubezen.

Oh, ta res prava sorodnost ter vdanost dveh kmetsko mladih src, kako nekaj bajne lepega je, dokler je tajna in je čutita le dva!

Kaj je znal razodeti Jurček Nežiki same z enim pritajenim pogledom. In kake mu je vračala na raženj domačega sovraštva Nežika cvetke srčnega razumevanja ob vsaki priliki, ko sta se srečala, a si radi vedno paznih oči drugih niti stisniti nista smela roke.

Seve, se je tudi zdele čudno Cirše-

ku, da se sin ne vmešava v pravdo za posestno pravo, istotako je že zmerjala Drevenšica, ker zagovarja nerazsodno dekle medsebojno spravo.

Domači in sofarani so si postali s časom le edini, da bo postala s poroko Jurčeka in Nežike: Cic — Drevenic — Petruvska narazen — skupna Ciršekovina.

Voda na ogenj, so se prilike med mejašema v Jagrovici znatno zaostriale, ko je postalo razmerje med naslednikoma gadjega gnezda — Petruvske očito!

Ciršek se je zaklinjal na žive ter mrtve: »Drevenšica ne bo nikdar pošljala pastirja na skupno Petruvsko!« Drevenšek je grozil z dejanskim obračunom, ako se sreča z Jurčekom na tihih sprehodih krog njegove domačije.

Nekoliko proč od Jagrovice na Brezinah je bil Ciršekov vrh z lepim ter rodinim trtnim nasadom. No, ravno pri gorici si z Drevenšekom nista mejašila, ker je hodil ta po pijačo na čisto drugo stran. Oba soseda nista bila le štedljiva, da, uprav skopa za druge in prvi celo za domače. Dejstvo je bilo, da je nosil Ciršek ključ od vinskega hrama za obodom (za sarami) običajnih škornjev od tedaj, ko je začelo grozdje mehčati in dokler ni kanila iz sodov zadnja kaplja. Za vinogradniško delo mu je bil dober sin ter družinčad, pil ga je po največ sam. Da bi ga kdo ne ukanil za ključ, mu je ta tičal celi dan za obodom in se je lahko prepričal vsak trenutek, da se drži kože. Ko je sezul pred počitkom ebuvalo, je porinil ključ pod zglavje. Najmanj po trikrat na teden je kresal skozi Drevenšekovo kostanjevino v vrh s cekrom preko rame. Vino, katerega je nosil domov iz gorice, je cukal sam kar iz slatinšeka v dolgih požirkih, drugim pri hiši ga je nudil le kot zdravilo.

Jurčekovi vrstniki so ga dražili, češ: Tvoj stari bo odnesel ključ od gorice na oni svet, če se sam ne boš postavil pravočasno po robu. A, kaj je hotel, ko pa je bil pri hiši prav za prav le za hlapca z bogznaj kedaj dedno pravico. Ako je opomnil očeta le na nekoliko več svobode ter pravic kot priletni sin edinec, je prejel tisoč in tisočkrat vedno isti odgovor: »Fanta, ti meni luč, jaz tebi ključ. Ta bi bila lepa, da bi me na starost še ljudska vrata tepla po petah!«

Luč in ključ, pa luč in ključ, tako je paševal stari Ciršek neomejeno; sin pa garal v prepričanju, da bo hlapčeval na lastnem domu najbrž vedno kot fant, ker na očetu še ni kresalo nobeno znamenje na skorajšnjo — luč.

Je bil stiskavec tudi Drevenšek, pil je sam rad, pa tudi doma ni bilo vino Marija celjske kapljice.

Po celi fari je buknila lanska jesen vest, da je preminul nenadne smrti Drevenšek. Na spravo s sosedom pred odhodom v večnost ni bilo niti misliti, ker Gospod je potrkal ob nenapovedani uri. Ciršek pa se je upal v brezmejno zakrknjenosti celo tako daleč, da rajnemu mejašu niti pota ni posodil, kar je storila sicer cela njegova hiša.

Liki blisk nagel večni obračun s sosedom je le vidno presunil Jurja. Postal je še bolj molčeč, najrajši je sameval v hramu na Brezinah, odkoder se je vračal domov zadrezasto vinjen. — Ljudje, ki so ga srečavali ter imeli opravka mimo njegove kleti, so pravili, da govori sam s seboj, kliče ime pokojnega Antona ter mu ponuja prepozno spravo.

Pač pa je odprla Jurčeku Drevenšekova smrt prost dostop do izvoljene Nežike. Mati se je zavedala prokletstva, ki visi nad obema domačijama radi sovraštva. Tolažila jo je zavest: Zakonska zveza obeh dobrih otrok naj požanje oset sovraštva, ki so ga sejali ter gojili skozi dolga leta trmasti starši. — Ponudila je celo Jurčetu, da se lahko kar priženi k njim, kaj bo čakal na luč ter ključ iz rok starega. Kakor bi rad ubogal ženin bodočo taščo, se vendar ni upal tirati očetove jeze do prekipevanja. Ciršek bi še bil proklel lastnega sina, ako bi postal brez njegovega dovoljenja Drevenšek.

Božji mišni meljejo sicer počasi, a tem bolj gotovo! Ta rek se je začel izpolnjevati nad Jagrovico.

Lanska zima nam je nasula nepojmljivo veliko snega, ki je povzročal povsod v količkaj hribovitih krajih plazove in druge nesreče.

Dasi je pokrivala nevarna snežena odeja kraj naše povesti, so postali Ciršekovi obiski vinskega hrama na Brezinah z redkimi izjemami dnevna uteha.

Stari popoldne v gorico, sin k Drevenšekom in tako je šlo nekaj tednov.

Neciga temnega večera so šivale obilne snežinke pri južnem vremenu še debelejšo sneženo odejo. Usoda je hotela, da bi bila morala trčiti v Drevenšekovi kostanjevini oče in sin. Jurčeku se je rodila zvišča. Stopil je za debel kostanj tik ob poti. Klobuk je potegnil na oči, nagubančil starostno hrbet, zakašljajl parkrat zategnjeno in ogovoril mirno kresajočega očeta v glasu pokojnega Drevenškega: »Jurtj, daj mi pitli!«

Pri teh besedah je streslo starega po celem telesu. Ceker se stisnil pod pazduho, se ni utegnil niti ozreti, pač pa sneg pod noge in beži — beži v temo. Jurčetu je ugajalo, ker je nagnal sicer nestrašljivemu očetu nekoliko strahu in je še klical za njim za požirek pijače. Ciršek pa le naprej kred lastnim sinom, dokler se ni zagnal v noči ob lesen prelaz ob koncu gozda. Prenaglo se je hotel pognati preko ter padel po svoji dolgosti na globoko v sneženo kopičo. Z vsemi močmi se je izkopal iz snega, pobral ceker in zopet na vso sapo navkreber proti domu v svojo čumnato. Ni pogledal nazaj, dokler ni zaklenil za seboj hišnih vrat.

V svoji sobi je prižgal luč, se oddahnil na stolu in si hotel zbrati pamet in prestrašene ude še le pod odejo. Ko se je potipal za obod, da bi skril ključ od hrama pod zglavje, ga ni bilo nikjer. Sezul se je, izza oboda ni padlo nič. — Pretipal ter preobrnil je vse žepe, o ka-

kem ključu ne duha in ne sluha. Ponovni strah radi izgube najdražjega oročja ga je tako zmedel, da je moral sestiskril glavo med obe dlani ter se zamislil globoko. Znal je prav dobro, da doslej še ni ključa nikdar pozabil, založil ali celo izgubil. Brez dvoma mu je izpadel — pri padcu preko prelaza. Kaj nič se ni več pomišljal ali obotavljal. Prižgal je leščeberko, se zmuzal pri vratih in že ga je objela tema navzdol proti kostanjevini.

Jurček je šel sporočiti Drevenšekovi, kako presneto je poplašil očeta in mu podkuril pod pete. Vsem se je zdelo dobro, da je stopil stari v svoji samozavestni trmi vsaj enkrat malo hitreje, kakor je to sicer njegova navada. Govor krog Ciršekovega pobega je zamudil Jurčeka gotovo nad eno uro, predno je bil zopet doma. Vprašal je za očetom, a mu je odgovoril hlapec, da se je že bil vrnil, a je hitel s svetiljko nazaj v smeri proti Brezinam.

Sinu se je rodila takoj zla slutnja: — očetu se je moralo nekaj pripetiti, sicer bi ne tvegala nazaj, odkoder je pobegnil najurnejših korakov iz strahu. — Hlapca je poprosil seboj in z lučjo sta se podala za očetom v nevarno noč. — Snežilo je tako, da sta komaj nekoliko videla skozi pregoste kosmiče. Toplejši veter je kolobaril snežinke, po grabah je hreščalo drevje, ker so ga pritiskali, ruvali ter lamali po jugu sproženi plazovi ...

Kmalu sta bila po ovinkih v Drevenšekovi kostanjevini. Za prelazom izven gozda je bil sneg daleč naokrog razmetan. Tukaj je oče še pred kratkem nekaj iskal in se zopet vrnil. Klicala sta, a kdo se bo oglašil v tako strašni noči. Šla sta naprej navkreber v Jagričev sadovnjak. Naenkrat sta butnila ob goro snega, ki je pridržala s hriba in se ustavila ob debelih jablanah. Posvetila sta na drugo stran visokega plazu in nudil se je Jurčetu prizor, ki mu beostal v vednem spominu. Izpod snega ob mogočnem deblu je molela roka, ki je tičala krčevito še gorečo leščeberko in — ključ!

Z bliskavico sta se lotila razgrebanja trdo stisnjene snega kar z rokami. V hribih je pokalo, ječalo in se valilo z gromom navzdol, jug je plesal s snežinkami, sin ter hlapec sta razmetavala sneg, dokler nista izvlekla izpod pretežke plasti — ponesrečenega Jurja Ciršeka, ki je mrtev v grozni zimski noči izročal z lastno lučjo sinu edincu v življenju tolikokrat obetani ključ.

Očevidno je bilo, da se je hotel urnega koraka izogniti drvečemu plazu, ki ga pa je dohitel tik ob drevesu, kjer je pritiskal na smrt svojo žrtev in se ustavil.

Zalovanje za smrtno ponesrečenega Ciršekom ni bilo bogve kaj. Le Jurčeta je prebridko pretreslo, ker ga je mučila zavest, da je pravzaprav natičal on očeta, da si je svetil sam na zadnjo uro in mu izročil ključ do samostojnosti z — mrtvo roko!

Domači g. župnik je potolažil skora obupanega in mu ulil trdnega upanje na blagoslovljeno gospodarstvo na

phema domačijama, ki sta priromali do tolikanj potrebne sprave na božji klfc po nagli smrti na tem svetu obeh doslužnih gospodarjev.

Ljudje so blagrovali oba srečna zaročenca, ki bosta znala uživati v ljubezni to, kar je tiščala v pekel sovratva grčasta trdovratnost.

Res je bila gostija — združitev obeh

domačij lepa ter prisrčna na zunaj in na znotraj.

G. župnik je želel v izbranih besedah skupnemu domu obilo blagoslova, miru, ljubezni ter sreče. Sklenil je prisrčno napitnico z ljudskim rekom: »Od sedaj naprej ne bo več: Cic — Drevenice — Petruvska narazen, ampak skupaj v — zakonski ljubezni!

Januš Golec:

Besede in dejanja.

Po vojni se je razpasla neverjetno nepoštenost ter vsemogoče lopovščine. Dnevno prinaša časopisje cele stolpce: ta je bil ogoljufan, zopet oni na najbolj prekanjen način okraden, tretji ubit ter oropan. Vsi ti razni zločini se ne dogajajo v temni noči ter v kakem slavonskem gozdu, ampak pri belem dnevu ter na najbolj obljudenih krajih in prostorih. Priljubljeno ter za pobeg pripravno torišče uzmovičev ter roparjev so železnice. Marsikdo je že bil okraden ter izropan na železniški progi od Zagreba naprej. Na Slovenskem Štajerskem imajo lopovi na piki na jesen zvezo: Pragersko—Čakovec, ker tukaj je večkrat polno sadnih ter vinskih prekupcev, ki nosijo seboj debele listnice.

Letošnjo jesen me je povabil moj dobri prijatelj seboj proti Ormožu, kjer je bil kupil vinski mošt, katerega je hotel prevzeti in plačati. Odpeljala sva se z jutranjim vlakom iz Maribora ter prestopila na Pragerskem. V restavraciji sem pil čaj, prijatelj je bril šale za menoj. Tako od strani naju je motril na dolgo potegnjen neznanec. Tiščal je obe roki v žep in polukaval zvedavo izpod na oči potegnjene športne kape.

Ko je bil pripravljen vlak na odhod, naju je povabil znan sprevednik v čisto prazen oddelek, kjer bi lahko dremala. Oni tujec se je sprehajal pred vlakom ter opazoval potnike. Komaj je brlizgnila lokomotiva na odhod, že je prisedel sumljivec tik mene, stegnil dolge noge pod drugo klop ter zasadil pč v prijatelja in njegovo torbo na polici. Moja osebnost ga ni zanimala, ugajal mu je tovariš, ker je majhen, rejen, tičal v lepi obleki, usnjati suknji ter zlata verižica je oznanjala njegov trgovski poklic. Tujec je brž uganil, da sva Slovenca ter začel hvaliti na vse pretege slovenski narod ter vzorno upravo v mariborski oblasti. Govoril je hrvatski, a že njegov glas me je dirnil tako neprijetno, da sem bil prepričan: Pripeljal ga je v najino družčino lopovski namen! Še danes ne vem, zakaj pravzaprav sem izvlekel z vso previdnostjo žepni nožič, odprl za hrbtom večje rezilo in držal smešno orožje pripravljeno v rokavu.

Od pohvale Slovenije je krenil sosed na svetovno vojno, katere se je udeležil na ruski fronti, kjer je bil ujet ter prepeljan v daljno Sibirijo. Kratko orisanih doživljajev si ni izmislil, ker je poznal natančno sibirske kraje do Vladivostoka. Dirindaj vojne mu je bil po-

vod, da je naglasil slab upliv medvojnih razmer na zarod, ki je doraščal v onih žalostnih ter težkih časih. Trdil je, da vse sedajne tatvine, uboje ter rope je rodila vojna. On kot prekupec konj ima priliko, da pride v vsa večja jugoslovanska mesta. Kako mora biti na primer pošten človek previden, da ni ob denar v Zagrebu na ulici, trgu ali prav posebno še kje v trgovini. Kolikokrat je opazoval na lastne oči, kako se podajo kar trije lopovi kupovat za par dinarjev klobas. Eden naročuje na dolgo ter široko, drugi se dobrika z vso prijaznostjo prodajalki, tretji pa krađe. Veliko bolj nevarno nego po trgovinah je po hrvatskih sejmiščih. Bog ne daj, da bi nosil kupec denar v zadnjem hlačnem žepu ali v listnici v telovniku. On obuje vsikdar debelejši denar v čevlje, sicer bi že bil davno postal žrtev prefriganih in dobro organiziranih žeparjev. Med res zanimivim pripovedovanjem ter slikanjem žepnih tatvin je krilil z rokami proti meni in prijatelju. Naenkrat se je zarežal na ves glas in mi pomolil pod nos majhno listnico, katero nosim v hlačnem žepu od zadaj. Dal mi jo je seve nazaj, ker je bila prelahka s pripombo: »Glejte, tako se to napravi. Jaz sem govoril v vas in niti najmanj niste čutili, kedaj in kako sem segel v vaš žep.«

Ta proizvod spretnosti v žeparstvu je bil jaseen dokaz, da je zgovorni neznanec vse kaj družega, le pošten konjski trgovec ne! Prijatelj je pogledal po torbi, če še je na polici, se potipal za žep, vidno prebledel, kar je tujec dobro zapazil ter se muzal pritajeno in nekako sam zase. Sprevednik je šel v teh trenutkih po hodniku, pogledal na kratko v naš oddelek ter sedel zunaj na svoj sedež. Vozili smo se od Ptuj naprej, Hrvat nama je zopet ponudil par prav mastnih in zavitih tolovajskih doživljajev. Za me se očitno ni več

brigal. Sklonil je svoj dolgi ter koščeni hrbet proti prijatelju in mu razkladal, kako privlačen predmet so za lopove taki mali, debeli gospodje, ki se že kar na zunaj bahajo z bleščečo usnjato suknjo ter zlato verižico. Nič lažjega ni, nego tacega debelušastega bahača v vagonu oropati denarja ter dragocenosti. Tatvina ali viden rop se morata izvršiti, ko vozi vlak v kako večjo postajo. Še pred postankom vlaka je treba skočiti iz vagona in z Bogom — Miš, ko! Komaj je izrekel zadnjo besedo, je že držal v roki prijateljevo zlato verižico ter uro. Ravno smo bili na postaji Velika Nedelja, ko je hušnil tovariš ves prestrašen po koncu zagrabil vrnjeno mu zlatnino, vzel torbo in izginil venkaj na hodnik. Nekaj je govoril s sprevednikom in ta je zahteval ponovno od smejočega se tujca vozni listek. Vse v redu, karta je bila plačana od Pragerskega do Čakovca. Prijatelj se in upal več na sedež, Hrvat se je pa tako smejal, da so mu solze zalivale oči in menil, da en tak le pod palcem debeli mariborski vinski trgovec je preplah za hrvaške razmere. Joj, da bi ga spasil oni prvi slavonski žeparji kje proti postaji Vinkovci: »Ondak z Bogom zlata ura i lanac!«

Po pristanku v Ormožu sem se pobiral tudi jaz iz vagona, ker sva bila s prijateljem na cilju. Hrvat me je pri izstopanju potrepljal med smehljanjem po rami in me poučil: »Gospod profesor, le lepo zaprite vaš nož, ker se boste peljali na vozu in bi se še lahko ranili, ako boste imeli tako malo zaupanja v voznika, kakor ste ga pokazali napram meni od Pragerskega do Ormoža.«

Lopov je dobro znal, da sem tiščal v rokavu odprti nož in me je pri slovesu kot strokovnjak osmešil prav pošteno.

Sprevednik nama je na ormoški postaji zaupal, da se vozi večkrat ta človek z jutranjim vlakom na tej progi. On sam je uverjen, da je tolovaj, a dokazati se mu doslej ni dalo nič. Iz bojazni za naju je prišel sedet pred naš oddelek, ker napram trem bi bila tudi grožnja z namerjenim revolverjem brezuspešna. Zahvalila sva se sprevedniku za čuječnost ter stražo. Prijatelj se je še le na vozu do dobrega zavedel, v koliki nevarnosti je bila tokrat njegova torba, listnica in na zunaj vidna — zlata baharija. Sklenil je, da se bo v bodoče ogibal praznih vagonov, ker ti so prevelika vaba za lopove, katerih je že žalibog dovolj po sicer pošteni Sloveniji.

Naznanjamo svojim naročnikom in čitateljem, da smo dobili izredno zanimivo

POVEST

„TATENBACH“

Skoro po vsej Štajerski se širijo dogodki te zgodovinske povesti kot »ČRNI KRIŽ PRI HRASTOVCU« Dr. O. Ilanig. V »Slov. Gospodarju« jo bomo začeli z novim letom objavljati. Opozarjamo cenjene naročnike na to povest

Božič naših malih.

Tiha noč, sveta noč!

Kmalu bo napočil čas, ko dobo peli ob božičnih jaslicah in ob okrašenih božičnih drevescih lepo melodijo božične pesmi:

«Tiha noč, sveta noč!»

Pesem poznate gotovo vsi, morda ste jo tudi že peli. Melodija in besedilo sta nemškega izvora, prestavo besedila po izvirni melodiji pa pojejo daleč po svetu.

Kako je pesem nastala?

Bilo je o božiču leta 1818. Popoldne pred svetim večerom je prišel v neki

salcburški vasici kaplan Jožef Moħr učitelju Francu Gruberju. Prinesel mu je list papirja ter mu rekel: »Prijetelj, ali ne bi hotel uglasbiti te pesmice, ki sem jo sestavil baš danes? Ti to razumeš in danes jo hočemo pri polnočnici peti.« Gruber, ki je bil obenem organist, je drage volje sprejel list, sedel h kla-

Januš Golec.

Večne svete maše.

V moji domači župniji je glavna spovednica v zakristiji. Kakor je že navada, se nastavijo ob eni strani moški, ob drugi ženske. Koj pri izhodu iz žagreda h glavnemu oltarju je klečalnik za duhovnika. Nekoliko desno od pručice je bil pritrjen na steno pod steklom ter v okvirju seznam mašnih ustanov. Zraven je visela zavarovana s steklom tablica. V okvirju je bilo videti prav star papir. Na vrhu so bila razločna znamenja, za temi v eni črti tri črne pike, pod temi 3 križi, nato štiri zvezdice, nazadnje dve vodoravni črti. Pod celim čudnim zapisom je bila lepo zapisana letnica: 1 - 8 - 3 - 4.

Kolikokrat sem imel kot šolar priliko, da sem pred nedeljsko službo božjo opazoval ljudi, kako so stopali iz žagreda po opravljeni sveti spovedi. Moški je šel kar proti velikemu oltar-

ju in pokleknil pred obhajilno mizo. Ženska se je vsaka približala z največjim spoštovanjem oni zagonetni tablici. Pri pogledu na njo je pripognila desno koleno, se dotaknila z desnico prs in poljubila znamenje. Večkrat sem vprašal naše ženice, zakaj to češčenje tablice. Prejel sem odgovor, da gre za odpustek večnih svetih maš, ki so na tablici med pikami, križi, zvezdami in črtami. Kaj bi naj bile večne maše, kdo in kaj je pritrnil spomin nanje na steno, o tem ni znal nikdo nič. Babica si je lastila odpustek večnih maš, njena hči, za to vnukinje itd. Poljubovanje tablice je morala biti pri nas že precej stara in izključno ženska navada, ki je bila prav posebno v navadi po sveti spovedi pred večjimi prazniki.

Še le kot višji gimnazijec sem zbral toliko poguma, da sem vprašal tedajnega župnika g. Martina, naj mi poda rešitev uganke z večnimi svetimi mašami. Dobri stari gospod se je nasme-

jal nosljajoče in mi pokimal seboj v župnišče. Odprl je knjigo župnijske zgodovine (kronike), mi pokazal s prstom na eno stran s pozivom: »Sedaj že znaš dobro nemški. Prečitaj sam, kaj beleži o večnih svetih mašah gosp. župnik Kozovinc, ki je to župnijo dolgo pastiral in je sam pribil na steno tablico. Še to ti povem, da gre za onega župnika Kozovince, ki je bil na glasu kot zelo bogat in je zapustil po smrti premoženje v štipendijah (podporah) za revno dijaštvo.«

Težko je bilo čitati staro zavito nemščino, a vendar sem si raztolmačil povod, začetek in namen spomina zagonetnih večnih svetih maš.

V Reberci nad farno cerkvijo se je veselil skozi deset in desetletja najlepšega blagostanja Krivčev dom. Gospodarilo je tamkaj v sreči ter blagoslovu več rodov. Za pojasnitev večnih maš pride v poštev obče spoštovana ter zelo ugledna kmetica Barbara Krivec. —

virju in v razmeroma jako kratkem času je bila melodija gotova.

Vaška cerkev je bila za polnočnice vsa razsvetljena in polna vernikov. — Duhovnik je stal pred oltarjem, oblački kadila so se dvigali proti nebu in orgle so nežno donele. In čuj! Pričelo se je petje, tako lepo, da so ljudje presenečeno dvignili glave in strme poslušali. Blazno so vlekli na ušesa vsak ton prepepe božične pesmi

»Tiha noč, sveta noč!»

ki se je razlegala s kora po cerkvi.

Polnočnice so minile. Verniki so se vračali domov, božji mir v srcu; njihove ustnice so pa ponavljale:

»Tiha noč, sveta noč!»

Pesem se je hitro razširila in melodija je postala prava narodna melodija. Besedilo so prevedli na mnogo jezikov, tudi slovensko prestavo imamo, in tako pojejo tudi pesem, ki spada med najmičnejše božične pesmi, o božiču mnogokje tudi pri nas.

Božično veselje.

Zadnje ure pred božičem so govorili šoli o bližajočih se praznikih. Kovačeva Tilčka je pripovedovala učiteljici, da bodo imeli doma lepo božično drevo, polno lepih in dobrih reči. Golačeva Micka, ki je sedela s Tilčko v isti klopi, je par trenutkov potem tiho vprašala Tilčko, kaj je to božično drevo. Tilčki se je zdelo to vprašanje tako nemumno, da je zahihitala tako na glas, da jo je učiteljica vprašala, čemu se smeji. Tilčka je, še vsa v smehu povedala, kaj je Micka hotela. Učiteljica je videla žalosten obraz Mickin in je velela Tilčki sedeti.

V odmoru je poklicala potem Tilčko k sebi na oder in ji je dolgo časa nekaj govorila. Tilčka je skrbno poslušala, nazadnje pa je radostno prikimala. — Učenke so jo pozneje sicer izpraševale, kaj je, ali Tilčka je molčala.

Napočil je božični večer. Pri Kovače-

vih so se vršile priprave za obdarovanje. Tudi Tilčka je pridno delala. Sama zase je okraševala malo drevesce, navezala je nanj sladkorčke in pecivoter ga še opremila s svečkami. Nato pa je poslala deklo h Gostačevim, naj sporoči Micki, naj gre takoj k učiteljici, ki ji hoče nekaj naročiti. Ko je dekla odšla, je gledala Tilčka skozi okno in je videla čez nekaj časa, da je Micka krenila na pot proti šoli. Dekli, ki se je vrnila, je Tilčka zdaj rekla, naj ne se drevesce z njo h Gostačevim. Tam je postavila drevesce na mizo, Tilčka pa je prižgala svečice. Gostačevi so začudeno gledali to krasoto, ker še kaj ta-

kega niso videli. Tilčka jih je prosila, naj pustijo svečke goreti, dokler se ne vrne Micka. Nato se je pa z deklo skrilala za hišnim voglom. Kmalu nato je pritekla Micka s knjigo v roki, katero je dobila od učiteljice za božični dar. Ze od daleč se je čudila svetlobi, ki je prihajala iz oken revne domače hiše. Tem bolj se je čudila, ko je zagledala v sobi božično drevesce. Tilčka pa je gledala od zunaj skozi okno v hišo in veselje, ki ga je bilo videti na obrazu revne sošolke ji je obilno poplačalo trud. Ni čudo, da je Tilčki božični večer doma ugajal to leto še bolj in da se je vsega prav srčno veselila.

Božične.

Jeli, mamka, bridko je
bilo božji mamici,
da je ležal sinek njen
v jasliah na slamici?

Saj ni mogla, kakor ti,
težkih jasliah zibati,
ni se moglo detece
v tesnih jasliah gibati!

Tam v kotu jaslice stoje,
pred njimi lučice gore
in Jezuščku, ki tam leži,
obrazek v luči se svetli.
Oj, hlev je mrzla hišica
in jaslji trda postelja,
kjer Ješček je prišel na svet.

Zvonovi pritrkavajo
tin — tinkon, tankon — tinkon,
z neba krilateci plavajo
na zemljo z rajskim sinkom.

In mnogo zvezdic gleda nanj
z iskrenimi sijaji,
prav kakor bi se bale zanj,
da več ga ne bo v raji.

In mnogo vernih src nocoj
udano ga pozdravlja,
krilateci jim rose pokoj
in on jih blagoslavlja.

Silvin Sardenko.

Prošnja ptičkov po ziml.

Prošnja.

Na zadnji ptičji seji smo soglasno
sklenili, da naslovimo na dobro deco
to-le ponižno prošnjo:

Zima je tu. Matl zemlja se nam je za-

prla do ljube pomladi, gosenice, črvi,
muhe in hroščki so se skrili, nič ni več
najti ne na polju in ne v gozdu.
Zato prosimo:

Primožila se je v Reberco iz šentpeterske fare. Odgojila je tri sine in dve hčerki. Najstarejši Tona je prevzel dom. Tinček in Jurek sta se priženila izven fare, istotako je romala Micka kot samostojna gospodinja na Križanji vrh. Pri materi na domu je ostala najmlajša Rozika. O tej so pravili, da je malo za plotom, kar se pameti tiče. Baš radi tega je Krivčevka ni pustila v zakon.

Anton Krivec je bil dobro oženjen gospodar na gnezdu Krivcev v Reberci. Gospodarske in gospodinske posle je vodila do smrti kljub prevžitku stara Krivčevka.

Lepa navada pri Krivcih je bila, da so se zbrali sinovi ter hčerke z vnuki in vnučicami vsako leto na Štefanovo na domu pri materi v Reberci. Sestali so se pred faro cerkvijo, se udeležili skupno službe božje in nato je sledil obed, pregled hlevov in žitnih kašt in kramanje z novicami pri kmetiji ter po vsakdanjem življenju.

Štefanovi sestanki so se ohranili pri

Krivcih, dokler ni zašel dom v tuje roke in propadel.

Skrb stare Krivčevke je bila njena Rozika. Radi slaboumnosti in ker je bila najmlajši otrok, je prirasla materi posebno k srcu. Nikdo je ni slišal k težjemu delu, bila je bolj za pospravljanje po hiši in za pažnjo pri kurjem svetu. Materinega krila se je držala najrajše in to jej je ucepilo nesamostojnost.

Za užitek je posedala Krivčevka lepe gorice z zidano hišo ter poslopji v Globokem. Vsak prosti čas je porabljala za obisk vrha. Njena spremljevalka je bila Rozika. V dobah daljših del v goricah sta ostajali v Globokem preko noči, ker je bilo opravka s kuho za delavce.

Kaj vse sta govorili ter sklepali mati in hči v globoškem vrhu, ni zvedel nikdo. Resnica je, da je staro Barbaro zadela v noči v gorici kap in je izdahnila v naročju Rozike, ki je bila ob materini smrti stara blizu 30 let. V gotovini ni bilo po babici razven za po-

greb in svete maše nobenega cvenka. Vsi Krivci in Krivčevke so bile prepričane, da je zapustila bogznaj koliko suhega denarja mati Roziki. Otrokom je itak v življenju vedno zabičevala, naj ne pozabijo po njeni smrti na siroto Roziko, da ne bo stradala kruha pri tujih ljudeh!

Bratje in sestra je vabila samske Roziko k sebi za stalno. Dekle je ostalo po materini smrti cele tri mesece na domu pri bratu Tonetu. Po treh mesecih, kakor bi jo bilo nekaj pičilo, je pustila naložiti svoji dve škrinji v vsakojako ropotijo na voz in hlapec jo je potegnil k bratu Tinčku. Tukaj so jo sprejeli z odprtimi rokami, ker sta bili škrinji presneto težki. Rozika je bila tudi za izdatno pomoč pri celern gospodinjstvu in posebno še pri deci. Tinčkova žena je potegnila iz nje marsikaj, kako se imajo v Reberci. — Komaj je prebila Rozika tri mesece v največjem zastopstvu pri Tinčetu, sta romali škrinji na voz in Rozika se je pojavila na dvorišču brata Jureka.

1. Zbirajte vse drobtinice pri mizi in v kuhinji!

2. Poberite v skednjih in hlevih vse, kar nam lahko služi za hrano, kar pa se drugače zavrže ali uniči!

3. Pomislite sploh pri vsem, kar hočete od hrane zavreči, če morda ne bi bilo v dobro nam.

Tako nam olajšate bedo in pomagajte, da pričakamo krasne pomladi. Tedaj vam bomo vaše delo z veseljem petjem obilo nagradili. Pobrati bomo tudi po drevju ves mrčes, da bo na drevju dosti sadja.

Združeni ptičji zbor.

Pomni!

1. Bolj kakor trn vbođe hud jezik.
2. Jezik nima kosti, pa kljub temu marsikomu prebije hrbet.
3. Govori malo, misli mnogo.
4. Govori malo, pa resnico.
5. Laž je slabo seme, iz katerega še ni bilo dobrega sadu.

4. Skače iz urne roke od zida pa do zida, od poda pa do stropa. Če skočil dosti je, potem kar mirno leže spat in čaka, da zopet ga kdo zbudi. Kaj je to?

6 razbiti polšeni hišici.

Pod grmom blizu vrta je živel polž, ki je imel lepo hišico, veliko in prostrano, da je mogel v njej udobno živeti. Dobil jo je od matere; kajti že ko je v mahu prilezel iz jajčeca, je imel hišico, seveda samo jako majčkeno. Ko pa je doraščal je postajala tudi hišica večja in večja. V tem je polževa hišica prekosila vse palače bogatašev, ki nikakor ne morejo same rasti.

Polž pa je bil požrešno in zlovoljno bitje. Po dnevu se je skrival v vlažni mah pod listjem. Še le na večer, ko so ljudje že spali, je prišel iz skrivališča, zlezel je skozi plot na vrt in se je tam gostil ob mladi salati ter ob drugih nežnih rastlinah. Preden je solnce izšlo, se je splazil kakor tat zopet v svoje skrivališče in ljudje so našli samo načete liste in dolge sluzave sledi, katere je polž zapustil na svoji poti.

Če se je polž kdaj čez dan podal na izprehod, mu ni bilo nikjer prav nič po volji. Preden je zlezel dalje samo za širokost slame, je skrbno tipal s svojimi tipalkami okoli sebe. Vsak predmet na svoji poti si je ogledal dolgo časa od desne in leve, če je tudi dovolj dober, da bi lezel čezenj. Če je prišel mimo vesel metuljček in ga je malo zadela s krili — uh, kako je bil polž hud! Zlezel je v svojo hišico in se je skrival kakor otrok, ki mu ni za nobeno šalo in je kar razžaljen.

Ko je tako slabe volje zlezel v svojo hišico, so prišli otroci in so mu zapeli:

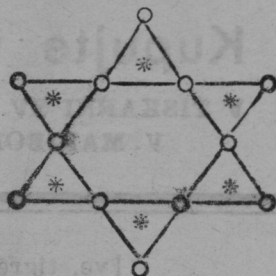
»Polžek, polžek, dragi moj
pokaži rožičke vse takoj!«

Polž pa ni hotel biti vesel, niti se ni hotel igrati. Zato se je potuhnil, kakor ga ne bi bilo doma.

Ko so otroci odšli, je priletela vrana skozi vejevje. Našla je polža še tam, kjer se je bil potuhnil. Vrana pa je jako stroga gospa. Za sebe rada kje kaj izmakne, ne trpi pa, da bi druge živali kaj slabega storile, poseb-

Uganke s nagrado.

Božična zvezda.

Postavi številke 1—12 tako v poedine kroge, da bo vsota vseh treh števil okoli vsake zvezde 20.

Za reševalce uganke, ki nam dokažejo pravilno rešitev se izžrebajo sledeče nagrade:

1. nagrada: v gotovini Din 50.
2. nagrada: 1 zvezek Karl Mayevih spisov.
3. nagrada: Zidanšek, Sv. pismo I. del.
4. nagrada: Tudi vsi reševalci te uganke imajo pravico, da dobijo Slomškovo sliko, ki sicer stane Din 25 samo za 5 Din, ki pa jih morajo v znak pismu priložiti.

Rešitev uganke in izžrebanje se objavi v novoletni številki.

Uganke.

1. Belo kakor kreda, lahko kakor perje, mehko kakor svila, vlažno kakor goba, kaj je to?
2. Na drevo brez vej skoči ptiček brez peroti ter poje brez ust. Kaj je to?
3. Ima bel plašč in rdečo kapico na črni glavici. Kaj je to?

Ponovilo se je isto kot pri prejšnjih dveh s to razliko, da se je mudila Rozika pri Jureku štiri mesece in še le nato jo je pozdravila za dva meseca sestra Micka. Na god sv. Štefana so bili zbrani vsi Krivci s cigansko Roziko vred v Reberci pri Tonetu.

Naša Rozika je obiskala temeljito enkrat na leto za dalje časa brate in sestro. Selila se je natančno po programu, katerega jej s časom ni zameril nikdo. Nalaganje ter razkladanje Rozikinih škrinj je postal pri Krivčevih običaj, ki se je rodil, zrasel ter ukoreninil v slaboumnost. Slednjič si je Rozika vsakdanjo preskrbo odslužila s sicer bolj malenkostnimi opravili, ki so pa nujno potrebna pri hiši. Pri bratih in sestri je imela svojo kamričo, kjer je spala na lastni posteljnini in osobito njena oba zglavnika sta bila nekaka svetost, katero je prevažala z odejami vred v eni onih skrivnostnih škrinj, ki sta romali z njo, bili shranjeni v zaklenjeni kamri in nikdo ni smel pregledati njune vsebine. Da ni

bila v skrinjah le Rozikina obleka, ampak tudi precej srebrno ter zlato okroglega, to so razbojniki daleč na okrog Krivčevi hlapci, ki so prevažali ropotijo po treh farah vsako leto.

Cigansko življenje Krivčeve Rozike je prišlo z leti v ljudski pregovor, za katerega se pa ni zmenil nobeden Krivec. Rozika je romala enkrat na leto po treh župnijah Krivci so jej lepo stregli, ker so znali za njeno ustmeno oporoko: »Pri kateri hiši bom umrla, taisti pripadeta obe škrinji.«

Krivčeva Rozika je umrla na domu pri Tonetu prav pred božičnimi prazniki leta 1834, predno je izpolnila 50. leto. Bil je taisto zimo tako visok sneg in taka burja na dan pogreba, da ni mogel nikdo od bližnje zlahte iz daljnih far v Reberco. Spremljal je sestro na zadnji poti le Tona s svojo družino.

Na Štefanovo leta 1834 se je zima unesla toliko, da so se zbrali Krivci pod skupno streho v Reberci. Vsi pogovori so se zivali v zadnje ure prežgodaj umrle Rozike. Nobeden ni sku-

šal majati veljavnosti njene oporoke, ženski svet je le bil toliko radoveden, da je silil v Toneta, kaj in koliko take približno mu je odpadlo iz težkih škrinj.

Reberski Krivec se je zaklinjal pri krščeni duši, da so našli v skrinjah vse razno ničvredno staro klozno, le denarja niti enega krajcarja ne! Pač pa je podložil on sam pod glavo rajne v krsto njen zglavnik. Težak je bil, a kaj je hranil, ne ve, ker se ga ni drznil razvezati ali odpreti. Nikdo ni verjel Tonetovim besedam, dasi so bile spremljane od moške prisega. Niso mu bili odkrite nevoščljivi bogate dedščine, šteli so mu v zlo, ker jim ni hotel približno zaupati, koliko sta hranili škrinji zlata in srebra. Rozika je bila negovanec blagopokojne matere. Brez težke dote ta ni zapustila svoje Rozike. Po materini smrti reva ni zapravila, ker ni imela kje ter na čem. Za staro Krivčevko je posmeknila suhi denar Rozika, po njej Tona in tako je ostalo ono, ki ne rjavi in ga molji ne

no ne, če so manjše in slabše od nje. Zato je sedla vrana pred poljšo hišico ter je polžu marsikaj povedala v ptičjem jeziku. Najbrž ga je opominjala in mu dajala dobre nauke. Ker pa se polž za to ni zmenil, se je razjezila. Prijela je hišico s polžem vred s kljunom, razbila hišico ob kamnu in pogoltnila polža. Nič ni ostalo kakor razbita polževa hišica.

Tako je našel trdovratnež žalosten konec.

Smešnice.

1. Radovednež.

Janezek odpre okno. — Oče: »Zapri okno takoj! Zunaj je hladno!« Janezek sluša in reče potem: »Tako, oče, ali je zdaj zunaj topleje?«

2. Praktičen je.

Mihec je povabljen k sosedovim. — Mati mu še naroči, da naj vzame, če mu kaj ponudijo jesti, na vsak način najmanjši kos. Ko se vrne, pripoveduje: »Veš, mati, lepo je bilo. Dobil sem kavo in potico in nazadnje so mi prinesli še krožnik jabolk. Eno lepo jabolko je bilo v sredi, okoli njega pa šest malih. Spomnil sem se takoj, kar si mi bila naročila in vzel sem samo šest malih jabolk.

3. Trden sklep.

Jožek se noče umiti. Mati: »Že dva dni se nisi umil. Kaj bo iz tega?« — Jožek: »Mamica, jaz sem trdno sklenil, da se dva dni v tednu ne bom umil.«

4. Dobro srce.

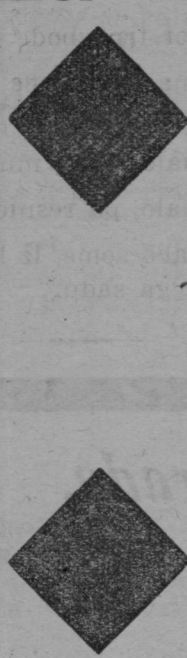
Mati je šla z Mihcem v kino, kjer so igrali film »Quo vadis«. Mihec je z velikim zanimanjem gledal, kako so trpeli prvi kristjani, kako so jih trgale divje zveri v areni. Naenkrat je deček začel bridko jokati. Mati je bila ganjena, ko je videla, da je njen fantek tako sočuten. Tolažila ga je s tem, da so dobili kristjani v nebesih mučeniško krono. Mihec: »Saj se ne jočem radi kristjanov. Tam čisto vzadi je bil še en lev in ta ubožček ni dobil nobenega kristjana, da bi ga pojedel.«

nejo, na gnezdu vseh Krivcev v Reberci.

Razmerje sorodstva med Krivci radi Rozikine dedščine ni trpelo na zunaj. Obdolžitve so letele na Toneta le od strani in po drugih, češ, da je podprl vogle Krivčevine z zlatom ter srebrom stare in mlade Krivčevke. Štefanovi obiski niso bili pretrgani po Rozikini smrti. Kar je pač ustvaril Tona pri domu novega, je šlo vse iz obresti na kapital iz Rozikinih škrinj.

Petnajst let po Rozikini smrti je zatonilo za »gnado« božjo, ko je potrkala bela žena pri Krivčevih v Reberci in povabila seboj gospodinjo Uršo. Želja vseh je bila, naj pride njena krsta v Rozikin grob. Po petnajstih letih je prekopal grobar Miha grob Rozike. — Krsto je našel na pol trhlo in jo je moral odpreti. Pod svilen obleko je bilo videti okostje in pod lobanjo papir. — Miha sam se ni upal dotakniti koste-

Za božične praznike

kupimo letos v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru

JASLICE iz lepenke po ceni 3.—, 5.—, 6.—, 7.—, 7.50, 13.—, 20.—, 23.—, 24.—, 48.—, in 70.— dinarjev.

JASLICE IZ LESA: srednje Din 2.940.—, velike Din 4.000.—.

OKRASKE ZA BOŽIČNO DREVO.
SVEČICE ZA BOŽIČNO DREVO.
PAPIR, KREP IN SVILENI, kot tudi listje za izdelavo rož.

IZREDNO LEPE IN POCENI RAZGLEDNICE.
 Božična in novoletna darila za otroke in odrasle!
 Vse blago je na novo došlo, zato v najboljši in novi izdelavi!

TRGOVCI POPUSTI

Kupujte torej

V TISKARNI SV. CIRILA V MARIBORU

ZA RAZVEDRILO

Neki veleposestnik je bil hud stiskač in skopuh; niti deset par ni dal za dober namen. Bilo je v nedeljo, ko je pobiral cerkovnik po cerkvi darove za misijone. Ko je prišel do skopuha je ta godrnjal: »Nič ne dam za misijone!« Cerkovnik pa tudi ni bil potrpečljiv, pa mu je jezno porinil, tablo za ofer pod nos, češ: »Na, pa si vzemite od teh darov! — Saj ta denar je itak namenjen za pogane!«

Nepričakovano. Učitelj vpraša učenca, katerega je prejšnji dan videl v zverinjaku: »No, Drago, kaj si videl v zverinjaku?« — Drago: »Videl sem le-

ve, tigre, kamele!« Drugi učenec dvigne roko: »Tudi jaz sem bil v zverinjaku.« Učitelj: »Kaj si pa ti videl posebnega?« Učenec: »Vas sem videl, gospod učitelj!«

»**Od kod pa zna vaš Janezek tako grodo kleti?**« — »Stanujemo poleg davkarije.«

Prevarana pijančka. Nekega kmeta sta dva soseda prav dobro izrabljala in se znala gostiti v njegovi gostoljubni hiši. Nekoč sta prišla kar eden za drugim. Dobri kmet ju je hotel enkrat osmešiti. Sprejel ju je lepo ko navadno. Enega je poklical ven in mu rekel: »Ti, danes mora tvoj сосед biti pijan, da bo obležal pod mizo. Zato bom v njegov vrč natočil vina, v najinega pa barvane vode!« Sosed je bil s tem zadovoljen. — Kmalu nato je poklical kmet drugega

njaka, ampak je poklical na ogled in posvet gospoda župnika Kozovince. Še le na njegovo prigovarjanje, je strosil krsto in na videz še cela obleka se je razletela v prah. Pač pa je vzel izpod glave grobar papir in ga izročil gospodu župniku.

Blagopokojni Kozovinc sam popisuje v kroniki, kako se je trudil ter razmišljal nekaj dni, predno je uganil one čorge in maroge na precej trdem ter trpežnem papirju izpod Rozikine lobanje. Pravi zaključek njegove rešitve je ta:

Stara Barbara Krivec in Rozika sta bili nepismeni. V grobu najdeni papir je bil od stare Krivčevke sestavljen testament. Ona kot mati je dala hčerki črno na belem zabeležen nauk: Otrok, ne ostani po moji smrti stalno pri enem najbližnjem sorodniku, ampak obišči v enem letu vse!

Prvo znamenje na čudni oporoki je bila nekaka kljuka, ki je pomenila gospodarja Toneta in tej so sledile črne pike. Pod temi je bila označba za

Tinčeta s tremi križi itd. Materina pisana zapuščina je bila deklini tako dragocena, da jo je hranila v zglavniku, na katerem je spala, katerega je zaklepala v škrinjo in jo je spremil do popolnega razpada v grob. Kako in kaj je bilo, če je sploh bilo, s suho gotovino, gospod župnik ni mogel zvedeti. Najbrž je podedovala Rozika le nezatno svoto, katero je potrošila sama v življenju za obleko in druge drobnarije.

Ko je g. Kozovinc v grobu najdeno skrivnost razpukšal sam zase, je pomočil gosje pero v črnilo in zabeležil pod Rozikino zapuščino njeno smrtno leto: 1 - 8 - 3 - 4.

Taisto leto po smrti gospodinje v Reberci je bil na Štefanovo g. župnik na Krivčevem domu med žlahto. Ko so preresetali zbrani vse domače novice in je objel pogovor rajno Roziko in njeno bajno premoženje, je vstal g. Kozovinc, potegnil iz žepa izpod lobanje vzeti papir in zaupal Krivcem razlago na prvi pogled zagonetnih

gosta ven in mu je isto povedal. Tako so v resnici vsi trije pili barvano vodo. Domov grede je rekel sosed sosedu: — »Kampelj si pa, da nisi nič pijan, pa si toliko pil!« On pa mu je odgovoril: — »Čudno je to, da ti nisi pijan, jaz sem le barvano vodo pil!« — »Jaz tudi,« se je začudil sosed. In zdaj sta spoznala, kako ju je kmet prevaral in osmešil.

Vesten bolnik. Zdravnik: »No, Florjanček, ali si me slušal ter opustil krčmo?« Florjanček: »I seve, gospod! Vino mi tekne tudi doma prav dobro.«

Profesor gre iz mesta domov. — Pod sukno nese skrbno zavito dežnik, ki ga je ravnokar kupil, ko začne grozen naliv. Še bolj skrije dežnik pod plašč in modruje pri sebi: »Prav pametno sem ukrenil, ko sem rekel trgovcu, naj mi kavi je dežnik.«

A tako! Olga: »Kdaj si pa pravzaprav spoznala svojega moža?« — Tončka: »Ko se mi je kosilo prvič pokvarilo.«

Zaletel. Kmetu je pogorela hiša. Pri de komisija in sprašuje: »No, oče, kako je pa ogenj nastal?« — »Aa?« — »Kako je začelo goreti, vprašamo.« — »I, kar začelo je!« — »Hitro ali počasi?« — »Dolgo se ni hotelo prijeti.«

Šolar je branjevki ukradel par dinarjev, pri čemer so ga pa zasačili ter odvedli na policijo. »Zakaj si pa ukradel denar?« ga ostro vpraša komisar. »Prosim, rad bi bil šel v kino, da bi videl 10 božjih zapovedi!«

Da bo bolje učinkovalo. Zdravnik: — »Za vašega fantka ni nobene nevarnosti. Treba mu je samo mila in gorke vode.« — Mati: »Kdaj pa naj to zavživa, pred jedjo ali po jedi?«

Skopuh na smrtni postelji. Skopuh leži na smrtni postelji, zraven njega na mizi brli svetilnica. Zdaj se mož vzdigne iz postelje in upihne luč, rekoč: — »Škoda za olje, tudi v temi se lahko umrje.«

Nesreča. V nekem kraju se je hiša podrla. Preiskava je dognala, da je bila hiša preobložena z davki in dolgovi.

V neki trgovini je papagaj pozdravil

nekega tujca, ki je vstopil, s kriki: — »Falot, goljuf, cigan!« Tujec se je čutil razžaljenega. Trгоvec se je pa hotel opravičiti in je rekel: »Tega se papagaj ni naučil od mene, ampak od tistih strank, ki pri meni kupujejo blago!«

Pri sodniži. Sodnik: Ali vas ni sram, ukrasti svojemu tovarišu v spanju ves denar?« — Obtoženec: »Izvolite oprostiti, ali bi ga naj bil prebudil, ko je tako lepo spal? Meni se je smilil.«

Skrb za živali. Gospodar pri svinjaku, kjer je jedla suha svinja: »Glej, da se zrediš, sicer te bomo zaklali o Božiču!«

Dober nasvet. Vojaški stotnik vojakom, ko dhajajo domov: »Končno pa

vam še svetujem, ko se vrnete med civiliste, da se takoj oženite, da ne pozabite discipline.«

Si zna pomagati. Franček in Tonček gresta pozno v noč iz gostilne domov. Ko pa prideta do nekega studenca, razprostre Franček svoj dežnik pod cev in pusti, da teče voda po njem. »Prijatelj, kaj pa delaš?« vpraša Tonček začudeno. Franček: »Veš, zato, da lahko moji stari razložim, da je strašno deževalo in nisem mogel nikakor prej priti domov.«

A: »Ti študiraš za zdravnika za ušesne bolezni?« — **B:** »Ne, bom raje zobozdravnik. Ušesi ima vsak samo dve, zob pa 32.«

*Veselo, srečno in blagoslovljene
božične praznike želita cenj. naročnikom,
čitateljem in agitatorjem*

uredništvo in uprava

*„Slovenskega
Gospodarja“ !*

znamenj. Vsi so nekako ostrmeli, ko je romala zapuščina po tolikih letih dobro ohranjena iz rok v roke.

Po pregledu testamenta je podčrtal gospod župnik v lepo izbranih besedah krivico, s katero je obmetavalo naj-ožje sorodstvo blagopokojno Roziko in gospodarja Toneta.

Besede priljubljenega dušnega pastirja so padle na rodovitna tla. Še isti večer je bila sklenjena ustanova večnih maš.

Trije živeči Krivci in Micka so se zavezali, da bo založila vsaka njihovih hiš za svete maše toliko kapitala, da se bo darovalo na leto za pokojno Krivčevo mater, Roziko in sploh vse rajne Krivce 12 štiftanih (ustanovljenih) svetih maš.

Ker je živela Rozika po materini pisani želji pri Tonetu na leto 3 mesece, založi on denar za tri mesece itd.

Kar so obljubili Krivci v besedi, so izvršili koj z dejanjem. Kot nekaj zgodovinski dokaz za Krivčeve ustanovljene svete maše je obesil gospod

župnik v okvirju poleg seznama svetih maš še Rozikin za naše pojme čuden testament.

Prva leta po ustanovitvi Krivčevih večnih maš so moji pradedni sofarani najbrž znali, zakaj da gre pri oni tablici v zakristiji. Z leti se je tozadevno ustno izročilo razširilo in razpaslo v bajnost nadnaravne — čudežne moči! Naše dobre ženske niso videle v tabli njim nerazumljivih črgot, ampak že od prababic, babic ter mater priporočeno moč odpustka — večnih maš.

Kam in kedaj je izginil vidni spomin na Krivčeve večne svete maše, mi ni znano. Ko sem pel v domači farni cerkvi novo mašo, ostankov zapuščine Krivčeve Rozike v zakristiji ni bilo več.

Gotovo je papir pod steklom razpadel v prah in s tem je zgubila tablica pomen. Med ljudstvom pa še kroži trdna vera, da je gospodarila pred toliko in toliko leti v Reberci hiša tako bogatih Krivcev, da so zamogli ustanovitev — večnih svetih maš! Na Krivčevi

bogatiji podobno danes sploh ni nalezeti in radi tega so bile večne svete maše mogoče le v starih — dobrih časih, ko so dali ljudje nekaj na Boga, in posedali večno vredno zlato ter srebro!

Knjige za živinorejca: Černe, Živino-reja 108 Din. — Dular, Domači živino-zdravnik 35 Din. — Legvart, Govedoreja 60 Din. — Oblak, Naša prašičja reja 20 Din. — Pevec, Mlekarstvo 25 Din. — Pevec, Sirarstvo 65 Din. — Slivnik, Uvod v perutnistvo, broš. 40, vez. 50 Din. — Spiller d. Myus, Planšarstvo 80 Din. — Tepina, Podkovstvo 20 Din. — Vozska, Reja domačih zajcev ?? Din. — Vozska, Prva pomoč ponesrečeni živini 34 Din. Knjige kupite v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Pa da Vi še niste brali?

Namreč Karl Mayevih spisov. Izšli so 3 zvezki po Din 13.— v Cirilovi tiskarni Maribor. Čitajte!

Ali že poznate novo trgovino s čevlji v Mariboru

Zajamčeno domače ročno delo vseh
vrst vsakdanjih in prezimnih čevljev
za veliko in male za ženske in moške.
Oglejte si brez obveznosti nakupe.

Cene nizke! 1926 Velika izbira.

E. ŽIBERT d. z. o. z., Maribor, Glavni trg 18

Največje bogastvo je Vaš vid!

V vsakem oziru se obrnite na
R. BIZJAK-A,
izprašanega koncesijoniranega optika v
Mariboru, Gosposka ulica 16

ki Vam edini garantira za strokovnjsko ter solidno
postrežbo. Dobavitelj železniški, trgovski bolniški
blagajni, splošni bolnici i. t. d. 1885

FRAN STRUPI, Celje

Vam priporoča svoje bogato zalogo steklene in porcelanaste posode,
svetiljk, ogledal, raznovrstnih šip, lepih ekvizov itd. — Prevrzema
vsakršna steklarska dela. — Najsolidnejše cene in točna postrežba.

Na drobno in na debelo.

Na drobno in na debelo.

Po nižanih cenah prodaja

MACUN ANTON 10
v Mariboru, Gosposka ul.

vso zimsko blago kakor za ženske in moške
manile, in za obleke, barhente, zimske suknje ter
raznovrstno blago vse v največji izbiri. 1467

Pazite na vhod ki ima ob straneh ogledala!

Lisičje, dihurjeve,

kunine, zajčje, bele pod-
lasice in druge zimske
kože od divjačine ku-
puje po najvišjih cenah
J. RATEJ, trgovec,
Slov. Bistrica. 1475

Nagli tempo naše dobe

je omogočil, da se je neka, preje redka bolezen silno
razširila. Večina moških, ki je prekorčila 40. leto,
boleha na glavobolu, izčrpanosti, neurejeni prebavi,
omotičnosti in spominskih motnjah. Naravni „PLA-
NINKA“ zdravilni čaj lajša težave. Kot preiz-
kušeno sredstvo se je obnesel pri nervoznih in ne-
vrstničnih obolenjih mlajših oseb.

Zahtevajte v lekarnah samo pravi „PLANINKA“
čaj BAHOVEC, v plombiranih paketih po Din 20-
in z napisom proizvajalca: 1840

LEKARNA Mr. BAHOVEC, LJUBLJANA.

Ostaja sprotnem, ki je
vreden poljskih del s
konji. Zena pomaga so-
mo pri neimarijski de-
hi. Več vestnega. Na-
dov v upravi.

Specialiteta:

Otroške nogavice
Ženske nogavice
Moške nogavice

L. PUTAN, Celje
Ustanovljeno leta 1898

Samo do zastonj svileni božiča roboi

dobite pri nakupu za D 500 v vrednosti
pri

I. TRPIN, Glavni trg št. 15
in v

„Tekstilnem bazarju“ Vetrinjska ul. 18

Tam se dobi vsakovrstno sukno, platno,
876 baržun, svila itd. po jako nizkih cenah.

Oglejte si pred nakupom.

USNJE

in čevljarske
potrebščine,
kakor tudi
vsakovrstne
gornje dele čevljev

kupite najboljše in najceneje pri
Vaclav Vošinek, Maribor, Koroška c. 12

Denar naložite najboljšo in najvarnejšo pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru

Gosposka ulica

I. z. s. d. z.

Ulica 10. oktobra

Hranilne vloge se obrestujejo po najugodnejši obrestni meri.

Stanje hranilnih vlog nad 55.000.000 dinarjev.

Vlagatelji ne pla-
čajo od obresti

nobenega rentnega davka
ter dobijo obresti izplačane v celoti brez kakega odtegljaja.

... Od vseh sredstev, ki so se mi nudili za odvrnitev te hudo nevarne bolezni (driska telet) je Vaš Thürpil zdravilo, ki je gotovo in najhitreje pobje. Gutsbesitzer W. F. in B.

Edina tovarna: Cl. Lageman Chem. Fabrik Aachen.

Če nimate v zalogi obrnite se na:

Zaloga: „LYKOS“, Mr. K. VOJK, ZAGREB, Jarjevska ul. 2.

594-HI

Suhe gobe
fižol
orehe

1841

in druge pridel-
ke plačuje
najbolje

Sever & Romp.,
Ljubljana

Budilke po Din 50-

Zajamčeno prvovrsne izdelke
kupite samo pri urarju

M. Ilger-jevem Sinu

Ure,
zlatnina,
očala.

Maribor, Gosposka ulica 15

Popravila hitro, dobro in poceni!

Najboljši nakup za božič

pristno češko in tirolsko blago, postelj,
ne in flanel odeje po tovarniških cenah

pri

Janeš & Hrovat, Maribor
Kralja Petra trg šte. 9.

1492

LJUDSKA SAMOPOMOČ v Mariboru
sprejme za slučaj smrti in doživetja vse
zdrave osebe od 1. do 99. leta in izplača
opravičencu od 1000 do največ 53.000 Din
na podporah. Zahtevajte brezplačno pri-
stopno izjavo. 1845

Prvovrsna glazbila direktno iz
TOVARNE
oziroma tovarniškega skladišča.

Veliki
ilustrovani

CENIK

dobite zastoj!

Naročite ga od največje odpremne tvrdke glazbil v Jugoslaviji:

MEINEL I HEROLD
tovarna glazbil, gramofonov in harmonik

podružnica **MARIBOR**, br. 106-B 1159

Violine	od Din 95.—	napr.
Tamburice	od Din 98.—	napr.
Mandoline	od Din 135.—	napr.
Trube	od Din 505.—	napr.
Gramofoni	od Din 345.—	napr.
Roč. harmonike	od Din 85.—	napr.

Lepo in trpežno
zimsko blago
za obleke kupi-
te najcenejše v

manufakturni trgovini
Srečko Pihlar

Maribor
Gosposka ulica 5

Oblastna hranilnica mariborske oblasti

Centrala: **MARIBOR**, Trg Svobode 3.

Podružnica: **CELJE**, Cankarjeva 11, nasproti pošte.

(Preje: Južnoštajerska hranilnica, Celje).

Dovoljuje vsakovrstna komunalna, melioracijska in hipotekarna posojila, daje posojila na vrednostne papirje in v tekočem računu, eskontira in reeskontira menice, izvršuje žirovne in kontokorentne posle in vse druge v denarno stroko spadajoče transakcije.

Sprejema vloge na vložne knjižice in tekoči račun od zasebnikov, ustanov in drugih denarnih zavodov ter jih **obrestuje na najugodnejše**.

Za vse obveze Oblastne hranilnice mariborske oblasti **jamči mariborska oblast** z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo.

Zato je zavod najvarnejši v celi oblasti.

Vlagateljem izven Maribora in Celja pošlje na zahtevo položnice.

662

Najvarnejše in najboljše naložite denar pri Ljudski posojilnici v Celju

registrovani zadrugi z neomejeno zavezo

v novi lastni palači na vogalu Kralja Petra ceste in Vodnikove ulice

Stanje hranilnih vlog zna-
ša nad Din 75.000.000.—.
Posojila na vknjižbo, po-
roštvo ter zastavo pod
najugodnejšimi pogoji.

Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 3000
članov-posesnikov z vsem svojim premoženjem.

Rentni in invalidni davek
plačuje posojilnica iz svo-
jega in ga ne odteguje
vlagateljem.